

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2002-2003

17 december 2002

HANDELINGEN

PLENAIRE VERGADERING

MIDDAGVERGADERING

DECREET MIDDELENBEGROTING 2003

DECREET ALGEMENE UITGAVENBEGROTING 2003

DECREET BEPALINGEN TOT BEGELEIDING VAN DE BEGROTING 2003

Inhoud

Nr. 22

Dinsdag 17 december 2002
Middagvergadering

Berichten van verhindering

1

Ontwerp van decreet houdende de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2003

– 13 (2002-2003) – Nr. 1 : Toelichtingen

– 14 (2002-2003) – Nrs. 1 tot 3 : Ontwerp van decreet

– 16 (2002-2003) – Nr. 1 : Verslag van het Rekenhof

Ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2003

– 13 (2002-2003) – Nr. 1 : Toelichtingen

– 15 (2002-2003) – Nrs. 1 tot 12 : Ontwerp van decreet

– 16 (2002-2003) – Nr. 1 : Verslag van het Rekenhof

Ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2003

– 1438 (2002-2003) – Nrs. 1 tot 19

Algemene bespreking (Voortzetting)

1

Sprekers : de heren Luc Van den Brande, Herman De Reuse, Luc Martens, Gilbert Van Baelen en Julien Librecht, mevrouw Hilde Claes, de heren Ludo Sannen, Dirk De Cock en Kris Van Dijck, mevrouw Sonja Becq, mevrouw Patricia Ceysens, mevrouw Marijke Dillen, mevrouw Ria Van Den Heuvel, de heren Frans De Cock, Jan Laurys, Jos Stassen en Eric Van Rompuy, mevrouw Veerle Declercq, de heer Patrick Hostekint, mevrouw Isabel Vertriest, de heren André-Emiel Bogaert, Guy Sols en André Moreau, mevrouw Mieke Van Hecke, de heer Marino Keulen, mevrouw Niki De Gryze, de heren Joris Van Hauthem en Peter Gysbrechts, minister Marleen Vanderpoorten, minister Mieke Vogels, minister Jaak Gabriels, minister Renaat Landuyt en minister Paul Van Grembergen

Regeling van de werkzaamheden

63

VOORZITTER : De heer Norbert De Batselier

- *De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.*
- *De vergadering wordt geopend om 14.40 uur.*

De voorzitter : Dames en heren, de vergadering is geopend.

BERICHTEN VAN VERHINDERING

Jan Loones, Miel Verrijken : gezondheidsredenen ;

Anny De Maght-Aelbrecht, Jacques Timmermans : ambtsverplichtingen.

ONTWERP VAN DECREET houdende de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2003

- 13 (2002-2003) – Nr. 1 : Toelichtingen
- 14 (2002-2003) – Nrs. 1 tot 3 : Ontwerp van decreet
- 16 (2002-2003) – Nr. 1 : Verslag van het Rekenhof

ONTWERP VAN DECREET houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2003

- 13 (2002-2003) – Nr. 1 : Toelichtingen
- 15 (2002-2003) – Nrs. 1 tot 12 : Ontwerp van decreet
- 16 (2002-2003) – Nr. 1 : Verslag van het Rekenhof

ONTWERP VAN DECREET houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2003

- 1438 (2002-2003) – Nrs. 1 tot 19

Algemene bespreking (Voortzetting)

De voorzitter : Dames en heren, aan de orde is de voortzetting van de algemene bespreking van het ontwerp van decreet houdende de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2003, het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2003 en het

ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2003.

De heer Van den Brande heeft het woord.

De heer Luc Van den Brande (Op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, collega's, na de wat minder vriendelijke woorden van de heer Denys ten opzichte van vorige regeringscoalities, wil ik op vier punten een wat kritische analyse maken onder de rubriek algemeen beleid.

Het betreft weliswaar een aantal onderdelen, maar toch denk ik dat het gaat over zaken die horizontaal te maken hebben met de juiste politieke inzichten en met het goed functioneren van de welzijns- en welvaartsstaat Vlaanderen die we tot stand willen brengen.

Op de eerste plaats is er de hervorming van de administratie. Mijnheer de minister, ik bekijk dit vanuit de algemene beleidslijnen en vanuit de financiële en comptabiliteitsaspecten van de zaak. In het kader van het beter bestuurlijk beleid is het natuurlijk noodzakelijk dat een aantal federale wetten hun beslag krijgen en er een beslissing volgt. Het comptabiliteitsdecreet, het decreet beter bestuurlijk beleid en het ontwerp van decreet op de adviesraden vormen als het ware een heilige drie-eenheid. Tegelijk stellen we echter vast dat in de federale Kamer de ontwerpen nog altijd in de subcommissie aanwezig zijn en dat de bespreking met het Rekenhof nog altijd lopende is, om de administratieve hervorming naar beter bestuurlijk beleid door te kunnen voeren.

Is dit wachten op Godot ? Is dit wachten op de Heilige Geest ? In dit verband mag er uiteraard geen onderscheid zijn tussen de humanistische en de andere geest. Hoe dan ook, mijnheer de minister, ik weet niet wat u ondertussen hebt ondernomen in de interministeriële conferentie voor Financiën. Als er normaal gesproken voor de Vlaamse administratie een probleem is om tot hervormingen te komen, wat is dan uw standpunt daarin ?

De overheid heeft altijd – terecht – gezegd dat ze pas kan komen tot een echt beter bestuurlijk beleid als een aantal comptabiliteitsregels kunnen worden aangepast aan de moderne inzichten van administratievoering. Mijnheer de minister, het is van groot belang dat u daarover duidelijkheid schept. Vorige week heb ik, in tegenstelling tot alle vorige verklaringen, de minister-president immers horen zeggen dat het zelfs zonder aanpassing van de wet algemene beginselen perfect doenbaar is om de bestuurlijke hervorming door te voeren.

Van den Brande

Collega's, mijns inziens kan het comptabiliteitsdecreet enkel worden opgemaakt na de aanpassing van de wet algemene beginselen, die moet toelaten onze eigen regels te bepalen, samen met de hervorming van het Rekenhof en samen met de federale comptabiliteit. U moet dus consequent zijn.

Dit brengt me tot een politieke vaststelling. Wellicht ligt er een dubbellagig scenario voor. Daarbij zegt u weliswaar dat we een beter bestuurlijk beleid tot stand moeten brengen met eigen comptabiliteitsregels en dat we dat moeten doen binnen fatsoenlijke voorwaarden. U weet echter ook goed dat binnen de eerste maanden en misschien zelfs binnen het eerstkomende jaar daartoe niet de wettelijke basis kan worden gelegd, waardoor u uiteindelijk zult kunnen komen tot wat een aantal mensen in deze regering echt beogen: het doorvoeren van een reeks politieke benoemingen, los van een basisconcept.

Mijnheer de voorzitter, collega's, we moeten heel alert zijn. Ik sta niet alleen met mijn zorg om een goed bestuurlijk beleid. We staan voor een operatie met als doel een efficiënte administratie. Sommigen streven oprecht dat doel na, maar anderen – daar raak ik steeds meer van overtuigd – hebben er een dubbele bodem aan gegeven. Hoewel de basisvoorwaarden niet vervuld zijn, willen ze toch doorgaan met de aanstelling van 13 nieuwe overheidsmanagers, namelijk secretarissen-generaal, en 62 hoofden, niet van Lebak, maar van IVA's en EVA's. Meerderheid en oppositie moeten samen over deze operatie waken.

Er is echter een tweede belangrijk financieel en budgettair element. In een overzicht van een onafhankelijke bron van het personeelsbeleid van de Vlaamse administratie, heb ik kunnen vaststellen dat de uitgaven voor de ambtenarij tussen 1999 en 2001 met 25 percent zijn gestegen. Het was in 1994 de bedoeling te streven naar een performante en verantwoordelijke administratie door middel van een evaluatie van de ambtenaren, de inzet van het juiste aantal personeelsleden en een geleidelijke afbouw met 10 percent. Er is echter integendeel een aanwas geweest van 5,5 percent van het ambtenarenkorps. Ik vraag me af wat daar de bedoeling van is.

U stelt een nieuw beloningsbeleid voor, maar u begint daarmee aan de top. We hebben momenteel zeven secretarissen-generaal. In werkelijkheid zijn er echter nog slechts vier van de zeven op post. Bijna de helft is dus niet meer in functie. Wat is dan

de diepere reden, het waarom van deze bestuurlijke hervorming? U wilt het aantal topambtenaren optrekken van 7 tot 13, niet alleen onder dezelfde voorwaarden, maar ook met een heel ander beloningssysteem. U zult een aantal bijkomende aanstellingen doen, waarvan we de extra kosten mogen ramen op 150 miljoen frank.

Waarmee bent u in wezen bezig? Bij het begin van deze regeerperiode hebt u urbi et orbi gezegd dat volgens objectieve criteria en parameters heel de nieuwe administratie op kruissnelheid zou zijn tegen 1 januari 2003. Nu hoor ik dat we dat niet meer hoeven te verwachten. De hervorming zou pas tegen de helft van 2004 zijn doorgevoerd. Waarmee bent u dan bezig? (*Opmerkingen van de heer Chris Vandenbroeke*)

Inderdaad, mijnheer Vandenbroeke: 'paroles, paroles'.

Bovendien verneem ik, mijnheer de minister, dat de chemie uiteindelijk van doorslaggevend belang zal zijn, ondanks het systeem van evaluatie en assessment. Dat is een nieuw begrip in het administratief recht. Er zullen weliswaar een assessment en een evaluatie hebben plaatsgehad, maar het ultieme argument zal zijn dat het moet klikken tussen de minister en de aan te stellen kandidaat. De chemie wordt het ultieme wapen tegen de procedure van assessment en evaluatie. Waar dient heel deze cinema dan toe, als er toch geen rekening mee wordt gehouden?

Er heerst onder het ambtenarenkorps uiteraard grote onrust over deze partijpolitieke benadering. Ze zal niet alleen een pak geld kosten, ze kan bovendien helemaal niet overtuigen in het licht van wat er eigenlijk met de veranderingen werd beoogd. We krijgen opnieuw een overgangsjaar, en we staan voor een wirwar van keuzemogelijkheden met betrekking tot de IVA's en EVA's. Er zal ook daardoor gepolitiseerd worden.

Ik vraag u dat u geen vijf jaar laat voorbijgaan vooraleer de klant koning is bij de dienstverlening waar selectieve hervormingen natuurlijk moeten worden doorgevoerd. Men zal echter vijf jaar niets anders hebben gedaan dan grootse plannen maakt, die honderden miljoenen hebben gekost, en waarvan het resultaat de politieke benoeming van dertien secretarissen-generaal nieuw type en 62 leidend ambtenaren in de IVA's en de EVA's zal zijn.

Mijnheer de voorzitter, voor het goed functioneren van de instellingen en vooral ten aanzien van de dienstverlening, moeten we niet alleen alert zijn

Van den Brande

maar moet de regering ook duidelijkheid schep-
pen. We staan voor een operatie Copernicus 2,
maar het zou wel eens Eratosthenes 1 kunnen zijn,
waarbij de overheid op een eiland zit en een we-
reldbeeld ziet dat beperkt is tot de eigen partijpoli-
tieke gremia. Dit is niet wat we hebben beoogd in
de hervorming van 1994, waardoor de Vlaamse ad-
ministratie bij de subtop wordt geklasseerd en als
zeer goed wordt ervaren door de OESO.

Wat het buitenlands beleid betreft, hebben we een
regering die absoluut niet de consequenties neemt
van wat we in 1993 hebben afgesproken bij het
Sint-Michielsakkoord. Deze regering houdt onder
geen enkel beding rekening met de positionering
van Vlaanderen in Europa en in de wereld. Er is
geen concept en geen continuïteit, er zijn enorme
leemtes, er is geen coördinatie. Ik geef één voor-
beeld, namelijk het beleid inzake Centraal en
Oost-Europa, of het nieuw Europees beleid door
de uitbreiding, dat de regering totaal heeft laten
verwateren maar waarvoor nochtans een groot
krediet was opgebouwd. De Vlaamse regering
geeft wel grote communiqués, volgens dewelke we
leven in het land van belofte – in Plopsaland -,
maar weegt niet op de Europese Conventie, ze
voert geen slagkrachtig buitenlands beleid en er is
geen visie op ontwikkelings samenwerking.

Mijn derde punt is het wetenschapsbeleid. Ik ben
blij dat nu ook de minister van Onderwijs de verga-
dering komt bijwonen, want het is niet altijd ge-
makkelijk om te weten wie in deze regering voor
wat verantwoordelijk is. U bent partieel met zessen
verantwoordelijk voor het wetenschaps- en het
technologiebeleid. Mijnheer de minister, ik was
zeer ontroerd toen u samen met de minister-presi-
dent de heer De Winne hebt ontvangen waarbij u
opnieuw een groot communiqué hebt gegeven dat
Vlaanderen op weg is om de doelstellingen te
halen die op Europees niveau werden uitgezet.
Mijnheer en mevrouw de minister, mag ik u vragen
om eindelijk te zeggen wat echt de beslissingen zijn
van deze regering?

Ik zal opnieuw mijn schema aanhalen. Afgerond
beschikt Vlaanderen over een bruto binnenlands
product van goed 6.000 miljard frank. We gaan ak-
koord dat daarvan 3 percent moet worden besteed
aan wetenschappelijk onderzoek en onderzoek in
het algemeen. We willen nog aannemen dat twee
derden daarvan op rekening komt van de privé-
sector – maar daarover kan men nog discussiëren -,
maar tenminste een derde komt op rekening van
de overheid.

Afgerond staan we vandaag op 37 tot 38 miljard
frank of 1,8 miljard euro. Wil de regering het objec-
tief bereiken tegen 2010, dan zal er niet minder dan
67 tot 70 miljard frank moeten worden besteed. U
verspreidt keer op keer de leugen – en u weet het –
dat u de vereiste inspanning levert om te behoren
tot het koppeloton in Europa. De waarheid is heel
anders, want de budgettaire inspanning die u doet
voor onderzoek en ontwikkeling bedraagt voor de
inhaaloperatie nauwelijks 66 miljoen euro, maar
structureel slechts 41 miljoen euro. De rest komt
eens te meer uit de grabbelton van het Fonds voor
Financiering van Eenmalige Uitgaven. U rekent
een eenmalige toelage – overigens terecht – aan
IMEC aan op de structurele kredieten. Het besluit
is dat u tenminste een derde meer moet doen, of
afgerond 95 miljoen euro extra per jaar, om uitein-
delijk te komen tot het resultaat dat we willen boe-
ken.

U neemt dus een aantal mensen in de maling, maar
gelukkig zijn er wel nog genoeg mensen die kun-
nen rekenen en die weten wat de werkelijkheid is.
Ik kan u dan ook verzekeren dat het niet lang meer
zal duren vooraleer er een opstand uitbreekt bin-
nen de onderzoeks- en wetenschappelijke wereld
omdat op een gegeven ogenblik het voorliggende
doorprikt zal worden.

Ikzelf en heel wat collega's uit dit halfroond dringen
erop aan dat de nodige inspanningen zouden wor-
den geleverd op het vlak van de twee belangrijke
troeven waarover we beschikken, namelijk het
menselijk potentieel en de ontwikkeling van onze
kennis.

Mijnheer de voorzitter, mijns inziens schiet deze
regering absoluut tekort. Er worden enkel wat
halve maatregelen genomen. Bijsturing is dus drin-
gend aangewezen. Mijnheer de minister, u hoeft
niet te komen aandragen met het argument dat u
niet over de centen en over de nodige middelen be-
schikt, want alles is een kwestie van politieke wil
en van politieke prioriteiten.

Deze morgen hebben we de heer Denys horen ver-
tellen hoe formidabel alles loopt. Toch stel ik vast
dat het clusterbeleid en de verantwoorde noodza-
kelijke inspanningen voor onderzoek en ontwikke-
ling worden opgegeven. U hebt dus niet het kli-
maat geschapen dat bestaande investeerders moet
aanmoedigen en dat vooral toekomstige investee-
ders moet aantrekken. De minister van Economie
opent graag Huizen van de Economie. Elke kapel
zal er komen en elke minister zal wel ergens zijn
plek vinden. Wat u echter ten gronde zou moeten
doen, doet u niet. Dit is een zware vergissing.

Van den Brande

Mijnheer de voorzitter, namens mijn fractie wens ik nog een korte beschouwing te maken met betrekking tot het handvest dat u gisteren hebt voorgesteld. Dit handvest en het betreffende initiatief zijn op zichzelf positief te noemen. Op 11 juli hebt u trouwens verklaard tegen het einde van het jaar een voorstel voor te leggen en u hebt woord gehouden, in tegenstelling tot de minister-president die eigenlijk niets meer doet dan holle verklaringen afleggen waaruit blijkt dat we reeds 3,5 verloren regeringsjaren achter de rug hebben. U houdt dus woord, wat echter niet wegneemt dat ik vier belangrijke bedenkingen in alle openheid wil formuleren.

Ten eerste vertrekt u vanuit een ideaal wereldbeeld zoals we dat terugvinden in het handvest van de grondrechten van de Europese Unie en in het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens. Het is goed kwalitatieve doelstellingen te beschrijven in een dergelijk handvest. U wekt echter de – weliswaar intellectueel gecorrigeerde – indruk dat u spreekt over het aanzetten tot en het opstellen van een grondwet waarvan u zelf weet dat dit pas kan in 2004, dus niet in de huidige omstandigheden.

Dit brengt me tot mijn tweede punt van kritiek. Immers, wat de datum betreft, schiet u politiek tekort als u niet de visie van het Vlaams Parlement naar voren brengt met betrekking tot de wijze waarop u omgaat met de nieuwe instrumenten om tegemoet te komen aan de vragen en behoeften van de mensen. Ik spreek u dus niet tegen op het vlak van de algemene doelstellingen, iets waar ik zo dadelijk op terugkom. Er is echter een politiek tekort met betrekking tot uw opvattingen over de richting die we met deze staat willen uitgaan. U zegt in het huidige kader te blijven en u wilt geen semantische discussie over federale of confederale staatsvorm. Maar waar ligt het verschil? Het verschil ligt in het feit dat in de huidige staatsvorm alles vanuit de federale overheid wordt toegewezen aan de deelgebieden.

Mijnheer Denys, in dit verband verheugt het mij dat de VLD eensgezind – weliswaar na een moeilijke stemming – en vol overtuiging het confederalisme is toegedaan. De CD&V-fractie hoeft zich dus niet langer geïsoleerd te voelen, vermits de leidinggevende partij van de Vlaamse en van de federale coalitie ten volle opgekomen is voor een confederaal model.

Mijnheer de voorzitter, het is niet alleen een kwestie van semantiek. De woorden hebben geen be-

lang, de inhoud telt. Ik volg u als u zegt dat we al een aantal federale en confederale elementen hebben. Het grote verschil is dat wij een staatshervorming willen die van onderuit vertrekt, vanuit de verantwoordelijkheden van de deelstaten die samen beslissen wat er in gemeenschappelijkheid kan gebeuren. Dat zijn exact dezelfde teksten die we anderhalf jaar geleden op ons congres in Kortrijk hebben gebruikt, en die ik nu terugvind in de VLD-teksten.

Het Vlaams Parlement heeft de plicht om het debat te voeren. We hebben verschillende keren gepoogd om over meerderheid en oppositie heen in discussie te treden over de toekomstige staatkundige ontwikkelingen, maar dat werd op de meest brutale en cynische manier verworpen. De instrumenten die we nodig hebben, moeten van onderuit komen. Dat is de essentie van een confederale benadering. We wijzen gemeenschappelijk zaken toe aan België, voor andere zaken is Europa het best geplaatst. Mijnheer de voorzitter, ik vind dat niet terug in uw handvest. Het is politiek zwak om enkel statisch te werken. In 2003 is de verklaring tot herziening van de Grondwet een essentieel element in de federale regeringsvorming.

Mijnheer de voorzitter, u hebt uw handvest geschreven als een overtuigd socialist. Onze opinies daarover verschillen. Als u vanuit uw eigen politieke visie schrijft, dan is het toch niet meer dan normaal dat u dit eerst ter reflectie voorlegt aan de politieke fracties en dan pas aan het middenveld. Ik ben voorstander van een debat hierover. We hebben dat ook gedaan met onze eerste Vlaamse conferentie. CD&V organiseert een tweede Vlaamse conferentie op 18 januari 2003. Voor we naar de scholen en het middenveld trekken, moet het Vlaams Parlement een sterk politiek signaal uitsturen. Nu opereren we in de mist.

De voorzitter : Mijnheer Van den Brande, op het Uitgebreid Bureau heb ik voorgesteld om daarover eerst met de fracties gedurende 2 maand te discussiëren en te proberen tot een tekst te komen met diverse opties, en daarna pas naar de scholen en organisaties te stappen. Het Bureau heeft verkozen om dat niet te doen en eerst in de scholen en organisaties naar reacties te vragen tot aan de verkiezingen van 2003. Onmiddellijk nadien zouden we wel de gelegenheid hebben om ons hierover in het parlement uit te spreken. In 2004 zou dit moeten resulteren in een voorstel van resolutie of grondwet.

Het Bureau heeft een duidelijke keuze gemaakt.

De heer Luc Van den Brande : Mijnheer de voorzitter, er moet duidelijk worden gezegd dat het gaat om een tekst van de heer De Batselier.

De voorzitter : Dat is duidelijk gezegd.

De heer Luc Van den Brande : Maar de onduidelijkheid zou erin kunnen bestaan dat de persoon niet wordt losgekoppeld van zijn functie.

Er moet worden nagegaan wat de beste formule is. Ik heb namens mijn fractie deze bezorgdheid naar voren gebracht. Het is helemaal niet mijn bedoeling om de zaak in formele termen te stellen. Als we echter een signaal geven, moet het eerlijk en duidelijk zijn, en steunen op de ideeën van de meerderheid, in de ruime betekenis van het woord, van het parlement.

Zelfs al is dit handvest op zich nuttig, dan blijf ik er bij dat het noodzakelijk is om, in het zicht van de federale verkiezingen, in het Vlaams Parlement een politiek programma op te stellen. Binnen het 'Groot Onderhoud' gaat het om het klein onderhoud van de instellingen in Vlaanderen. (*Applaus bij CD&V en de N-VA*)

De voorzitter : Mijnheer Van den Brande, deze oefening heeft totaal niets te maken met een programma over de staatshervorming. Indien het parlement al had gediscussieerd over de uitbreiding van bevoegdheden, dan had ik daarover wel een standpunt kunnen innemen. Ik had dan geweten hoe de kaarten lagen.

Naarmate de partijen een meer uitgesproken standpunt innemen, zullen we hun houding wel kennen, dan zal ik desgewenst namens het Vlaams Parlement ook stelling nemen. Ik had nu al kunnen reageren zoals een aantal van mijn voorgangers. De heer Vandekerckhove heeft bijvoorbeeld heel alleen een standpunt ingenomen over het Cultuurpact. De heer Vanvelthoven heeft een vijfpuntenprogramma over de staatshervorming gelanceerd.

Minister-president Dewael heeft aangekondigd dat hij daarover een aantal voorstellen zal doen. Indien ik nu zelf bepaalde zaken had gelanceerd, had ik me niet loyaal opgesteld. Men had dan kunnen zeggen dat ik stokken in de wielen had gestoken.

Ik wens me loyaal op te stellen ten opzichte van deze instelling, maar ook van de regering. Dit sluit niet uit dat ik op het gepaste ogenblik mijn mening zal zeggen over het programma staatshervorming.

De heer Luc Van den Brande : Mijnheer de voorzitter, het is echt niet mijn bedoeling om te polemiseren over de details. Laten we zeggen dat u een persoonlijk, partijpolitiek project hebt voorgesteld.

De voorzitter : Dat is niet waar.

De heer Luc Van den Brande : Ik kan echter niet inschatten wat het draagvlak ervan is in het Vlaams Parlement. Als voorzitter van het parlement zegt u dat u wacht op de voorstellen van minister-president Dewael om een project voor Vlaanderen af te spreken.

Mijnheer Denys, u hebt met grote overtuiging gezegd dat minister-president Dewael op een aantal dagen niet aanwezig kon zijn. In wezen gaat het om een politiek project.

Mijnheer de voorzitter, ik wens niet dat de indruk wordt gewekt dat dit voorstel wordt gesteund door het Vlaams Parlement. Ik vraag dan ook daar grote aandacht aan te besteden, ook tijdens de campagnes die daarover zullen worden gevoerd.

De voorzitter : De heer De Reuse heeft het woord.

De heer Herman De Reuse (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, collega's, in de beleidsbrief Financiën en Begroting, die als ondertitel heeft 'beleidsprioriteiten 2002-2003', wordt het belang van de fiscale autonomie onderstreept. Er wordt in die beleidsbrief heel wat ruimte vrijgemaakt voor de concretisering van de Lambermontakkoorden.

Volgens mij wordt de financieringswet herzien om helemaal tegemoet te komen aan de financieringsbehoeften van de Franse Gemeenschap inzake onderwijs. Ik zwijg dan nog over de betrouwbaarheid van de criteria. Ik wil bovendien verwijzen naar het welvaartvast maken van die financiering. Het is niet verwonderlijk dat minister-president Hasquin van de Franse Gemeenschap in La Dernière Heure van 25 januari 2001 wist te zeggen dat de Franse Gemeenschap nu nooit meer vragende partij zou moeten zijn. Vice-eerste minister Onkelinx zei in La Nouvelle Gazette van dezelfde dag : 'Ik ben ontroerd. Zo'n prachtig resultaat had ik in mijn stoutste dromen niet verwacht.' We weten dan wel hoe het zit, veronderstel ik.

De financieringswet bepaalt dat voor een aantal aangelegenheden overleg en samenwerkingsakkoorden tussen gemeenschappen, gewesten en federale overheid noodzakelijk zijn. Ik verwijs naar wat premier Verhofstadt zei toen hij nog VLD-voorzitter was. Hij gaf toen toe dat er dringend een

De Reuse

einde moest worden gesteld aan de niet te objectiveren transfers van Vlaanderen naar Wallonië. In diezelfde periode zei hij dat de Vlaamse regering geen zinnig beleid kan voeren zo lang Vlaanderen niet bevoegd is voor de eigen sociale zekerheid.

Met de Lambermontakkoorden is er een soort eindpunt bereikt voor de groei van de zo noodzakelijke fiscale autonomie. De Franstaligen zeggen dit. Een aantal politici dat de akkoorden mee heeft onderhandeld, zegt dat ze het einde van de staats-hervorming zijn.

Mijnheer de minister, u moet beter dan wie ook weten dat de beperkingen in het beleid een gevolg zijn van de beperkte fiscale bevoegdheid en van de inhoudelijke versnippering van de bevoegdheden van de gewesten en gemeenschappen enerzijds en van de federale overheid anderzijds. Met de Lambermontakkoorden hebt u dus uw eigen handen afgehakt. U hebt uw eigen vleugels geknipt. Onze landgenoten in het zuiden voelen zich bijzonder goed bij die verwennerij. Ze weten ook dat ze in de toekomst alleen maar minder goed kunnen terugkeren van een onderhandelingstafel dan ze er naartoe gingen. Voor hen hoeft het dus allemaal niet meer. Verder spreken over het federaliseren van bevoegdheden en logischerwijze ook over de middelen die daarmee te maken hebben, wensen zij dus niet meer. Ze steken dat ook niet onder stoelen of banken : bij elke gelegenheid, zelfs in het gezicht van onze Vlaamse politici, zeggen zij dat. Ik hoor de minister-president dan wel verklaren dat hij tegen het einde van het jaar een soort strategisch plan zal lanceren voor verdere stappen in de staats-hervorming. Nu is het daarvoor blijkbaar nog te vroeg – of vorige week was het daarvoor in ieder geval nog te vroeg.

In de verschillende beleidsbrieven die door de ministers zijn ingediend, wordt nergens aangedrongen op het uitbreiden van een of ander bevoegdheidsgebied door de huidige meerderheid, laat staan dus door de regering. In de beleidsbrief Financiën en Begroting vinden we een opsomming van wat in het verleden op een aantal vlakken werd gerealiseerd. Daarnaast wordt voornamelijk aandacht besteed aan een reeks technische elementen, om te komen tot het zogenaamde optimaliseren van de huidige fiscale bevoegdheden. Dat is op zich natuurlijk niet fout. Mijnheer de minister, u zegt daarbij dat de vestiging tot en met de inning en de gebeurlijke bezwaren tot dezelfde overheid moeten behoren. Dat is natuurlijk juist. U zegt ook dat op termijn deze verschillende werkzaamheden door

de overheid zelf zullen moeten worden uitgeoefend.

Ik ga even kort in op een paar voorbeelden uit de beleidsbrief, waarbij ik toch enkele punten van kritiek wil uiten. Als u het hebt over de onroerende voorheffing – en dan voornamelijk over het kadastraal inkomen als knelpunt in deze zaak – dan zegt u wel dat dat allemaal moet veranderen en dat we dat zelf moeten gaan vaststellen, zelf gaan innen en dergelijke meer. U voorziet daarvoor echter een tijdsspanne van 3 tot 5 jaar alvorens kan worden gedacht aan de realisatie ervan, terwijl u zeer goed weet dat dat kadastraal inkomen totaal verouderd is. Dat kadastraal inkomen beantwoordt niet meer aan de realiteit van vandaag en schept daardoor ook een onrechtmatigheid tussen de verschillende belastingplichtigen. U weet dat aan nieuwbouw normalerwijze een te hoog kadastraal inkomen wordt toegekend. U weet dat het kadastraal inkomen voor het laatst echt werd geperequeerd in 1975 en dat dat niet meer overeenkomt met de evolutie van het onroerend goed zelf. Het komt in veel gevallen ook niet meer overeen met de omgevingsfactoren van die onroerende goederen.

U zegt ook dat de Hoge Raad voor Financiën op dat vlak al heeft nagedacht en een aantal suggesties heeft gedaan voor de oplossing daarvan. Ik moet u daarbij de vraag stellen in welke mate u in de onmiddellijke toekomst wilt beginnen met de oplossing van dit probleem. U zegt dat het Vlaams Gewest niet in eigen beheer beschikt over alle gegevens die noodzakelijk zijn voor een correcte invordering. De praktijk toont aan dat deze afhankelijkheid van derde instanties of andere overheden een ernstige handicap vormt.

U citeert de HRF, maar u zegt niet hoe dit probleem kan worden opgelost. In de beleidsnota staat nochtans dat er een patrimoniumdocumentatie bestaat. Akred behoort daar ook toe. Dat geldt eveneens voor de implicaties bij registratie- en successierechten. De oplossing is eenvoudig : de overheid kan de administratie van het kadaster en de registratie en domeinen van elkaar splitsen. Zo zijn alle gegevens beschikbaar om over te gaan tot de vaststelling van de grondslag voor die belasting. Meer is er niet nodig. Deze optie vind ik niet terug in uw beleidsbrief.

Mijnheer de minister, ik heb met belangstelling uw voorstellen in verband met registratie- en successierechten gelezen. Vanaf 2002 zijn wij volledig begunstigen. Het probleem hier is de gegevensbank. Een aantal registratierechten zijn nu nog federaal en worden ook zo geïnd. U zou nu de federale staat

De Reuse

de mogelijkheid bieden dat de Vlaamse Gemeenschap voor rekening van de federale staat int. Een andere oplossing ligt nochtans voor de hand, namelijk het overhevelen van deze registratierechten naar de gemeenschappen of gewesten.

Het gaat immers niet om de belangrijkste registratierechten, maar om het verkopen van lichamelijke roerende goederen, huurcontracten, inbrengen in vennootschappen, algemeen vast recht of registratierechten op vonnissen en arresten. Misschien kan de regering overgaan tot afschaffing van wat ik legale diefstallen noem, namelijk de registratierechten op vonnissen en arresten. Die zouden eindelijk eens moeten worden afgeschaft. Er wordt veel over onrechtmatige belastingen gesproken. Dat registratierecht behoort daartoe.

Een tweede probleem valt weg als u tot de opsplitsing van Akred overgaat. De ontvanger van de registratie kan registratie weigeren als die niet vooraf is betaald omdat er discussie over de belastbare grondslag kan bestaan. De oplossing bestaat erin zelf over de nodige gegevens te beschikken om deze grondslag vast te stellen.

U zegt dat successierechten een probleem vormen. Als een deel van de erfenis zich toevallig in Wallonië of in Brussel bevindt of als daar een testament wordt opgemaakt, kan dat voor problemen zorgen. Met de mogelijkheden van vandaag is een gegevensuitwisseling geen probleem meer. Hetzelfde doet zich nu ook voor als iemand in het buitenland goederen heeft, schenkingen doet of een testament opmaakt.

Zowel wat de onroerende voorheffing als wat de successie- en registratierechten betreft, zijn er moeilijkheden met de fiscale bevoegdheden omdat we niet over alle gegevens beschikken. De bevoegdheden zijn inzake een aantal deelaspecten niet volledig. Dat leidt vandaag tot problemen. Dat moet worden opgelost en de oplossing bestaat erin die bevoegdheden naar de deelgebieden over te hevelen.

Op bladzijde 29 van de beleidsbrief zegt de minister dat hij streeft naar een grotere fiscale autonomie. Sinds de Lambermontakkoorden hebben we ruim 20 percent verworven. De minister zegt zelfs dat de Vlaamse fiscaliteit kan uitgroeien tot een volwaardig instrument om de Vlaamse regering toe te laten haar beleid uit te voeren. Hij weet zeer goed dat fiscaliteit politieke keuzes impliceert. Men moet goed beseffen hoe beperkt onze moge-

lijkheden vandaag zijn. Dat zou bij de regering toch de bedenking moeten oproepen dat de fiscale autonomie moet toenemen om een beter bestuur van Vlaanderen mogelijk te maken.

Ongeveer een maand geleden zei de minister dat de fiscale autonomie volledig moet zijn. Een stukje fiscale autonomie is er eigenlijk geen. Dat is juist. De praktijk leert ons dat en de minister heeft zelf voorbeelden aangehaald. In de commissiebesprekingen komt die beperktheid voortdurend aan bod.

Ik wil een beroep doen op u, maar dan niet zozeer in uw hoedanigheid van minister maar in die van VLD'er. De VLD heeft gekozen voor het confederale model. Op fiscaal vlak houdt dat in dat de deelgebieden in principe alles innen, en nadien afspreken wat ze afstaan aan de federale staat. Het Vlaams Blok is niet confederalistisch, maar separatistisch. Wij willen een onafhankelijk Vlaanderen. Toch willen we u helpen om de weg van het confederale model in te slaan. In dit parlement zult u daarvoor bondgenoten vinden bij CD&V, de N-VA en het Vlaams Blok. Wellicht hebt u 70 percent van het parlement aan uw zijde om dat te doen.

Moet u niet grondig overwegen om een signaal te geven ? Die 20 percent is onvoldoende. Bovendien bent u gebonden door overleg, onderhandelingen en blokkeringsmogelijkheden. Misschien is het iets voor een volgende beleidsbrief ? Of misschien is het iets voor in de loop van het komende jaar, want niemand belet u om te handelen buiten de beleidsbrief om. Ik ga ervan uit dat u uit eigen overtuiging, en zeker met de steun van dit parlement, die richting zult uitgaan. (*Applaus bij het VB*)

De voorzitter : De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, dames en heren, ik kan niet ontkennen dat deze begroting een aantal positieve punten bevat. De begroting bevat een duidelijke systematiek, want de middelen nemen gestaag toe. We kunnen daar alleen maar blij mee zijn. Die extra middelen werden natuurlijk ten dele bevochten op het terrein, onder druk van de straat.

Mevrouw de minister, de nieuwe middelen laten u toe om een CAO V en VI af te sluiten. Ze zullen een betere verloning en betere werkomstandigheden tot gevolg hebben. U bent er ook in geslaagd om een aantal besparingen uit het verleden te schrappen. U houdt zich aan de afspraken van de Polder- en Tivoli-akkoorden. U blijft het ritme van de vorige regering aanhouden en u hebt inspannin-

Martens

gen geleverd voor het basisonderwijs, het hoger onderwijs en de internaten. We geven grif toe dat dit onmiskenbaar positieve zaken zijn.

Toch kan deze begroting ons niet helemaal overtuigen. We zijn er weinig enthousiast over. We hebben geprobeerd om de cijfers te toetsen aan andere parameters. Het is duidelijk dat het aandeel van de onderwijsbegroting vandaag percentueel lager ligt dan op het einde van de vorige legislatuur. U hebt slechts disproportioneel kunnen genieten van de vrije middelen die de regering zichzelf toemat. Tijdens de commissiebespreking zei de heer Van Baelen dat het cijfer werd gehaald dat wij bij het begin van de legislatuur hebben bepleit. Dat klopt, maar in die periode was de vrije ruimte die de regering zich toe-eigende beduidend kleiner dan de huidige. Ik stelde toen inderdaad 70 tot 80 miljard voor, maar dat cijfer zou ik nu moeten verdubbelen omwille van de verdubbeling van de vrije ruimte. Er is een groei, maar we moeten die relativeren, want alles moet worden beoordeeld aan de hand van de context. De meerderheid probeert ons al te makkelijk te sussen door te verwijzen naar het verleden. In het verleden waren de omstandigheden duidelijk anders – en gelukkig maar, want anders zouden we er niet zo goed voorgestaan hebben in het begin van deze legislatuur.

Een aantal harde doelstellingen blijft over. Ze werden al vooropgesteld bij het aantreden van deze regering. We blijven nog steeds op onze honger zitten. Ik denk aan de kosteloosheid van het basisonderwijs. Ik ken uw antwoord terzake al : u zult zeggen dat we stapsgewijs te werk moeten gaan. Die stappen komen wel heel traag. De beslissingen worden uitgesteld waardoor ze geen budgettaire consequenties hebben. U verwijst graag naar het oplijsten van de facturen die tot transparantie zullen leiden, naar de doorlichting en naar de lessen die u uit dat alles zult trekken. Dat klopt wel, maar al die stappen hadden ook al eerder kunnen gebeuren. Het huidige ritme draagt het gevaar in zich dat we op het einde van de legislatuur budgettair weinig of niets gedaan zullen hebben.

Een ander punt betreft de conclusies van de studie objectiveerbare verschillen. De regering had beloofd deze ernstig te nemen. Die studie bevestigde wat we spontaan aanvoelden, namelijk een scheef-trekking waar aan gewerkt moet worden. Het is duidelijk dat dit niet kan worden opgelost op basis van de oude, complexe financiering. We moeten met een nieuw mechanisme werken dat in grote lijnen is uitgetekend door de werkgroep Financiering

van de rondetafelconferentie. Dat zou een goede basis zijn voor de gesprekken waartoe u ons hebt uitgenodigd.

Dit mag echter geen reden zijn om de pas niet te versnellen. Op het terrein zijn er verschuivingen om redenen die niets te maken hebben met de kwaliteit van het onderwijs. Ik geef een voorbeeld uit de actualiteit. Sint-Truiden neemt de optie om het gemeenteonderwijs over te dragen aan andere netten. De burgemeester is niet verlegen om te zeggen dat het onderwijs de gemeente te veel geld kost. Om kwaliteit te bieden is de gemeente verplicht – als gevolg van de ondermaatse financiering – om zelf veel middelen bij te dragen. Dat weegt zwaar door. Als alle scholen, van welk net dan ook, de middelen zouden krijgen waarop ze recht hebben, dan zouden we dat soort bewegingen niet krijgen. Het lijkt alsof het officieel onderwijs in het Gemeenschapsonderwijs zal worden verankerd, daar waar de logica zelf aantoont dat de verankering van het officieel basisonderwijs het beste gebeurt op het niveau van de gemeente. Het hoofdoel is ervoor te zorgen dat elk kind krijgt waar het recht op heeft : een gelijke financiële behandeling voor gelijke omstandigheden.

Een ander probleem is dat van de infrastructuur. De heer Van Dijk heeft de minister recent een vraag gesteld over dat onderwerp. De wachtlijst geeft maar een partieel beeld van de behoefte. Doordat de wachtlijsten zo lang zijn, moet er worden gezocht naar alternatieve vormen van financiering. Het verbaast me dat er op dit vlak geen creativiteit is om de privé-sector hiervoor warm te maken. Dit zou een grotere slagkracht kunnen realiseren. Infrastructuur is geen bijkomstigheid. Het is belangrijk om mensen te motiveren. Er zijn bepaalde minimumregels en veel scholen bevinden zich daaronder. Ze zijn niet veilig en hygiënisch genoeg. Ze stralen niet het respect uit dat nodig is. We boeken op dit vlak geen vooruitgang. Integendeel, in deze begroting gaan we er zelfs op achteruit.

Voor een aantal andere vragen, wachten we nog steeds op een passend antwoord. Ik denk aan de loongelijkschakeling van het MVD-personeel. Ik denk in dit verband aan de middelen voor de zorgverbreding, aan de middelen voor de navorming en aan de financiering van de hogescholen. Een werkgroep heeft geprobeerd om met betrekking tot dit laatste punt wat duidelijkheid te scheppen. Uit de realiteit blijkt evenwel dat het huidige systeem, met gesloten enveloppen, tot problemen leidt. Het hogeschoolonderwijs evolueert. Deze evolutie verloopt niet voor alle hogescholen gelijk. Er zijn ver-

Martens

schillen tussen de opleidingen van het lange en van het korte type. Het is overigens niet duidelijk of we die termen wel kunnen blijven gebruiken. We kunnen deze reële problemen niet lang meer voor ons uit blijven schuiven.

Een recenter voorbeeld is de inburgeringsproblematiek. Dit hangt uiteraard nauw samen met NT2 en met de basiseducatie. De heer Tobback heeft deze ochtend verklaard dat de minister van Onderwijs hiervoor over de nodige middelen zal kunnen beschikken. Ik leid hieruit af dat de minister van Onderwijs ons tijdens de begrotingscontrole al een substantiële verhoging van de middelen zal kunnen voorleggen. Het betreft hier tenslotte een engagement van de fractieleider van de sp.a. Ik kan me niet inbeelden dat de minister van Begroting dwars zal liggen. Tenslotte is hij in dezelfde regio actief als de minister van Onderwijs en zal hij binnenkort wellicht samen met haar campagne voeren. Aangezien iedereen dit voornemen volmondig zal steunen, zullen we binnen afzienbare tijd over een overvloed aan middelen beschikken om de inburgering tot stand te brengen.

We worden de jongste tijd geregeld met heroriënteringen geconfronteerd. Deze vaak gebruikte term wordt door de mensen op het terrein vaak als een verdoken besparingsvorm onmaskerd. Blijkbaar zien al deze mensen zeer goed in hoe de heroriënteringen concreet worden toegepast en geoperationaliseerd.

Er is in nieuwe middelen voorzien voor de versterking van het administratief en het beleidsondersteunend onderwijspersoneel. Aangezien deze middelen evenwel deels uit de bestaande werkmiddelen zullen worden gelicht, betreft het hier eigenlijk een verzwakking van de werkmiddelen. Hetzelfde geldt overigens voor de ICT-coördinatoren.

Ik heb de teksten over de hertekening van het secundair onderwijs aandachtig gelezen. De hertekening bestaat uit pedagogisch mooi ingeklede en educatief verantwoorde elementen. Op het terrein worden al deze maatregelen evenwel als besparingen ervaren. Dit lijkt ons niet de juiste manier om in het onderwijs een nieuwe golf van enthousiasme te creëren.

Tijdens de bespreking van de conclusies van de rondetafelconferentie hebben we onze kritiek al ten overvloede kunnen uiten. We hebben toen verwezen naar de onrust die op het terrein is ontstaan.

Aangezien de geplande heroriënteringen als besparingen worden ervaren, zal die onrust allicht nog groter worden. Om die redenen kunnen we het begrotingsbeleid van de minister van Onderwijs en van de Vlaamse regering dan ook niet onderschrijven. (*Applaus bij CD&V*)

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, ik zou toch even bondig willen reageren op de woorden van de heer Martens. Dat de heroriënteringen op het terrein vaak als besparingen worden aanzien, is allicht te wijten aan de berichten die een aantal tussenpersonen hierover hebben verspreid.

Wat het secundair onderwijs betreft, heb ik het vaak over heroriënteringen gehad. In mijn ogen gaat het evenwel niet om besparingen. Vergeleken met de andere onderwijsniveaus worden bepaalde onderwijsniveaus ondergefinancierd. Een vergelijking met voorbeelden in het buitenland bevestigt deze vaststelling. Zoals ik in de commissie al herhaaldelijk heb gezegd, is het secundair onderwijs door allerlei omstandigheden evenwel een bijzonder duur onderwijsniveau.

Ik heb de vertegenwoordigers van het secundair onderwijs gezegd dat ze zich op nieuwe uitdagingen moeten voorbereiden. De financiering zal op basis van heroriënteringen moeten gebeuren. Een aantal dure zaken zullen moeten worden herbekeken. Om de nieuwe uitdagingen aan te kunnen gaan, zal het beschikbare geld efficiënter moeten worden besteed.

Dit is mijn boodschap voor het secundair onderwijs. Ik heb niet de indruk dat de meerderheid van de betrokkenen het hier niet mee eens is. De enigen die het hier niet mee eens zijn, interpreteren de heroriënteringen als besparingen. Het is evenwel duidelijk dat dit geen synoniemen zijn.

Ik wil hier niet op alle opmerkingen van de heer Martens ingaan. De meeste punten die hij heeft aangehaald, zijn in het verleden al aan bod gekomen. De studie over de objectiveerbare verschillen is hier zeker al tien keer besproken. Aangezien de centrale werkgroep van de rondetafelconferentie binnenkort vergadert, zal iedereen nog volop de gelegenheid krijgen om hier dieper op in te gaan.

Wat de kosteloosheid van het onderwijs betreft, hebben we al enkele stappen in de goede richting gezet. Volgens de heer Martens hebben we deze

Vanderpoorten

stappen te laat gezet. Vorige vrijdag is het ontwerp van participatiedecreet goedgekeurd door de regering. Dat ontwerp bevat de heel belangrijke bepaling dat er instemmingsbevoegdheid komt voor de schoolraad. Een van de punten waar die raad die bevoegdheid over zal hebben is precies het punt inzake kosten voor de ouders. Ik zeg niet dat alle problemen daarmee opgelost zijn. Maar het is een heel belangrijke stap in de discussie over de kosteloosheid. Er wordt gezegd dat sommige stappen te laat komen. De discussie is de laatste maanden heel intens gevoerd. Volgens mij zijn we heel dicht bij een mogelijke oplossing gekomen. Uiteraard zal die moeten worden bekeken binnen het geheel van een nieuw financieringssysteem in het onderwijs.

U zei dat er geen extra geld voor zorg is maar er is heel veel extra geld voor zorg. Het budget voor gelijke onderwijskansen is gegroeid. Daarbovenop komt dan ook nog eens geld voor de zorgcoördinatie, die ingaat vanaf september 2003. Iemand die zegt dat er geen extra bijkomende middelen zijn voor zorg heeft ofwel de actualiteit van de voorbije maanden niet gevolgd, ofwel is hij te kwader trouw.

Inzake basiseducatie en alles wat te maken heeft met het Nederlands als tweede taal staan we voor een gigantische uitdaging. Die willen we in 2003 aangaan. Eerst en vooral willen we bekijken hoeveel extra budgetten er nodig zijn. Maar ook daar willen we reorganiseren en – indien nodig – heroriënteren. We stellen immers vast dat er voortdurend wordt gesproken over wachtlijsten, en dat er momenteel niemand is die een precies idee heeft over de omvang van die wachtlijsten. We zullen dit op zeer korte termijn ophelderen. Dan zullen we eindelijk een volledig beeld hebben. We zullen dan de middelen correct kunnen aanwenden en kunnen bekijken hoeveel extra geld er nodig is om dat aanbod dekkend te maken.

Wat de ICT-heroriëntering betreft, is de coördinatie structureel verankerd. Dat heb ik ook al vaak gezegd, mijnheer Martens. We zijn nu aan een moment van bezinning en evaluatie toe voor alles wat te maken heeft met het vroegere PC/KD-project, met de infrastructurele middelen. Later zullen we moeten oordelen in welke mate de werkingsmiddelen moeten worden verhoogd om dat eventueel aan te zuiveren.

De voorzitter : De heer Van Baelen heeft het woord.

De heer Gilbert Van Baelen (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, mijnheer de minister, geachte leden, in de commissie hebben we een uitgebreid debat gehouden. Een paar weken geleden hebben we in plenaire vergadering ook al een uitgebreid debat gehad over het onderwijs, in het kader van de rondetafelconferentie. Alles wat te maken heeft met het onderwijsbeleid is de voorbije weken dus uitvoerig belicht. In de loop van deze week wordt de centrale werkgroep van die rondetafelconferentie bij elkaar gebracht. Mijnheer Van Rompuy, ik heb een paar weken geleden aan CD&V gevraagd of ze opnieuw bereid was mee te werken aan die conferentie, of alleszins wil meewerken aan een nieuw stappenplan voor de financiering van het leerplichtonderwijs. Ik zie de heer Martens nu instemmend knikken. Ik hoop dat de minister en de minister-president het signaal kunnen krijgen dat CD&V opnieuw mee aan tafel zit. Dan zijn we terug bij de oorspronkelijke doelstelling van de rondetafelconferentie, namelijk dat de democratische partijen een nieuw financieringsplan maken, waarbij de totale onderwijssector in ogenschouw wordt genomen. Dan kunnen we belangrijke stappen zetten inzake de toekomstige financiering. Dan kunnen we heel positief samenwerken. Dat viel al enigszins af te leiden uit de toonaard van de heer Martens.

Mevrouw de minister, wat ik onthoud uit de begrotingsbesprekingen is dat u er een heel open werkwijze op nahoudt, hoewel men af en toe wel eens hoort dat die visie- en discussieteksten wat moeilijk te interpreteren zijn voor de sector, terwijl dat niet het geval is voor de decreten die worden voorgesteld. Wie zijn oor te luisteren legt bij de mensen die actief zijn in het onderwijs, merkt dat dit niet uitsluitend voor onrust zorgt. Deze mensen vinden het net heel goed dat deze discussieteksten in een open sfeer en heel tijdig naar voren worden gebracht. Ik vind het ook nogal belangrijk dat daar niet alleen de traditionele onderwijsactoren bij worden betrokken, maar dat het ook ruimer gaat. Ik vind het echt wel een goed voorbeeld van democratisch werken. Het stimuleert zeker het debat.

Wat de begroting betreft, is er de vraag of er genoeg geld is voor onderwijs. Het antwoord daarop is duidelijk. Neen, waarschijnlijk zal er nooit genoeg geld zijn voor onderwijs, indien we alle vragen cumulatief bij elkaar optellen. In ieder geval is deze begroting heel consequent. Ze staat voor continuïteit en ze legt ook een aantal prioriteiten vast.

De Vlaamse regering geeft trouwens aan onderwijs de prioriteit. Dat blijkt gewoon uit de cijfers. Voor de eerste keer gaat het over meer dan 300 miljard

Van Baelen

frank en we hebben een stijging van 5,1 percent of 3,6 percent inflatie gezuiverd. Wat belangrijker is, is dat we tussen 2000 en 2004 een stijging zullen kennen van maar liefst 24 percent van de begroting Onderwijs. Men kan dus niet zeggen dat er geen engagementen zijn genomen door deze Vlaamse regering.

Ik wil kort ook zeggen dat besparingen ongedaan zijn gemaakt en dat aangegane engagementen – en die jaaroverschrijdend zijn, zoals CAO's – onverkort aangehouden worden. Mevrouw de minister, ik denk wel dat er ook in de volgende begroting oog moet zijn voor iets meer rationalisatie en al dan niet schaalvergroting. Het kan immers natuurlijk niet dat het alleen maar gaat over 'meer'. Er moet ook wel eens worden nagedacht over heroriëntering.

Het geld gaat in grote mate naar gelijke kansen. Dat is zeer belangrijk : achterstand voorkomen en vermijden, vanaf zo jong mogelijke leeftijd. Daar krijgen we de prioriteiten zowel in het kleuter- als in het lager onderwijs. Dat is heel belangrijk. We zullen zien wat het recht op inschrijving in concreto inhoudt. Ik hoop dat de LOP's zeer goed gaan werken. Iedereen – ook in de rondetafelconferentie – heeft gevraagd naar netwerken : de versterking van de relatie tussen de school en de directe omgeving. Ik hoop dat men het in de praktijk echt waarmaakt.

Straks krijgen we ook de zorgcoördinatie, waarbij ik wel enigszins de bezorgdheid van sommige collega's deel. Dat begrip 'coördinatie' mag niet te veel als ambt op zich ingevuld worden. Er zou een vrij grote autonomie voor de school moeten kunnen zijn. Ter verduidelijking, ten opzichte van het begin van de legislatuur gaan er nu al drie keer zoveel middelen naar gelijke kansen als in het verleden.

Ik wil me ook even richten tot de leden van de sp.a-fractie. Ik begrijp dat ze zeggen dat er veel meer middelen naar gelijke kansen moeten gaan. Mevrouw Claes heeft dat hier nog niet zo lang geleden gezegd. Van de totale begroting gaat 1,3 percent – 4 miljard frank – nu specifiek naar gelijke kansen en zorg. Ik stel me dan toch de volgende vraag. Indien er bijkomende middelen komen, die ook naar zorg zijn gegaan, waar zoek je die dan ? Vanmorgen heb ik de fractieleider van de sp.a horen pleiten voor de volledige kosteloosheid en de volledig gelijke financiering voor elke leerling. Een klein rekensommetje maakt me duidelijk dat

we dan op jaarbasis spreken over minimum 50 miljard frank.

Collega's, het is van twee dingen een. Voor het leerplichtonderwijs bijvoorbeeld, spreken we over ongeveer 220 miljard. Er zijn dan twee mogelijkheden. Ofwel kunnen we bij de bespreking van het stappenplan bekijken hoe welke parameter welk gewicht krijgt. Tegelijkertijd echter zeggen dat er meer geld moet gaan specifiek naar gelijke kansen en tegelijkertijd pleiten voor de kosteloosheid en de gelijke financiering van leerlingen, dat is natuurlijk wel een onmogelijke financiële zaak voor deze regering. Ofwel kan dat, maar dan denk ik dat de sp.a kleur moet bekennen, en die prioriteit dan ook in de regering hard moet maken samen met de meerderheid.

Waar gaat het geld nog naartoe ? Het geld gaat naar het versneld uitvoeren van die ongelijke financiering tussen de netten. We zien een trendbreuk. Gelukkig is er een radicale keuze voor het principe dat de leerling gelijk is, ongeacht waar hij of zij school volgt. We zien dat in de diverse maatregelen : ICT, gelijkekansendecreet, zorg, bewegingsopvoeding en dergelijke meer in het kleuteronderwijs. Daar is iedereen gelijk.

Bovendien is die kloof tussen de netten nooit zo klein geweest. Ik zou echter liefst niet meer over netten willen spreken. Ik zie in de cijfers inzake de versnellingsgraad dat er met 65 percent versneld is, of dat er eigenlijk ten opzichte van het Polderakkoord en het Tivoli-akkoord 42 miljoen euro meer middelen geïnvesteerd worden in het leerplichtonderwijs. Daarom zou ik willen vragen te zwijgen over ongelijke financiering en te stoppen met te beweren dat deze regering daar niets aan zou hebben gedaan. Alsof er niets gebeurd is. We moeten de scholen en de ouders eerlijke informatie geven. Als ik zie wat bepaalde meerderheden in gemeenteraden op de agenda zetten, en welke onjuiste informatie in moties in gemeenteraden naar voren wordt gebracht, dan rijzen de haren me ten berge. Er moet eerlijke informatie worden gegeven, en juiste cijfers.

Waar gaan de middelen naartoe ? Er zijn tal van financiële en werkdrukverlagende maatregelen genomen voor het comfort waar de leerkrachten om gevraagd hebben. Ik heb gesproken over het kleuter- en het basisonderwijs. De omkadering is niet onbelangrijk. In het secundair onderwijs zullen de extra uren voor leerkrachten die er nu gedurende een aantal jaren zullen bijkomen – tot 21.000 – de werkdruk verlagen en het comfort voor de leerkracht sterk verbeteren.

Van Baelen

Ik hoop dat we die lijn kunnen doortrekken tijdens het volgende jaar en het volgende begrotingsjaar. We moeten ervoor zorgen dat niet alleen de leerkrachten, maar vooral ook de leerlingen opnieuw graag naar school gaan, ook met het oog op het levenslang leren. Leren hoeft niet iets te zijn dat moet. De ongekwalificeerde uitstroom kan op die manier echt dalen, en leerlingen kunnen opnieuw de ambitie krijgen om naar het hoger onderwijs te gaan. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter : De heer Librecht heeft het woord.

De heer Julien Librecht *(Op de tribune)* : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, mijnheer de minister, collega's, tijdens de besprekingen in de commissie heb ik de houding van mijn fractie verwoord tegenover de begrotingsitems die het dichtst aanleunen bij de gevoeligheden van de praktijkmensen. Ik had het over de geplande participatiecultuur, de waardering van het lerarenberoep, de hertekening van het basisonderwijslandschap, het volwassenonderwijs, de cultuureducatie en de vereenvoudiging van de regelgeving. In dit kort bestek beperk ik me tot enkele bemerkingen over ons inziens fundamentele knelpunten.

Ik begrijp niet goed dat er, ondanks de opgevoerde goednieuwsshow, de algemene tevredenheid onder de ministers over deze begroting, de met tabellen en grafieken gestaafde juichkreet over een stijging in absolute cijfers, het feit dat de begroting dit jaar het hoogst is, zelfs als men rekening houdt met de inflatie, en de algemene felicitaties van de meerderheid, toch zo veel ongenoegen is in de onderwijswereld en waarom gezaghebbende commentatoren in de media hun onbegrip uiten voor het gevoerde begrotingsbeleid.

Een buitengewoon schrandere en door de politieke wol geverfde collega in de onderwijscommissie heeft met dezelfde vrijblijvendheid aangetoond dat – ik citeer – : 'de euforie betreffende deze begroting ongepast is' en dat 'met statistieken alles kan worden bewezen'. Hij heeft er zelfs aan toegevoegd dat de toekomst somber is.

Laten we aannemen – en ik neem het graag aan – dat de begroting een verhoging kent. Dat klopt ook inderdaad. In een tijd van steeds grotere noden en uitdagingen, en van OESO- en andere rapporten is dat eigenlijk nogal vanzelfsprekend. Wel is er heel wat heroriëntering en verschuiving in het spel. De minister wees erop dat – ik citeer – 'deze verhoging niet alleen gerealiseerd wordt via nieuwe midde-

len, maar tevens door middelen binnen de onderwijsbegroting te herschikken.' Welnu, tegen het heroriënteren en verschuiven van middelen hebben we iets.

Mijn oude grootvader, iemand met een gezond boerenverstand, zei altijd : 'Als je een stal wil bouwen, moet er geld in de kous zitten, zodat je geen stenen bij een ander moet gaan halen.'

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Als u echt iets tegen heroriëntering hebt, denk ik dat we niet meer kunnen discussiëren. Wat is dat nu voor een uitleg ? Alles wat in het verleden tot stand is gekomen, moet maar eindeloos blijven bestaan, of het nu zin heeft of niet. Ik vind dat dit niet moet en in die zin moeten we heroriënteren.

De heer Julien Librecht : Daar heb ik het niet over, mevrouw de minister, ik ga onmiddellijk uitleggen waarom we iets hebben tegen heroriënteren.

In het hedendaags politiek jargon zou ik dat als volgt kunnen vertalen. Als u iets wilt implementeren, moet er geld voorhanden zijn zodat u geen middelen bij een ander moet gaan halen. Dat is altijd de veiligste en de minst complexe weg. Het is een feit dat bij heroriënteren het ene moet dienen voor het andere. Die weg is niet altijd transparant en niet altijd zo vanzelfsprekend. Bij heroriëntatie moet vaak lang worden gewacht op de afloop van besprekingen en overleg. Intussen kan een breed financieel niemandsland ontstaan waarin grote noden oningevuld blijven. De goede wil, de toezegging en de voornemens zijn er wel, maar de uiteindelijke enveloppen laten soms tergend lang op zich wachten.

Er is ten andere in de beleidsbrief en de bijbehorende begroting wel wat te zeggen over

de engagementen, de losse voorstellen, de maatregelen en de initiatieven. Iemand in de commissie formuleerde het zo, en het is met een zweem van overdrijving : 'Op elke bladzijde wordt er minstens één initiatief aangekondigd en tegelijkertijd maakt de minister om de haverklap via de media een reeks maatregelen en initiatieven bekend.'

De heer Van der Kelen formuleert het veel concreter en juister. Hij schrijft : 'Veranderingen moeten verbeteringen zijn en ze moeten begrepen en gedragen worden door het onderwijsveld. Voor een politicus is het simpel : een meerderheid in het par-

Librecht

lement volstaat. Maar daarna begint het pas op het terrein. Geen enkel bedrijf kan behoorlijk werken als onophoudelijk andere werkmethodes worden ingevoerd en het kaderpersoneel bestendig in onzekerheid leeft over de lijn die moet worden gevolgd.' Ik meen dat dit een gebrek is in deze begroting.

Een in het oog springend motief in deze begroting is de schaalvergroting, bijvoorbeeld betreffende de administratieve kernen in het basisonderwijs, maar ik kan er nog vele andere noemen. We hebben daar vragen bij. We zijn het eens met de minister wanneer ze in diverse uitspraken hierover soms terechte meningen uit. Maar we koppelen er ook de nodige voorwaarden aan vast, namelijk de voorwaarde van de vrije keuze, de voorwaarde van de autonomie en de voorwaarde van de van onderuit groeiende behoefte. Het verbinden van schaalvergroting aan bijkomende en gerichte middelen is ons inziens een gevaarlijke weg. Het is zowat de spreekwoordelijke wortel waarachter veel maatschappelijke gespannen kunnen opdraven.

Belangrijk vind ik dat heel deze begrotingsronde gebukt gaat onder de grootste verwarring betreffende de objectiveerbare verschillen, een nieuw financieringssysteem en de besluiten van de rondetafelconferentie. Over een nieuw financieringssysteem doen heel wat politieke herauten uit diverse hoeken kond. De conclusies van de studie betreffende de objectiveerbare verschillen werden door de minister aanvaard, maar nu zegt ze ervan dat het verhaal omtrent de objectiveerbare verschillen achterhaald is. De elementen die aangekeurd werden op de rondetafelconferentie staan los van deze studie.

Diezelfde rondetafelconferentie werd hoe dan ook belangrijk geacht voor deze begroting. De minister wou over de rapporten beschikken voor het zomerreces omdat ze er bij de opmaak van de begroting in belangrijke mate rekening wou mee houden. De conferentie moest afgerond zijn tegen juli maar de centrale commissie heeft naar mijn weten nog geen enkele initiële doelstelling geformuleerd. Het is inmiddels al december en de begrotingsronde is voorbij.

De visieteksten bevatten op diverse plaatsen elementen die afwijken van de rondetafelconclusies. Men heeft geen zicht meer op met wat men nu al dan niet in rekening brengt. Welke conclusies zijn nu uit dit alles relevant op korte of lange termijn ?

Ik meen dat deze begroting geconcipieerd is in de grootste verwarring.

Mevrouw de minister, ik had graag nog een woordje gezegd over cultuureducatie, maar helaas ontbreekt mij de tijd. Ik zal dit in onze commissie doen.

Tot besluit wil ik even citeren uit een toevallig gevonden document waarin de minister het volgende zegt. 'Ik denk dat ik maar liefst nooit rijk wil zijn en ook niets bijzonders wil worden. Ik stond graag in het middelpunt van de belangstelling en was graag haantje-de-voorstes'. Dit citaat is de minister waarschijnlijk zelf vergeten. Twee dromen uit dit citaat zijn niet uitgekomen : u bent wel rijk geworden en u bent wel iets bijzonders geworden. Twee zaken zijn wel uitgekomen : u staat in het middelpunt van de belangstelling en u bent een haantje-de-voorstes.

Ik heb altijd waardering voor mensen die haantje-de-voorstes spelen, vooral wanneer dit op maatschappelijk en humaan gebied gebeurt. In het licht van deze begroting en van deze economisch tanende tijd zou ik u echter, ten bate van zoveel mensen uit de praktijk, willen vragen, dat haantje-de-voorstes nu eindelijk eens wat af te zwakken. Het is binnen de begroting en daarbuiten oorzaak van veel verwarring en veel ongenoegen in de onderwijswereld.

Aangezien we in de commissie op heel wat vragen geen antwoord hebben gekregen, aangezien er ons inziens in deze begroting geen coherentie zit, aangezien deze begroting op vele plaatsen financieel en politiek sturende tendensen vertoont en aangezien deze begroting in de grootste verwarring is geconcipieerd, kunnen we deze onderwijsbegroting onmogelijk goedkeuren. (*Applaus bij het VB*)

De voorzitter : Mevrouw Claes heeft het woord.

Mevrouw Hilde Claes (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, ik denk dat iedereen het wel met mij eens zal zijn als ik van start ga met te zeggen dat de opmaak van de voorliggende onderwijsbegroting een bijzonder moeilijke oefening was en hoe dan ook moeilijker was dan de voorgaande jaren.

Positief is ongetwijfeld het feit dat het onderwijsbudget voor 2003 gestegen is, namelijk met 5,1 percent of met 3,6 percent wanneer we deze stijging inflatoir zuiveren. De stijging is weliswaar grotendeels toe te schrijven aan de CAO's IV, V en VI. Sommigen kunnen dit mogelijk negatief interpreteren.

Claes

ren. Ikzelf denk dat het de minister siert dat zij ook in moeilijke tijden in het verleden genomen engagementen hard maakt. Uiteraard maakt zij het zich daarmee niet gemakkelijk om tot een vernieuwend beleid te komen. Voor nieuwe initiatieven zal de minister op zoek moeten gaan naar nieuwe middelen binnen haar eigen begroting en dit uiteraard via herschikking van middelen.

Voor de sp.a moet het accent bij dit alles liggen op gelijke onderwijskansen. Helaas moet ik in dit verband zeggen dat we nog heel ver van huis zijn. Zelden was de ongelijkheid zo groot. Zelden was de kloof tussen laag- en hooggeschooldheid zo groot en zelden had dit dermate grote repercussies. Ik denk aan de gevolgen in verband met het verwerven van een job, voor een goed inkomen, voor sociale huisvesting, aan sociaal-culturele gevolgen en zelfs aan gevolgen op het vlak van de gezondheid.

Zij die de commissie voor Onderwijs volgen, weten dat ik in dit verband kan verwijzen naar tal van verslagen. Laat mij beginnen met het recent verschenen verslag van Unicef, het kinderfonds van de Verenigde Naties. Daaruit bleek dat ten opzichte van andere rijke landen, in België de kloof tussen de gemiddelde leerling en de minst presterende leerling het grootst is. De cijfers daarover zijn echt niet fraai, ze zijn zelfs schrijnend. De kloof tussen de gemiddelde leerling en de minst presterende leerling bedraagt 5 jaar leerstof. Daar kunnen we niet naast kijken.

Als we tal van internationale studies oppervlakkig bekijken, zouden we kunnen besluiten dat het Vlaams onderwijs kwalitatief hoog scoort. Dege-
nen die zich de moeite hebben getroost om dit rapport grondig te bestuderen, zien echter dat het Vlaams onderwijs niet zo goed scoort. Dan heb ik het onder meer over de ongekwalificeerde uitstroom. Niettegenstaande het feit dat Vlaanderen een leerplicht kent tot 18 jaar, tonen die studies aan dat er een ongekwalificeerde uitstroom is van 16 percent. Andere studies spreken zelfs over 20 percent.

Eén op zes jongeren moet het onderwijs verlaten als laaggeschoolde en heeft dus niet het nodige voordeel kunnen halen uit het onderwijs. De rapporten van het HIVA tonen zwart op wit aan dat niet de kwaliteit van de leerling bepalend is voor de onderwijskansen, maar wel de sociale afkomst. Dit is schrijnend en voor de sp.a niet langer aanvaardbaar.

Gezien het belang van onderwijs vandaag in de snel evoluerende kennismaatschappij, heeft het minstens twee belangrijke taken. Het onderwijs moet ervoor zorgen dat de nodige inspanningen worden geleverd opdat iedereen de nodige basis krijgt om op volwaardige wijze te participeren aan onze maatschappij. En niet de sociale afkomst van de leerling, maar de eigen kwaliteiten moeten bepalend zijn voor de onderwijskansen. De Koning Boudewijnstichting heeft daarover een rapport gepubliceerd met de titel 'Accent op talent'.

Mevrouw de minister, ik heb dienaangaande geen volledig vertrouwen. Ik vrees dat het budget voor gelijke onderwijskansen niet zal volstaan. 76 percent van de Vlaamse scholen krijgt vandaag extra middelen, doch wanneer ik dat toets aan de totale onderwijsbegroting, dan is slechts 1,3 percent van de middelen bestemd voor gelijke onderwijskansen. Studies tonen nochtans aan dat 15 percent van de Vlaamse kinderen extra zorg behoeft.

Mijnheer Van Baelen, als u die 1,3 percent van de middelen voldoende vindt, terwijl 15 percent van de kinderen extra noden heeft, dan laat ik dat voor uw rekening. Weet wel dat, telkens u dat zegt, u mij, mijn fractie en mijn partijvoorzitter op uw weg vindt om u duidelijk te maken dat dat voor ons niet kan, en dat u het niet goed voorhebt met de gelijke onderwijskansen. (*Applaus bij de sp.a*)

De voorzitter : De heer Van Baelen heeft het woord.

De heer Gilbert Van Baelen : Mevrouw Claes, u laat uitschijnen alsof er tot voor 4 jaar totaal niets gebeurde voor gelijke onderwijskansen of voor zorg, want u zegt dat maar 1,3 percent van de begroting daarvoor wordt gebruikt. Ik ben ervan overtuigd dat heel veel leerkrachten heel veel zorg dragen voor leerlingen met leermoeilijkheden doordat ze ongelijke kansen hebben gekregen.

We hebben het over extra middelen. Ik wil de verdediging opnemen van die leerkrachten die elke dag voor de klas staan en weten welk kind het moeilijk heeft. Dit wil niet zeggen dat we daar niet meer aandacht aan moeten besteden. Ik vind echter niet dat enkel die 1,3 percent een bijdrage is om meer gelijke kansen te creëren.

U verwijst naar een aantal studies. Enkele daarvan hebben het inderdaad over de ongekwalificeerde uitstroom. Het enige wat nu moeilijkheden oplevert, is de vergelijking met een bepaald ijkpunt. Ik weet niet of er vandaag zoveel meer problemen terzake zijn dan in het verleden. Ik wijs er alleen

Van Baelen

op dat we die zaak nu onder de aandacht brengen. We moeten daar ook effectief iets aan doen.

Nu doen alsof het vandaag veel slechter gaat dan voorheen of dat er vandaag niet veel aandacht aan wordt besteed, is de realiteit op het veld oneer aan doen.

De voorzitter : Mevrouw Claes heeft het woord.

Mevrouw Hilde Claes : Mijnheer Van Baelen, ik beweer helemaal niet dat er in het verleden niets zou zijn gebeurd. Er werden inderdaad concrete maatregelen genomen inzake de ongelijke onderwijskansen. Vandaag blijkt echter dat die maatregelen ontoereikend zijn en dat we een tandje moeten bijsteken.

Als u het hebt over de inspanningen van de leerkrachten en de middelen die daarvoor worden uitgetrokken, doet u de waarheid geweld aan. Uiteraard leveren de leerkrachten vandaag meer dan genoeg inspanningen inzake de gelijke onderwijskansen. Dat gegeven staat echter los van de middelen die daartoe worden uitgetrokken. Op dat punt gaat uw vergelijking helemaal niet op.

De voorzitter : De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen : Mevrouw Claes, u hebt zich op één punt herpakt. Ik vond dat u de leerkrachten veel tekortdeed. (*Opmerkingen van mevrouw Hilde Claes*)

Onderwijs zoals het in Vlaanderen wordt georganiseerd, is een onderwijs dat door de overheid wordt gefinancierd. Het is de overheid die de kwaliteit van de leerkrachten en de inhoud bewaakt. Juist daardoor worden er gelijke kansen in onze samenleving gecreëerd.

Het hele onderwijs zoals het in Vlaanderen wordt georganiseerd, is een verhaal van het geven van gelijke kansen, ongeacht de afkomst van de leerlingen. Dat er nog veel tekorten zijn en dat er nog moet worden bijgeschaafd, daar ben ik het mee eens. Doen alsof enkel het surplus over gelijke kansen gaat, klopt niet. De leraar is in eerste instantie iemand die probeert alle leerlingen alle kansen te geven. (*Opmerkingen van mevrouw Hilde Claes*)

Het totale budget draagt bij tot gelijke kansen. Wel moeten er nog correcties worden doorgevoerd en er moet rekening worden gehouden met een aantal

bijkomende parameters voor extra ondersteuning. (*Opmerkingen van mevrouw Hilde Claes*)

U deed alsof een gelijkheidsbeleid in het onderwijs zich beperkt tot deze bijkomende middelen en dat alles wat leerkrachten al jaren in het onderwijs presteren er niets mee te maken heeft. Als ex-leerkracht stoort me dat.

Mevrouw Hilde Claes : Mijnheer Sannen, ik heb dat niet beweerd. Ik ben er vast van overtuigd dat leerkrachten vandaag meer dan het beste van zichzelf geven om gelijke onderwijskansen te bieden. Daarvoor moeten echter ook voldoende middelen worden uitgetrokken.

U moet me echter geen woorden in de mond leggen. Ik apprecieer ten zeerste wat de leerkrachten presteren. Ik had het enkel en alleen over de middelen die vandaag worden uitgetrokken voor de realisatie van gelijke onderwijskansen.

Nogmaals zeg ik dat de middelen die vandaag ter beschikking staan niet voldoende zijn. (*Opmerkingen van de heer Eric Van Rompuy*)

We hebben het nu over het onderwijs. Gezien mijn beperkte spreektijd zou ik me graag beperken tot dat onderwerp.

De voorzitter : De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens : Mevrouw Claes, ik wil graag uw pleidooi onderschrijven. Ik zou het enkel willen versterken en uitbreiden. Terecht vraagt u aandacht voor kwetsbare jongeren. Er hoeft geen contradictie te zijn tussen wat u zegt en wat de heer Sannen zegt.

Iedere leerkracht moet uiteraard op dat vlak inspanningen leveren. Het is echter duidelijk dat het niet enkel gaat om de sociaal zwakkeren. U eindigt trouwens zelf met te stellen dat elk kind moet worden gezien in zijn eigen beperkingen en mogelijkheden. Ik zou verder willen gaan. Het moet gaan om kinderen die, om welke reden dan ook, gehinderd worden in hun ontwikkeling.

Dat is ook de reden waarom u bij de bespreking van het gelijkheidsdecreet een correctie van ons hebt aanvaard. Het gaat over het een en het ander. Waar ik wel voor pleit, is dat die middelen worden versterkt, bovenop de basisfinanciering. Wat er nu bijkomt, is onvoldoende om tegemoet te komen aan de behoeften.

Martens

De nood in Vlaanderen aan zorgverbreding wordt geschat op 10 percent. De middelen zijn dus niet in verhouding daarmee. Ik hoop dus dat u nu en anders toch bij de begrotingscontrole de moed hebt u daarnaar te gedragen in de plaats van vrijblijvend kritiek te leveren.

De voorzitter : Mevrouw Claes heeft het woord.

Mevrouw Hilde Claes : Mijnheer Martens, de sp.a-fractie rekent erop dat voor het volgende begrotingsjaar meer middelen worden uitgetrokken voor de optimalisatie van de gelijke onderwijskansen. Ze hoopt ook dat er een extra inspanning wordt geleverd voor de uitwerking van een nieuw financieringsmechanisme dat volledig in functie staat van de gelijke onderwijskansen. Zo moeten we niet langer in de marge en met een gesloten enveloppe werken aan die gelijke onderwijskansen.

Tijdens het actualiteitsdebat heb ik het uitgebreid gehad over het nieuwe financieringsmechanisme. Dat ligt ons na aan het hart. Waarom is dat nieuwe financieringsmechanisme nodig ? Kinderen worden ongelijk geboren en stappen ongelijk in het onderwijs. Bovendien tonen studies aan dat ondanks de maatregelen uit het verleden de ongelijkheid bij de basis nog niet is weggewerkt. Ik stel vast dat specialisten zeggen dat het onderwijssysteem zo selectief is dat het huidige en beperkte budget die ongelijkheid onmogelijk kan wegwerken. Ik verwijs in die context naar onderzoeker Nicaise van het HIVA die de ongelijkheid ook toeschrijft aan onvoldoende investeringen. De sp.a pleit dus voor een nieuw financieringsmechanisme waarbij voor een keer alle kinderen centraal staan in de plaats van de netten.

Mevrouw de minister, wij vinden niet dat er een gelijke financiering moet komen voor elke leerling. Leerlingen zijn immers niet gelijk. We pleiten voor een nieuwe basisfinanciering waarbij rekening wordt gehouden met schoolkenmerken zoals grootte, aanbod en wettelijke opdracht enerzijds en met leerlingenkenmerken anderzijds. Een centraal leerlingenkenmerk is voor ons de sociale afkomst van het kind. Die moet een determinerende rol krijgen.

Uiteraard moet dat nieuwe financieringsmechanisme zo eenvoudig en transparant mogelijk worden, maar dat betekent niet dat het ontwikkelen ervan eenvoudig zal zijn. Er zullen immers belangrijke politieke keuzes moeten worden gemaakt. Bovendien zal de overgang van het bestaande en bijzon-

der ingewikkelde financieringsmechanisme naar een nieuw systeem niet eenvoudig zijn. Er moet zeer doordacht werk van worden gemaakt.

Het ontwikkelen van een nieuw mechanisme zal veel tijd in beslag nemen. We moeten zeer ernstig te werk gaan en onmiddellijk starten. Misschien moet er zelfs een stappenplan worden uitgetekend. We mogen bij de publieke opinie niet de illusie wekken dat we alles op 2 tot 3 maanden zullen kunnen realiseren. Dat kan niet.

Mijnheer Martens, ik denk dat het evident is dat het Vlaams Parlement hier ten volle zijn rol zal moeten spelen.

De voorzitter : De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens : Mevrouw Claes, ik deel uw pessimisme niet helemaal. Ik beseef wel dat het een hele opgave is, maar er bestaat in de administratie een zeer grote competentie. Er werd inderdaad een paar jaar gewerkt aan de uitwerking van dit systeem, maar ondertussen is de deskundigheid ook sterk toegenomen. Die ervaring hebben we ook gehad bij de nieuwe financiering van het hoger onderwijs. Het moet dus perfect mogelijk zijn om in een periode van vijf tot tien jaar een overgang te krijgen, waarbij langzamerhand, deel per deel, wordt overgeschakeld op het nieuwe financieringsmechanisme. Er zijn een aantal modellen. Als de politieke wil aanwezig is, denk ik dat wij in staat moeten zijn om in het voorjaar op dit vlak een vergelijk te krijgen. Dan kunnen de eerste stappen nog worden gezet tijdens deze legislatuur. Het zou trouwens pas geloofwaardig zijn voor deze regering als ze daarin zelf de eerste stappen zet. Het maken van een akkoord voor de volgende regering is iets te gemakkelijk. De regering moet dat ook als eerste honoreren.

Mevrouw Hilde Claes : Ik hoop inderdaad dat we de eerste stappen kunnen zetten, maar ik geloof er niet in dat wij deze discussie in het begin van volgend jaar kunnen voltooien. We zullen wel zien.

Ik ga verder met de herwaardering van het technisch en het beroepsonderwijs. Mevrouw de minister, wij delen uw bekommernis daarvoor. Ik wil hierbij twee positieve bedenkingen maken. Ten eerste worden in de voorliggende begroting extra middelen uitgetrokken om het aantal RTC's op te trekken van drie naar zeven. Dit is een maatregel die volgens mij inderdaad kan bijdragen tot een echte herwaardering van BSO en TSO. Ten tweede is er het feit dat u in uw beleidsbrief extra aandacht besteedt aan die herwaardering van BSO en TSO.

Claes

Verder gaan wij ermee akkoord dat voor een echte herwaardering de bestaande verschillen tussen de onderwijsvormen moeten worden afgeschaft. Ik denk dat het inderdaad goed zou zijn om alle leerlingen uit het secundair onderwijs te laten starten in een veelzijdig gemeenschappelijk vakkenpakket, om vervolgens in een modulair systeem geleidelijk aan een specifiek leertraject te kiezen. Ook hierbij wil ik een bedenking maken. Het gaat hier namelijk om een zeer ingrijpende wijziging, ik zou zelfs zeggen om een volledige aanpassing van de onderwijsorganisatie. Daarom durf ik u te vragen dit weloverwogen te doen en het geleidelijk aan in te voeren.

Mevrouw de minister, ik heb vastgesteld dat u een aantal maatregelen plant om de verschillen tussen de bestaande onderwijsvormen af te schaffen. Ook hierbij wil ik enkele kleine vraagtekens plaatsen. Ten eerste is er uw voorstel om aan de leerlingen uit het BSO na 6 succesvolle jaren een diploma af te leveren. Wanneer ik dit vergelijk met het diploma van de leerlingen uit ASO, TSO en KSO, stel ik toch wel een klein verschil vast. Het gaat namelijk niet echt om een volwaardig diploma, want de leerlingen uit het BSO moeten nog een verplicht doorstromingsjaar volgen om toegang te krijgen tot het hoger onderwijs. Daarom stel ik mezelf toch wel de vraag of deze maatregel zal kunnen bijdragen tot een herwaardering van het beroepsonderwijs. De sp.a wil daarom voorstellen om alle leerlingen na het secundair onderwijs een vrijblijvende oriënteringsproef op te leggen. Zo'n proef heeft het voordeel dat iedere kandidaat voor het hoger onderwijs zijn slaagkansen kan laten inschatten en voor zichzelf kan uitmaken waar de mogelijke zwakke punten liggen, om deze dan bij te schaven.

De voorzitter : De heer Van Baelen heeft het woord.

De heer Gilbert Van Baelen : Mevrouw Claes, ik heb een vraagje. Ik hoor u graag pleiten voor gelijke onderwijskansen, maar u weet dat het voornamelijk gezinnen uit de lagere sociaal-economische milieus zijn die heel veel belang hechten aan welk document dan ook dat enig officieel karakter heeft. Denkt u niet dat zo'n oriëntatieproef remmend kan werken op de ouders die de moeilijke keuze moeten maken om hun zoon of dochter verder te laten studeren, als de oriëntatieproef een andere richting dan de gewenste aanduidt ? Hoe rijmt u dat met uw gelijkekansenverhaal ?

Mevrouw Hilde Claes : Het onderscheid tussen het BSO, waar een bijkomend jaar wordt opgelegd, en het ASO, TSO en KSO, waar dat niet gebeurt, is niet gerechtvaardigd omdat de realiteit en de praktijk aantonen dat ook leerlingen uit het ASO, KSO en TSO in het eerste jaar hoger onderwijs dikwijls falen. Het onderscheid is dus niet helemaal gerechtvaardigd en zal zeker niet bijdragen tot de herwaardering, waarnaar zo wordt gestreefd.

De heer Ludo Sannen : De praktijk in een technische school leert ons dat inderdaad niet iedereen klaar is om naar het hoger onderwijs door te gaan. Toch ben ik er zeker van dat iemand die uit het zesde jaar BSO komt, niet volledig voorbereid is voor de stap naar het hoger onderwijs. Als we de moeilijkheden negeren, geven we geen echte kansen. Het is echt nodig dat degenen die in het BSO bewust kiezen voor het hoger onderwijs, extra vorming en begeleiding krijgen aangeboden om hun slaagkansen in het hoger onderwijs te realiseren. Dat wordt in de technische scholen niet als een onderwaardering ervaren. Integendeel, het zevende jaar is een instrument van bijkomende waardering. Het gaat misschien om leerlingen die in het verleden in de verkeerde richting terechtkwamen en nu toch nog op de juiste weg kunnen worden gezet.

Mevrouw Hilde Claes : Men moet dan niet de schijn wekken dat er een volwaardig diploma wordt afgeleverd. De leerlingen die na zes succesvolle jaren het beroepssecundair onderwijs beëindigen, moeten dan nog een bijkomend jaar afleggen om toegang te krijgen tot het hoger onderwijs. Deze maatregel wordt aangekaart in het kader van de herwaardering van het BSO en TSO. Het zal mijns inziens niet bijdragen tot de herwaardering van dat type onderwijs.

De heer Ludo Sannen : Ik ben het ermee eens dat iemand die zes jaar beroepsonderwijs heeft gevolgd, een diploma secundair onderwijs krijgt omdat dat diploma in allerlei omstandigheden nodig is. Er moet alleen voor worden gezorgd dat deze mensen niet denken dat zij zomaar in staat zijn om naar het hoger onderwijs door te stoten. Dat is het gevaar.

De heer Luc Martens : We hebben die discussie reeds in de commissie gevoerd. Het diploma is één zaak, begeleiding een andere. Dat gaat trouwens niet alleen om leerlingen uit het beroepsonderwijs, het is een globaal probleem. Dit debat hebben wij in de voorbije commissievergadering gevoerd.

Mevrouw Hilde Claes : Mijn mening verschilt niet van die van de heer Sannen. Ik sluit mijn betoog af

Claes

met de constatering dat de begroting voor Onderwijs voor 2003 is gestegen. Dat is positief, maar in de toekomst zullen nog meer middelen naar onderwijs moeten vloeien. Vlaanderen is een van de rijkste regio's en verdient een onderwijs dat de wereldtop haalt, waarbij iedere leerling zijn eigen talenten kan ontplooiën. Dat is de uitdaging voor de toekomst. Daarvoor zal de sp.a de volgende jaren strijden. (*Applaus bij de meerderheid*)

De heer Dirk De Cock (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, de opmaak van de begroting 2003 verliep moeizaam, maar de minister is erin geslaagd de engagementen na te komen. De verhoging van het budget heeft veel te maken met de uitvoering van de CAO's IV, V en VI. Bijkomende middelen gaan heel terecht naar het basisonderwijs en het hoger onderwijs. Ook de vluggere uitvoering van de Polder- en Tivoli-akkoorden slurpt middelen op. Zolang er geen nieuw financieringsmechanisme is, moet de uitvoering van dat akkoord onverminderd worden voortgezet.

Ondertussen is onderwijs wel een heel jaar lang niet uit de belangstelling geweest, ook en vooral vanwege de rondetafelconferentie. Daar is heel wat energie ingestoken. De afgevaardigden van het veld die op een serene manier hebben deelgenomen aan die debatten hebben recht op een afsluitende nota, al was het maar in de vorm van een lijst van prioriteiten op middellange termijn. Op 27 november hebben wij hierover in het lang en het breed gedebatteerd. Ik verneem nu dat er nog een vergadering van de politieke stuurgroep is belegd. Dat is op zich goed. Ik hoop dat die politieke stuurgroep de wijsheid zal opbrengen om de zaak af te ronden.

Het gelijkekansendecreet wordt uitgevoerd. Het is van het grootste belang dat de lokale overlegplatforms goed worden uitgebouwd. Soms is extra ondersteuning nodig omdat de lokale actoren niet altijd over de nodige materiële of inhoudelijke competentie beschikken om deel te nemen aan die lokale overlegplatforms.

Spirit staat volledig achter de uitgangspunten van het gelijkekansendecreet. Een decretaal verankerd inschrijvingsrecht van de leerling en de ermee samenhangende aanvaardingsplicht van de school vormen er de uitgangspunten van. Binnen het lokaal overlegplatform moet men streven naar een evenwichtige spreiding van allochtone leerlingen over de verschillende scholen. Problemen moet

men oplossen binnen een netoverschrijdend lokaal overleg waaraan alle scholen moeten deelnemen.

De rol van het lokaal overlegplatform moet voor ons dus nog ruimer worden omschreven dan vandaag het geval is. Het moet zijn ingebed in het integrale emancipatiebeleid van de gemeente. Op die manier moeten op lokaal vlak alle relevante actoren op een structurele manier bij het onderwijs worden betrokken. Via samenwerkingsverbanden met lokale verenigingen kunnen de overlegplatforms een belangrijke partner worden voor de lokale besturen om diversiteit binnen de samenleving te promoten als een kans en niet als een probleem; als een uitdaging en niet als een bedreiging. Onze scholen moet men stimuleren om bakens van interculturele ontmoeting te worden. Op die manier kunnen we een dam opwerpen tegen onverdraagzaamheid en racisme.

De centrale breuklijn waarrond een duale samenleving ontstaat, is meer dan eens het opleidingsniveau. Ook mevrouw Claes heeft dat gezegd. Omdat iedereen zijn talenten en ambities maximaal kan ontdekken en ontwikkelen is het essentieel dat elk een gelijke kansen krijgt om goed onderwijs te genieten. Afkomst mag niet bepalend zijn voor de studiekeuze. Nochtans presteren allochtonen in het algemeen minder goed op school, zijn ze minder hoog geschoold en komen ze daardoor vooral in aanmerking voor lagere jobs. Allochtonen lopen ook meer dan drie keer zo vaak een schoolse achterstand op. Ze moeten haast dubbel zo vaak blijven zitten als autochtonen. Dat meisjes doorgaans betere resultaten halen dan jongens stemt tot nadenken. Pluspunt is dat het aandeel van de allochtonen in het buitengewoon onderwijs de laatste jaren geleidelijk afneemt.

Het antwoord van de scholen is vaak niet echt aangepast aan dit probleem. De leerling wordt te weinig op zijn capaciteiten beoordeeld, en dikwijls louter op zijn resultaten. We moeten dringend werk maken van voortgangsrapporten in de letterlijke zin van het woord. Uit een rapport moet men kunnen afleiden hoe en tegen welk tempo de individuele leerling leertrajecten aflegt. Aan de oorzaken van zwakke resultaten, zoals een gebrekkige kennis van het Nederlands of sociale achterstelling, wordt te weinig gedaan.

De oprichting van de Huizen van het Nederlands is daarom heel belangrijk. De allochtone medeburgers kunnen enkel dankzij een voldoende kennis van het Nederlands en dankzij sociale kennis goed functioneren in onze samenleving. Het unaniem advies van de commissie voor Onderwijs om de

De Cock

NT2-trajecten bij onderwijs onder te brengen is een bemoedigend teken. Taalachterstand is een belangrijke oorzaak van sociale achterstand. Wie het Nederlands onvoldoende beheerst, kan moeilijk de lessen volgen, raakt gefrustreerd of verveelt zich en scoort dan ook slecht bij examens. Spijbelen is dikwijls een gevolg. De controle vanwege de ouders valt in vele gevallen weg, omdat die onvoldoende contact kunnen onderhouden met de scholen. Een gebrekkige kennis van het Nederlands ligt ook hier vaak aan de basis van het probleem.

Voor Spirit moeten scholieren en hun ouders net daarom als nieuwkomers prioritair worden aangespoord en kansen krijgen om Nederlands te leren. Vanaf de kleuterschool moet hier bijzondere aandacht aan worden besteed. Nog meer dan vandaag moeten scholen met veel anderstalige leerlingen hiervoor een extra financiering ontvangen. De extra betoelaging voor kleuteronderwijs krijgt dan ook onze volledige waardering. De kwaliteit van ons onderwijs, dat internationaal erg gewaardeerd wordt, begint bij de kleuterschool. Ook onze kleuterleidsters verdienen de hoogst mogelijke vorm van maatschappelijk respect.

Een gepaste taaldidactiek is onontbeerlijk, maar moet deel uitmaken van een ruimer taalbeleid. Dat moet gericht zijn zowel op de relatie tussen de school en de ouders als op de relatie met de buurt, want die is heel belangrijk. Ook een bewust omgaan met de anderstaligheid van de leerlingen op school en in de klas, is van belang. Concentratiescholen kunnen bijvoorbeeld de mogelijkheid krijgen om uit te groeien tot ontmoetingsplaatsen voor leerkrachten, leerlingen, ouders en buurtbewoners. De taal van de school is het Nederlands, maar de school moedigt de verwerving van andere talen aan. Leerkrachten benaderen de thuistaal en de cultuur van oorsprong met respect en waardering.

Scholen moeten worden aangespoord om de lokale gemeenschap bij de begeleiding van anderstaligen te betrekken met projecten zoals dat van de leesgrootouders. Leerkrachten die niet langer voor de klas wensen te staan, kunnen in de jaren die aan hun pensioen voorafgaan worden ingeschakeld om taalonderwijs te geven aan kleine groepjes leerlingen of hun ouders. Ze kunnen, eventueel via allochtone zelforganisaties, ouders ook inlichten over de Vlaamse leertraditie en de te volgen onderwijsloopbaan.

Om iets te doen tegen de sociale achterstandspositie van vele allochtonen en autochtone kansarmen

in het onderwijs, zijn er nog een aantal specifieke maatregelen nodig. Zo pleit Spirit voor een inschrijvingsplicht voor kleuters vanaf 5 jaar. Zonder de deelname aan het onderwijs te verplichten, wordt het op die manier mogelijk om aandacht te besteden aan deze groep kinderen. Het kleuteronderwijs moet in middelen voorzien om kleuters uit sociaal zwakkere gezinnen via impuls- en stimuleringsprojecten te laten deelnemen aan het onderwijs. Naast taalverwerving is het maatschappelijk socialiseren immers van het grootste belang voor een kind op kleuterleeftijd.

Het kleuter- en lager onderwijs moet voor iedereen gratis zijn, zodat de sociale situatie van de ouders de schoolontwikkeling van het kind niet afremt. Door het stappenplan van de minister om te komen tot de kosteloosheid van het basisonderwijs, evolueert het dossier in de goede richting. Het feit dat de scholen nu reeds de jaarlijkse kosten in het schoolreglement moeten vermelden, is een goede aanzet. Uit de opdracht van de minister om hieromtrent de nodige steekproeven te doen met afronding op 30 april 2003, blijkt dat hierop een vervolg komt.

Ook tijdens de opleiding moeten achterstanden worden gedetecteerd en weggewerkt. Daarom is de zorgverbreding zo noodzakelijk. Tijdens de besprekingen in de commissie hebben de commissarissen daar echt een punt van gemaakt. De zorgverbreding is nu al ingeschreven en zal met het decreet gelijke onderwijskansen II nog toenemen.

Het zou raadzaam zijn om er eens over na te denken om het eventuele leersurplus dat aan huiswerk wordt toegeschreven, tot en met het vierde leerjaar anders te organiseren. Huiswerk vergroot en bestendigt kansenongelijkheid en er zijn andere pedagogisch-didactische manieren om hetzelfde doel te bereiken.

Meer nog dan vandaag moet de financiering van scholen worden afgestemd op het profiel van de leerlingen en op de specifieke begeleiding die dat vergt. Spirit wil de inrichtende machten democratiseren om tot echt pluralistisch onderwijs te evolueren. Naast de inrichtende macht en de directie vormen ouders, leerlingen, leerkrachten en de plaatselijke gemeenschap de echte partners van het schoolbestuur. Scholen die zich op zo'n manier democratisch structureren komen wat ons betreft in aanmerking voor de basisfinanciering.

– *De heer André Denys, ondervoorzitter, treedt als voorzitter op.*

De Cock

In het basisonderwijs worden de verschillende netten en structuren geleidelijk geïntegreerd, zodat uiteindelijk alleen de gemeente verantwoordelijk is. Scholen die de participatie zo organiseren, worden als vanzelf pluralistisch en uit de lokale betrokkenheid zal blijken op welke wijze de levensbeschouwelijke vakken het best aan bod komen. Het vak filosofie kan een belangrijke aanvulling betekenen, want waar de groep van kinderen voor andere levensbeschouwelijke vakken wordt gesplitst, kunnen diezelfde kinderen bij filosofie terug één klassikaal verband vormen.

Te veel jongeren in het algemeen en jonge allochtonen in het bijzonder worden onterecht naar het TSO of het BSO doorverwezen hoewel ze thuishoren in het ASO.

Van de andere kant doorploeteren heel wat jonge mensen het ASO, omdat het van thuis moet. De eerste groep wordt te weinig op zijn mogelijkheden en interesses beoordeeld en te veel op resultaten. De tweede groep is het slachtoffer van de hardnekkige opvatting dat het ene hoger zou zijn dan het andere.

Het voorkomen van een dergelijk watervalstelsel hangt nauw samen met een goede oriëntering van de leerling. Deze oriëntering is gericht op het optimaliseren van de loopbaan van de leerling zowel tijdens de secundaire studies als met het oog op de doorstroming naar de arbeidsmarkt of het hoger onderwijs. Vandaar dat de begeleiding bij de studiekeuze van het grootste belang is. Hier moet heel veel aandacht naar uitgaan. Een echte aanpak van het watervalstelsel zal een debat over de strakke scheiding tussen de onderwijsvormen vergen. De beleids optie om het TSO en BSO op te waarderen tot een evenwaardige plaats in het middelbaar onderwijs, is van enorm groot belang. De diverse richtingen moeten immers naast elkaar kunnen staan, zonder gradatie op grond van prestige. De schotten tussen de onderwijsvormen moeten weg. Ik zeg het met Rilke : 'Bis sich die Dinge nicht mehr unterscheiden'.

Spirit pleit voor de invoering van het integraal onderwijs. Alle cognitieve vakken worden geconcentreerd in de voormiddag. In de namiddag is er tijd voor de creatieve vakken, zoals lichamelijke en plastische opvoeding, muziek, dans, enzovoort. De klemtoon van de onderwijsopdracht verschuift van uitsluitend voorbereiden op de arbeidsmarkt, naar de integrale zelfontplooiing en de ontwikkeling van de sociale vaardigheden.

Door de zomervakantie met een tweetal weken in te korten zou de leerachterstand die kinderen uit kansarme gezinnen tijdens die vakantie oplopen, verminderen. De nieuwe onderwijsvorm zou de school ook weer meer betrekken op de wijk, de straat en het dorp.

Ik heb niets gezegd over het hoger en het volwassenonderwijs, maar ik ben van mening dat daar met de bespreking van het structuurdecreet, nog heel veel mogelijkheid toe is. (*Applaus bij de meerderheid*)

De voorzitter : De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Kris Van Dijck (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, leden van de regering, dames en heren, ik wil twee opmerkingen maken. Ik heb me bij het opmaken van mijn betoog de vraag gesteld wat ik moest vertellen. We hebben het de voorbije weken al heel vaak over onderwijs gehad. We hebben pas het actualiteitsdebat en de begrotingsbesprekingen in de commissie achter de rug. Ik wil me verontschuldigen dat ik daar zo weinig aanwezig was, maar dat had te maken met overlappingen in de agenda.

Ik ben blij dat ook de minister van Begroting aanwezig is. Mevrouw de minister, u bent de belangrijkste minister in de Vlaamse regering. (*Gelach*)

Ik meen dat. Dat is niet alleen omdat u bevoegd bent over 43,96 percent van het budget van de Vlaamse overheid of omdat u bevoegd bent over tienduizenden leerkrachten en honderdduizenden kinderen, scholieren en studenten. U bent de belangrijkste minister omdat er een grote verantwoordelijkheid op uw schouders rust. Het belang van onderwijs is niet te onderschatten. We bereiden onze jongeren voor, we vormen hen opdat ze een rol in de samenleving zouden kunnen vervullen. We vergeten vaak dat achter die getallen individuen schuilgaan. Ze hebben allemaal hun eigen mogelijkheden, hun eigen afkomst en vaardigheden. Het is een grote verantwoordelijkheid om al deze individuen een toekomst te geven.

Mevrouw de minister, ik wil toch ook een punt van kritiek uiten. De vorige sprekers hebben al naar de veelheid aan visies en ideeën verwezen. Heel wat mensen vragen zich af welke ideeën nu precies zullen worden uitgevoerd. We kunnen het deze mensen niet kwalijk nemen dat ze door de bomen het bos niet meer zien en dat ze al die geplande veranderingen als een echte moloch op het onderwijs zien afkomen.

Van Dijk

Mevrouw de minister, het feit dat u zoveel ideeën hebt, siert u. In de wandelgangen wordt verteld dat u met steeds meer ideeën op de proppen komt. Soms wordt u zelfs met een dieselmotor vergeleken. U komt traag op gang. Eenmaal u op dreef bent, bent u evenwel niet meer te stoppen. (*Gelach*)

Ik heb niet de ambitie de minister te stoppen. Ik wil hier enkel een oproep doen. We hebben veel ambities. We moeten er evenwel voor zorgen dat we de mogelijkheid hebben om alle uitdagingen aan te gaan. Soms doen de gelanceerde voorstellen me ronduit schrikken. Hoewel ik hier het debat weer op gang dreig te trekken, wil ik toch twee voorbeelden geven.

Wat het aantrekkelijker maken van het technisch en het beroepsonderwijs betreft, heeft de minister recent voorgesteld om het aantal lesuren in die onderwijstypes te verminderen. De minister vindt het niet eerlijk dat het lesurenpakket in het BSO en in het TSO meer uren telt dan in het ASO.

Ik vind dit een gevaarlijke vergelijking. We mogen niet enkel naar de lesuren in het ASO, het TSO en het BSO kijken. We moeten ook rekening houden met het takenpakket van de leerlingen. Ik ben er alleszins van overtuigd dat we het BSO niet zullen opwaarderen door het af te bouwen. (*Applaus bij de N-VA*)

We zullen hierover ongetwijfeld nog een uitgebreid debat voeren.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer Van Dijk, hoewel ik het debat hier niet wil voeren, wil ik toch even een opmerking maken. Het verschil tussen de lesurenpakketten van het ASO, het BSO en het TSO is zeer lang geleden tot stand gekomen. In die tijd werd nog geen gebruik gemaakt van ICT en werd een heel andere methodologie en pedagogiek gehanteerd. Aangezien de visie op en de werkwijze in het onderwijs ondertussen compleet zijn veranderd, moeten we over vernieuwingen durven na te denken. We moeten durven vernieuwen.

De heer Kris Van Dijk : Ik ben het hier volmondig mee eens. Ik heb in het verleden evenwel al verklaard dat vernieuwingen tevens verbeteringen moeten zijn. Ik ben er niet zeker van dat een ver-

nieuwing op dit vlak een verbetering zou inhouden.

Mevrouw Claes heeft daarnet naar de studie van Unicef verwezen. Ik zal even dezelfde beeldspraak hanteren. We moeten de staart omhoogtrekken. We moeten er echter ook voor zorgen dat de kop niet naar beneden zakt. Uit deze studie, die pas vorige week is gepubliceerd, blijkt dat de kop zich in Vlaanderen zeer hoog bevindt.

De sociale achtergrond van kinderen zou geen invloed op hun schoolkansen mogen hebben. Op dit vlak ben ik het volledig eens met de analyse van de minister. Hier moeten we iets aan doen. Alle kinderen zijn evenwel niet gelijk. Elk kind heeft zijn eigen vaardigheden en mogelijkheden. Ik zal het even op een sterk vereenvoudigde manier uitdrukken. Er zijn slimme en minder slimme kinderen.

Alle kinderen moeten evenwel op maat kunnen doorstromen. Dat we veel hooggekwalificeerden nodig hebben, betekent niet dat alle kinderen in het hoger onderwijs moeten belanden.

De voorzitter : Mevrouw Claes heeft het woord.

Mevrouw Hilde Claes : Ik wil hier even verduidelijken dat ik me niet enkel bekommer om kinderen die minder onderwijskansen krijgen en bijgevolg meer steun nodig hebben. Ik bekommer me ook om kinderen die het eigenlijk vrij gemakkelijk hebben in het onderwijs. In dit verband zou ik graag even verwijzen naar een studie van professor Verhaegen. Uit die studie blijkt dat bijkomende investeringen in kinderen uit maatschappelijk achtergestelde gezinnen ook de kinderen uit goeude gezinnen ten goede komen.

De heer Kris Van Dijk : Aangezien ik niet over veel spreektijd meer beschik, zal ik de zaken vrij ongenueanceerd moeten voorstellen. Ons onderwijs moet niet enkel hogeschoolden of universitair afleveren. Ik kom uit de Kempen. Ik zie dat daar bij firma's voortdurend metselaars, vloerleggers, betonarbeiders en dergelijke worden gevraagd. We moeten niet allemaal gediplomeerden afleveren die intellectuele arbeid kunnen verrichten. Ook handenarbeid is belangrijk. Een samenleving heeft allerlei mensen nodig. Ik ben het ermee eens dat de sociale afkomst en de inkomens van mensen niet bepalend mogen zijn voor de beroepsloopbaan. Daar moet er inderdaad worden bijgestuurd en moeten stimulansen worden gegeven. Maar we mogen niet doen alsof het andere niet belangrijk is. Ik ben ervan overtuigd dat een goede loodgieter meer kan bijdragen tot de maatschappij dan ie-

Van Dijk

mand met een diploma waarmee hij God weet wat kan doen.

Mevrouw de minister, in 2002 hebben we veel aandacht besteed aan de rondetafelconferentie. Morgen stemmen we over de begroting. Overmorgen komt de centrale werkgroep samen. Zorg ervoor dat met de resultaten van die conferentie ook iets kan worden gedaan. Ik vraag dat ook in naam van de tientallen, zo niet honderden participanten aan die conferentie. U weet dat de kosteloosheid van het onderwijs voor ons een stokpaardje blijft. Met het oog op 2003 vraagt de N-VA u dat u inzake het structuurdecreet niet over één nacht ijs zou gaan. We vrezen immers voor de kwaliteit. (*Applaus bij de N-VA, AGALEV en CD&V*)

De voorzitter : Mevrouw Becq heeft het woord.

Mevrouw Sonja Becq (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, geachte leden, een aantal dingen die vandaag zullen worden verteld over de begroting Welzijn en Gezondheid zijn wellicht ook vorige jaren aan bod gekomen. Uiteraard komen sommige thema's steeds opnieuw aan de orde. Alleen stellen we vast dat er thans minder middelen beschikbaar zijn. Dat heeft ook wel wat te maken met het feit dat de door de vorige regering opgebouwde reserves op zijn. Laten we de beloftes die zijn geformuleerd eens bekijken. Zo zijn er in de kinderopvang, bijvoorbeeld, van de 10.000 belofte plaatsen ongeveer 6.000 toegewezen of gerealiseerd. Nu is het geld op. Voor de initiatieven inzake buitenschoolse opvang was er voorzien in een programmatie van 1.000 bijkomende plaatsen per jaar. Maar nu is het geld op. Er komen dus geen 1.000 bijkomende plaatsen. Integendeel, dit jaar zijn er nog een tiental initiatieven die wachten. Deze mensen hadden gehoopt dat ze middelen zouden kunnen krijgen. We hebben ook geleerd dat er voor zieke kinderen niets meer moet worden verwacht. De kinderopvang zit op een dood spoor.

Het verhaal van de wachtlijsten kennen we. Dit was een grote prioriteit van deze regering. Ze ging daar echt iets aan doen. Ik dacht dat 2003 het jaar van het wegwerken van de wachtlijsten zou worden. Eind december 2001 stonden ongeveer 4.000 mensen met een actieve vraag op de centrale wachtlijst. Ongeveer 1.600 van hen hadden een acute vraag, voor een antwoord binnen 3 tot 6 maanden. De webstek van het Vlaams Fonds leert ons dat eind juni 2002 het aantal wachtenden is toegenomen tot 6.196 mensen. Daarvan hebben 3.562 mensen een acute vraag, voor een antwoord

binnen 3 tot 6 maanden. De helft van de mensen op de aangegroeide wachtlijst zijn dus mensen die een snelle oplossing vragen. Men kan dit niet zomaar afdoen met het argument dat veel meer mensen van de wachtlijst hadden gehoord en zich snel hebben ingeschreven. Als het effectief zo is dat mensen zich snel inschrijven om zeker te zijn, dan zouden ze niet bij die eerste 2 groepen van 3 of 6 maanden staan. Ik denk dus dat de vraag inderdaad hoog is en reëel.

Mevrouw de minister, u stelt dat u mensen de keuze mogelijkheid hebt gegeven tussen het persoonlijkkeassistentiebudget, een voorziening en binnenkort een persoonsgebonden budget. Er is echter weinig sprake van keuze op het moment dat er ellenlange wachtlijsten en zorgtekorten zijn.

We stellen hetzelfde vast binnen de thuiszorg. Daar was een stijging van 4 percent de ambitie. In deze legislatuur zijn we gedaald naar 1 percent stijging. Dat is echter niet voor de mensen die op dit moment geholpen worden in de thuiszorg, maar wel voor een aantal extra groepen die erbij komen. Voor degenen die op dit moment vragende partij zijn en op de wachtlijst staan, betekent dit dus dat er niets bijkomt.

Mevrouw de minister, in ouderenzorg, wat het bouwen betreft, hebt u eindelijk gedaan gekregen wat we 2 jaar geleden al hebben gezegd : proberen om via het FFEU toch iets binnen te halen om op deze acute vraag een antwoord te krijgen. U hebt een deel binnengehaald, maar de rest wordt – als ik het me goed herinner – doorgeschoven naar de begrotingscontrole.

Inzake de bijzondere jeugdbijstand ligt er een nieuw organisatiemodel voor. Aan de ene kant worden er een aantal noden geformuleerd en worden daar een aantal antwoorden op gegeven. Aan de andere kant blijft echter de vraag naar acute oplossingen en naar een preventieve werking bestaan. Dat is mijns inziens zeker zo belangrijk als gesloten instellingen of halfopen instellingen.

Wat de geestelijkegezondheidszorg betreft, dachten we ook dat we op dezelfde lijn zaten. U organiseerde een groot congres op 3 en 4 december, waar effectief inzake geestelijkegezondheidszorg een aantal denksporen werden uitgewerkt. Er wordt in een aantal middelen voorzien : dezelfde middelen waarin was voorzien voor het congres. De sporen die u daar uitstippelde, zullen daarmee echter niet gerealiseerd kunnen worden.

Becq

Ook voor inburgering wordt op dit moment niet in extra middelen of mogelijkheden voorzien, ondanks het feit dat er nu veel niet meer is dat vroeger wel bestond via de SIF-trajecten. Ook dat wordt verschoven naar de begrotingscontrole.

Mevrouw de minister, we hebben het al eens gezegd. Van minister van Welzijn evolueert u naar minister van Wachtlijsten. Geachte leden van de regering, het wordt ook een regering van wachtlijsten. Ook inzake huisvesting, cultuur en onderwijs zijn er immers wachtlijsten. Naast deze tekorten is er grote onzekerheid in alle sectoren. Ik weet dat u dat regelmatig ontkent. Er zijn echter voorzieningen en dienstverleners die vaststellen dat ze over onvoldoende werkingsmiddelen beschikken. Er moeten enveloppen worden bijgepast. De middelen van de Nationale Loterij vallen weg. Zelfs het VIA-akkoord is aanleiding voor veel onzekerheid en verhoogde werkdruk.

Mevrouw de minister, ik weet dat u dat ontkent.

De voorzitter : Minister Vogels heeft het woord.

Minister Mieke Vogels : Mijnheer de voorzitter, ik antwoord ongeveer elke week op een vraag om uitleg met hetzelfde onderwerp. Ik antwoord altijd hetzelfde, maar ik zal het hier in plenaire vergadering nog eens doen.

Er is een rapport opgesteld om te zeggen dat een aantal voorzieningen in de gehandicaptensector en de bijzondere jeugdzorg het moeilijk zouden hebben, vooral wat betreft hun werkingskosten, omwille van extra lasten die opgelegd zijn. Ik kan daar drie dingen op zeggen.

Ten eerste, de werkingskosten werden door de vorige regering maar voor 75 percent geïndexeerd. Het is deze regering die eindelijk, na vele jaren protest van die sector, die indexering weer op 100 percent gebracht heeft. Ten tweede, uit dat rapport, van Dexia overigens, blijkt dat de conclusie niet echt correspondeert met de inhoud van het rapport. Uit de inhoud van het rapport blijkt immers dat de economische situatie van de meeste voorzieningen niet zo erg is. Ten derde, ik ontken niet dat er op termijn eventueel problemen kunnen groeien. Ik ontken niet dat een aantal voorzieningen eenmalige bijkomende investeringen heeft moeten doen omwille van strengere brandveiligheidsreglementen, strengere Vlare-normen, aparte koude en warme keukens en aparte bijkomende hygiënevoorzieningen. Het klopt dat ze dat hebben

moeten doen. We gaan dat nu ten gronde onderzoeken, en als er problemen zijn, dan zullen we die één voor één aanpakken. U komt echter telkens opnieuw zeggen dat er in alle voorzieningen onzekerheid is en dat ze allemaal in de problemen zitten. U vraagt om ze dan allemaal maar wat bij te geven. Dat gaat niet op. Uw vraag is ook niet onderbouwd. Dat zal ik uittentreuren blijven antwoorden.

Het VIA-akkoord is een hoogst revolutionair akkoord, waarmee we de witte woede hebben bedwongen. Deze regering heeft enorm veel geïnvesteerd in loonharmonisering, tijdskrediet en arbeidsduurverkorting. De cijfers zijn ondertekend door werkgevers, werknemers en regering, en we voeren dat allemaal consciëntieus uit. De drie partners die het sociaal akkoord hebben ondertekend, waren het erover eens dat het uitvoerbaar was. Het is dus een al te goedkope bewering dat er toch te weinig geld is. Misschien moeten de werkgevers en werknemers maar eens opnieuw aan tafel gaan zitten om uit te zoeken waar het probleem precies zit.

Het gaat niet op altijd tegen de overheid te zeggen dat er geld te kort is en dat er onzekerheid is. De sector heeft de jongste 3 jaar veel meer ontvangen dan in de 10 jaar daarvoor. De begroting voor Welzijn is op 3,5 jaar gestegen van 68 naar 87 miljard frank. Hoe kunt u dan zeggen dat deze regering de sector onzekerheid brengt ? Dat lijkt te veel op oppositetaal, en te weinig op een onderbouwd standpunt.

De voorzitter : Mevrouw Becq heeft het woord.

Mevrouw Sonja Becq : Mevrouw de minister, ik vind niet uit wat ik zeg. Het komt niet uit de lucht vallen, maar wordt gezegd door de mensen uit de sector. Uiteraard is de begroting voor Welzijn gestegen. De marges en de middelen die uw regering had, waren dan ook heel groot.

U zult zeggen dat het nooit genoeg is, en dat er altijd noden zullen zijn. Dat zal inderdaad altijd het geval zijn. Ik kan me echter niet van de indruk ontdoen dat, als het om verzorging gaat, de nadruk wordt gelegd op de kostprijs, terwijl dat in het 'gratisverhaal' weinig of niet aan de orde is. De gehandicapte of de oudere die naar een rusthuis moet of verzorgd moet worden, zal het geweten hebben dat hij leeft bij gratie van de samenleving die voor de instelling en zijn verzorging mee moet betalen. Dat wordt echter nooit met zoveel woorden gezegd van het gratis busvervoer of de afschaffing van de tv-taks waar niemand ooit om vroeg.

Becq

Ik besteed graag ook aandacht aan een aantal andere punten die onze fractie belangrijk vindt, bijvoorbeeld de zorg voor gezinnen. U zegt dat de combinatie van gezin en werk u na aan het hart ligt. We weten dat u niet bevoegd bent voor de verschillende vormen van tijdskrediet en loopbaanonderbreking en de wijze waarop die zijn geregeld, maar u maakt met uw specifieke invalshoek deel uit van de regering. Daarom blijf ik het jammer vinden dat u de 2,23 miljoen euro waarin in 2001 voor de aanmoedigingspremies was voorzien, niet hebt geclaimd. Een deel van dat geld is naar het herplaatsingsfonds gegaan, de rest van de middelen wordt niet besteed. U had er samen met minister Landuyt voor kunnen zorgen dat deze middelen gebruikt kon worden voor de combinatie van gezin en werk.

Mevrouw Declercq vond dat eigenlijk ook. Ik ben dus in goed gezelschap. Ze zei het jammer te vinden dat deze middelen, die eigenlijk zouden dienen voor aanmoedigingspremies om de combinatie van gezin en werk mogelijk te maken, niet op een of andere manier zijn geïnvesteerd in mogelijkheden voor de gezinnen. U kent trouwens ook de nood aan kinderopvang.

Gisteren hebben we in de commissie voor Welzijn nog gesproken over de kinderbijslag en het FCUD. Er wordt wel over gepalaberd maar niets gedaan. Er zijn geen mogelijkheden, en geen middelen en dus wordt er een debat gelanceerd. Er komt een groot zorgcongres waarop een aantal vragen zullen worden gesteld. Wanneer komt dat zorgcongres? Op het moment dat er geen financiële middelen meer zijn. Wat vragen de mensen eigenlijk? Mensen vragen niet naar een congres maar wel naar een keuze-aanbod en naar mogelijkheden in de zorg en de kinderopvang. Voor ons is een combinatie van én professionele zorg én mantelzorg in een huiselijke omgeving belangrijk. Dat veronderstelt ook een statuut voor de mantelzorg. Gezinnen vragen immers zekerheid en ondersteuning op het vlak van kinderopvang, voor de opvang van hun gehandicapt kind, hun ouder, hun psychisch ziek of depressief familielid. Mensen vragen zekerheid en ondersteuning en vragen niet noodzakelijk naar grote debatten op het moment dat de middelen op zijn.

U lanceert debatten en ondertussen lanceert u diverse sporen of vliegroutes die mee veranderen al naargelang het moment of de financiële situatie. Vlaanderen is wel bevoegd voor Welzijn en wij gaan voluit voor Vlaanderen, zegt u, maar als er fe-

derale middelen komen – denk maar aan de geestelijke gezondheidszorg, de kinderopvang, het FCUD – dan volgt u mooi wat de federale overheid zegt.

Een ander voorbeeld waar u een bocht van 180 graden neemt, is de opvang van zieke kinderen. In het begin van de legislatuur zei u dat er iets voor deze zorg zou worden geregeld. Een jaar later zei u dat u dit zou regelen via een meersporenbeleid. Vandaag zegt u dat u niets meer regelt en dat alles via gezinszorg zal gaan dat 1 percent uitbreiding krijgt én voor gezinszorg én voor opvang van meerlingen én nog bijkomend voor kraamzorg. Dit is eigenlijk een vergiftigd geschenk, mevrouw de minister, want als u de opvang van zieke kinderen laat gebeuren via de gezinszorg, moet dat gebeuren aan tarieven die voor jonge gezinnen en jonge tweeverdieners niet-betaalbaar en niet-hanteerbaar zijn. Eenzelfde soort bochtenwerk kennen we nog van het persoonlijkeassistentiebudget, maar hier ga ik niet op terugkomen. Eerst was de mantelzorg erin en daarna was ze eruit, dan terug erin. U neemt bochten al naargelang de middelen of de mogelijkheden.

Een ander punt waarover we ons bekommeren maar waarvan we van u geen duidelijke visie zien, betreft de initiatiefnemer, of het nu gaat om een privé-, een openbaar of een commercieel initiatief en de betrokkenheid van het middenveld. Ik geef een aantal sporen op een rij. Wat onthaalgezinnen betreft, zegt u heel duidelijk dat u het commercieel spoor volgt en dat u in hoofdzaak daar zult investeren omdat daar de bijkomende plaatsen voor kinderopvang zullen ontstaan. U hebt recent de maatregel genomen om het aantal kinderen beneden de 6 jaar dat mag opgevangen worden, naar 7 te brengen. U wilt het commerciële spoor volgen, ook al is het nettoresultaat daar heel laag. U haalt uw resultaten. Er komen 1.900 nieuwe plaatsen bij via de commerciële initiatieven, maar er gaan er zoveel weg dat er maar 450 plaatsen overblijven.

In de ouderensector zegt u het tegenovergestelde. U wilt niet weten van commerciële initiatieven. In de thuiszorg zegt u dat alle private lokale dienstencentra onder de voogdij van het lokale bestuur moeten komen. Hier hanteert u weer een ander schema en volgt u een ander spoor. U fladdert tussen de verstaatsing en de commercialisering. Bovendien zien we de bevoogding en de betutteling, waar u schijnbaar zelf zo tegen bent.

Daarom missen we een visie op het geheel. Wij vinden een combinatie van complementaire sporen mogelijk en belangrijk vanuit de garantie van be-

Becq

taalbaarheid, kwaliteit, laagdrempeligheid, bereikbaarheid en bekendheid.

Tot slot kan ik op grond van deze begroting enkel vaststellen dat u de minister van communicatie en van beloften blijft. Vele budgetten blijven stabiel, maar dat voor communicatie neemt toe. Na jaren van windstilte is er een stijging van 249.000 naar 649.000 euro. Na jaren van windstilte inzake het regelgevend werk krijgen we nu een inflatie van nieuwe ontwerpen van decreet.

In de commissie voor Welzijn werken we hard, niet alleen aan ontwerpen, maar ook aan voorstellen, resoluties, vragen, enzovoort.

De voorzitter : Minister Vogels heeft het woord.

Minister Mieke Vogels : Mevrouw Becq, eigenlijk zou ik op elke zin die u uitspreekt, een antwoord moeten geven. Maar dit heb ik reeds ten overvloede in de commissie gedaan. De collega's uit de andere commissies verwijs ik dan ook naar het verslag, zo niet wordt het hier heel laat.

Eigenlijk getuigt u wat van kwade wil door het hier nogmaals over het communicatiebudget te hebben, want ik heb dat reeds uitvoerig in de commissie toegelicht. Het betreffende krediet stond vorig jaar nog op een centraal krediet bij de minister-president, maar is nu, net zoals bij mijn andere collega's, overgeheveld naar het krediet van elke minister afzonderlijk. Dit betekent dat het communicatiebudget bij elke minister weliswaar in de begroting gestegen is, hoewel het de facto in de realiteit hetzelfde is gebleven.

Wat de decreten betreft, wil ik erop wijzen dat ik in mei 2002 drie ontwerpen van decreet heb neergelegd. Toch is in de commissie – en ik verwijt dit niemand – nog geen enkel van die ontwerpen goedgekeurd. U moet hier dus niet komen zeggen dat er na jaren van windstilte plotseling ontwerpen van decreten komen opdagen. Die ontwerpen van decreet liggen er al van in het begin van het jaar. In het voorjaar van 2003 zult u er touwens nog enkele krijgen. U zult niet weten waar eerst aan te beginnen. U zult de handen vol hebben.

Mevrouw Sonja Becq : Het ontbreekt ons niet aan werkkraft.

Ik wil echter beklemtonen dat ik het bijzonder jammer vind dat één fractie op de begrotingsbesprekingen afwezig gebleven is. We hebben toen

zelfs de schorsing van de werkzaamheden van onze commissie moeten vragen. Ik stel vast dat diezelfde meerderheidsfractie het hier ook vandaag, op 1 persoon na, laat afweten. (*Opmerkingen van de heer Patrick Hostekint*)

Tot nu toe – in de loop van de voorbije 3 jaar – hebben we vier ontwerpen van decreet gezien. Nu wordt ons de bespreking van nog twee, vier, zes, acht, tien, ja zelfs twaalf voorgesteld. U bent dan ook een minister van beloften, ook al is daartoe niet altijd in de nodige financiële middelen voorzien en ook al hoor ik in uw toelichting bij de begroting dat u evenveel belangrijke dingen doorschuift naar de begrotingscontrole. Denk maar aan inburgering, oudervoorzieningen, onthaalgezinnen en desgevallend de uitbreiding van de kinderopvang en het wegwerken van de wachtlijsten. Nochtans was er in uw beleidsbrieven en beleidsnota's heel wat beloofd voor dat cruciale jaar 2003 waarin u nog een en ander moest bewijzen.

Tot slot wil ik uw eigen fractieleider parafraseren. Vorig weekend verklaarde hij namelijk dat sommigen blijkbaar zwanger zijn van alles, maar geen kinderen baren. Welnu, ik stel vast dat u en deze regering blijkbaar heel hard aan het werken zijn aan een meerlingenzwangerschap, waarvan ik hoop dat het tot een bevalling van gezonde kinderen zal leiden. (*Applaus bij CD&V*)

De voorzitter : Mevrouw Ceysens heeft het woord.

Mevrouw Patricia Ceysens (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, dames en heren van de regering, collega's, ik moet eerlijk zeggen dat ik niet echt geloof in het overdoen van het debat dat we reeds in de commissie hebben gevoerd. We hebben daar de begroting goed onder de loop genomen en ik denk dat de minister alle vragen en opmerkingen van de commissieleden heeft beantwoord.

Uiteraard is het aan iedereen afzonderlijk om te bepalen of dat volstaat, of dat hen zint of niet. De minister heeft wel geantwoord op heel wat vragen.

– *De heer Norbert De Batselier, voorzitter, treedt opnieuw als voorzitter op.*

Mevrouw de minister, ik wil het nu over iets anders hebben, namelijk over de interlandelijke adoptie. U hebt een paar heel moeilijke dagen achter de rug. Ook ik heb heel het voorbije weekend mails beantwoord van ouders, die verontrust waren door de berichtgeving, en door de voorstellen van de raad van bestuur van Kind en Gezin om de erkenning van een Vlaamse adoptiedienst in te trekken.

Ceysens

Dat is niet gebruikelijk. Misschien gebeurt het te weinig, want wie erkenningen geeft, moet die ook kunnen intrekken. Die ouders waren bijzonder ongerust en wilden weten hoe het nu verder moet met het kind dat hun soms al was toegewezen in het land van herkomst, of nog niet was toegewezen en dus nog een vaag begrip, maar toch al bijna aanwezig was in sommige gezinnen.

Ik heb heel emotionele zaken gelezen. Ik heb woe-deaanvallen moeten trotseren. U zult daar ongetwijfeld ook mee te maken gehad hebben. Toch moet de politiek ook minder aangename boodschappen durven overbrengen. We moeten lessen trekken uit wat we opnieuw gedurende een week hebben meegemaakt met de interlandelijke adoptie. Het kan ons sterken als we het voorstel van decreet onder de loep nemen, nadat het hopelijk in 2003 door de federale Kamer en de Senaat geraakt.

De klachten die ik heb gekregen, zijn in twee grote groepen in te delen. De eerste gaat over de professionaliteit van de dienstverlening van adoptiediensten. Daaraan werken de meerderheidsfracties in het nieuwe voorstel van decreet. De tweede groep gaat over de moeilijke notie 'adopteerbaarheid van een kind'. Daarover hebben we nog onvoldoende nagedacht. Welke zijn de voorwaarden die vervuld moeten zijn, opdat een kind uit het buitenland kan worden geadopteerd ?

Ik heb daar de voorbije dagen veel over geleerd. In Zwitserland staat in de wet dat, als het ontwikkelingslanden betreft, het moet gaan over weeskindren of vondelingen.

In een bepaald dossier ging het precies over een vondeling, een kindje dat niets bijhad behalve de kleren die het aanhad. Een paar maanden nadat dat kind in België was, werden de ouders gecontacteerd door eenzelfde of een zusterorganisatie om een broertje en zusje te adopteren. Dan hebben we niet met een vondeling te maken.

Ik zeg dit enkel omdat ik weet dat heel wat ouders vinden dat we lichtzinnig handelen en dat we hun dossier blokkeren voor zogenaamde futiliteiten. Die futiliteiten gaan over de ziektes van het kind of de te hoge prijs die moest worden betaald.

We moeten klaarheid scheppen en duidelijk maken dat we niet omwille van futiliteiten reageren. Er gebeuren zeer ernstige zaken in de interlandelijke adoptie. Iemand moet een grens durven trekken en zeggen wat kan en wat niet kan. Anders vrees ik

dat er op de duur niemand meer zal willen weten wat er precies omgaat in de interlandelijke adoptie.

De voorzitter : Minister Vogels heeft het woord.

Minister Mieke Vogels : Mevrouw Ceysens, het thema dat u aanhaalt, is natuurlijk zeer actueel. In het algemeen is het intrekken van vergunningen in de sector niet makkelijk. Ik heb echter in het afgelopen jaar bewezen dat ik dat doe als het echt nodig is. Ik heb dat gedaan bij ouderenvoorzieningen die al jaren niet meer voldeden aan de erkenningsvoorwaarden. Als minister ben ik verplicht een signaal te geven.

Adoptie is een bij uitstek gevoelig en emotioneel thema. De raad van bestuur van Kind en Gezin heeft me vorige woensdag op basis van een dossier geadviseerd om de erkenning van de adoptiedienst Ray of Hope onmiddellijk in te trekken. Ik heb het advies gevolgd. Ik heb vanmorgen de intrekking met onmiddellijke ingang betekend. De dienst heeft natuurlijk de mogelijkheid om binnen de vijftien dagen beroep aan te tekenen bij de beroepscommissie die de welzijns- en gezondheidsvoorzieningen organiseert.

We hebben met Ray of Hope afgesproken dat ze onder curatele van Kind en Gezin de lopende procedures zal afronden. Er zijn nog een kleine 100 ouders die door de adoptiedienst moeten worden geholpen.

Ik heb ook een vertegenwoordiger van de ouders van de vereniging van adoptiegezinnen aangesteld als 'ombudsman' om permanent de activiteiten van de in ontbinding gestelde VZW en Kind en Gezin te volgen. Deze persoon zal volledige inzage hebben in alle lopende dossiers. We hopen op die manier een en ander af te ronden.

Enerzijds is er het belang van een algemeen adoptiebeleid in Vlaanderen. Een dienst die zaken doet die niet door de beugel kunnen, kan niet langer worden erkend. Anderzijds erkennen we de problemen van de 100 gezinnen die nog aan het wachten waren op kinderen uit Vietnam, Ethiopië of Haïti. Ik hoop dat we op die manier het dossier op een serene manier kunnen afronden en dat het Vlaams Parlement in het voorjaar een aangepast voorstel kan goedkeuren. Eerst moet het federaal parlement echter het verdrag van Den Haag ratificeren.

Wie voor adoptie in aanmerking komt, is een zaak waar we nu niet moeten bij stilstaan. We kunnen daar zeer lang over discussiëren. Als de voorwaar-

Vogels

de zou zijn dat alleen kinderen kunnen worden geadopteerd die te vondeling worden gelegd, dan zal in landen als Vietnam en China, waar nog steeds een geboortebeperving van kracht is, het aantal vondelingen sterk stijgen.

We kunnen hier mooie principes uitdenken die passen in de Vlaamse context. De realiteit in het land van herkomst maakt echter dat de oneigenlijke kanalen er versterkt kunnen uitkomen. We zullen dit debat in het voorjaar in de commissie voeren, vooraleer we discussiëren over het voorstel van decreet.

De voorzitter : Mevrouw Becq heeft het woord.

Mevrouw Sonja Becq : Mevrouw de minister, ik heb er geen enkel probleem mee dat er voorstellen worden besproken. Het is belangrijk dat er een debat kan worden gevoerd.

Mevrouw Ceysens, u vroeg zich af welke kinderen adopteerbaar zijn. In het verdrag van Den Haag is opgenomen dat een kind in de eerste plaats in het eigen land moet blijven. Als er officiële kanalen zijn, dan kan daaraan worden voldaan. Hoe ziet u dit bij vrije adoptie ?

Mevrouw Patricia Ceysens : Mevrouw Becq, u weet dat voor ons iedereen moet worden gescreend. Dat gebeurt vandaag niet. De vorige regeringen hebben het screenen van de ouders nooit verplicht gemaakt. In de federale wet zitten bovendien heel strenge mechanismen vervat die het bijna onmogelijk maken om het nog zelf te doen. De mensen moeten een serieuze procedure doorlopen bij de federale instanties. Wanneer we het hebben over buitenlandse kanalen, zijn de federale instanties beter geplaatst dan de Vlaamse om alles op te volgen.

Een pijnpunt in het Vlaamse beleid is dat we altijd moeten terugvallen op federale instanties zoals ambassades en de dienst Vreemdelingenzaken. We zullen de wet bekijken eens ze goedgekeurd is. Ze bevat hele strenge mechanismen. We moeten die wet zeker ook in beschouwing nemen bij de bespreking van ons voorstel.

Mevrouw de minister, een van de erkenningsvoorwaarden bepaalt dat een adoptiedienst maar kan worden erkend wanneer er een overeenkomst is met een andere dienst. Die voorwaarde was niet vervuld. Ik vraag me af hoe dat zit bij de vier andere diensten. We zien nu immers welke problemen

worden veroorzaakt door het ontbreken van die overeenkomst. (*Applaus bij de VLD*)

De voorzitter : Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw Marijke Dillen (*Op de tribune*) : Mevrouw de minister, u formuleert in uw beleidsbrief een aantal grote beleidsintenties. Het is echter niet altijd mogelijk die in uw begroting terug te vinden. U hebt verschillende ambitieuze doelstellingen. Uw prioriteiten voor 2003 zijn echter niet altijd duidelijk. U zult keuzes moeten maken. Ik vrees dat er niet voldoende middelen zullen zijn om al uw ambities te verwezenlijken.

Dat laatste is een van de grootste punten van kritiek op uw begroting en op uw beleidsdoelstellingen. Het is immers gemakkelijk om jaar na jaar verschillende ambities en doelstellingen te formuleren en om verschillende projecten aan te kondigen. Alles waarmaken is natuurlijk een andere zaak en in dat opzicht faalt u. Het volstaat om te verwijzen naar uw vroegere beleidsbrieven en uw vroegere begrotingsintenties om dit duidelijk te illustreren. Veel doelstellingen blijven weinig concreet. Op die manier kunt u alle kanten op. Het is vandaag dan ook onmogelijk om u over een termijn van een jaar om verantwoording te vragen. Mijn fractie betreurt dit. We zouden graag duidelijke en minder groots geformuleerde engagementen hebben waarvan de bevolking weet dat ze in 2003 geconcretiseerd zullen worden of dat u minstens een inspanning zult leveren om ze daadwerkelijk te realiseren.

Een ander punt van kritiek blijft de weigering om de versnippering aan te pakken. We weten allemaal dat het welzijnslandschap ongelooflijk versnipperd is. Er blijft een absoluut gebrek aan coördinatie tussen de verschillende projecten, doelstellingen en programma's. Ik betreur dit en ik zal dit blijven betreuren, vooral omwille van een gebrek aan transparantie en duidelijkheid.

Hoe kunnen wij, als Vlaamse volksvertegenwoordigers, daadwerkelijk controleren hoeveel begrotingsmiddelen naar welke projecten, doelgroepen en initiatieven gaan ? We kunnen in dat verband vandaag niets anders dan koffiedik kijken. Nochtans heeft de bevolking recht op volledige duidelijkheid en klaarheid.

Mevrouw de minister, opnieuw worden er in uw beleidsbrief en in de toelichting bij de begroting voor het jaar 2003 een aantal grote ambitieuze ontwerpen van decreet aangekondigd, net zoals dat vorig jaar het geval was. Kijk er maar eens de be-

Dillen

leidsbrief voor de begroting 2002 op na. Ik kan niet zeggen dat het windstil is geweest, zoals mevrouw Becq zei.

Mevrouw de minister, van de tijdens de vorige begrotingsbesprekingen aangekondigde ontwerpen is echter weinig of niets in huis gekomen. Vele aangekondigde initiatieven zijn niet ingediend of werden niet behandeld. U zei dat u drie initiatieven hebt ingediend in maart of april 2002, maar die werden nog niet behandeld in dit Vlaams Parlement. Nochtans durf ik zeggen dat u niet mag klagen over de activiteiten van de commissie voor Welzijn, want ik denk dat dat een van de hardstwerkende commissies in dit Vlaams Parlement is.

U had vorig jaar een lijst met meer dan tien grote projecten van ontwerpdecreten. Ik ga die hier niet allemaal opnoemen. Drie van die tien projecten hebt u ingediend, maar u bent er zelfs niet in geslaagd die drie projecten te laten behandelen in 2002. Daarvoor krijgt u een onvoldoende.

Ook dit jaar kondigt u een aantal zeer grote ontwerpen aan in uw beleidsbrief. Een aantal daarvan werd gewoon overgenomen van vorig jaar, maar er zijn ook veel nieuwe aankondigingen. Mevrouw de minister, ik zou graag van u een zeer duidelijk engagement krijgen. Wat gaat hiervan concreet in huis komen voor het jaar 2003 ? Welke projecten krijgen prioriteit ?

Daarnaast moet het me ook van het hart dat, zelfs indien u al uw aangekondigde initiatieven zou willen realiseren, wat toch wel uw bedoeling zal zijn, daarvoor in uw begroting de nodige middelen ontbreken.

Mevrouw de minister, we hebben tijdens de langdurige commissiebesprekingen de tijd gehad om op de hele begroting in te gaan, ze onder de loep te nemen en te becommentariëren. Ik ga hier vandaag dan ook niet gedetailleerd op in. Ik zou me willen beperken tot drie grote maatschappelijke pijnpunten waarop deze begroting volgens mijn fractie geen antwoorden geeft.

Deze begroting geeft absoluut geen antwoord op een van de meest belangrijke en fundamentele hedendaagse uitdagingen, namelijk de uitwerking van een weldoordacht, grondig, horizontaal uitgewerkt gezinsbeleid. Dit is nochtans voor de ontwikkeling van een welvarend Vlaanderen absoluut essentieel. Ik weet dat thuiszorg uw aandacht krijgt, en dat is

volledig terecht. Ik ondersteun dit. Ook kinderopvang krijgt opnieuw een belangrijke plaats in uw begroting, en ook dat is terecht. Ook dat steunen wij, zoals u weet. Dit is echter niet voldoende om te kunnen spreken van een goed onderbouwd inclusief gezinsbeleid.

Er is meer nodig. We weten allemaal dat gezinnen het in Vlaanderen momenteel steeds moeilijker krijgen, niet alleen financieel en materieel, maar ook emotioneel. Het bewijs hiervan is het stijgend aantal eenoudergezinnen en echtscheidingen. Ook deze bevolkingsgroep verdient bijzondere aandacht in het kader van een weldoordacht volledig gezinsbeleid. Dat mis ik in uw beleidsdoelstellingen.

Evenals een volledige invulling van een doordacht beleid inzake een harmonieuze combinatie tussen gezin en arbeid, voor zover dat onder uw bevoegdheid valt. U gaat jaarlijks op zoek naar de nieuwe man en naar het meest gezinsvriendelijke bedrijf. Ik denk dat we toch allemaal kunnen zeggen dat dat absoluut onvoldoende is. Concrete maatregelen en veranderingen op het terrein zijn er helaas tot op heden niet vast te stellen, ondanks alle beloften van paarsgroen gedurende de voorbije jaren.

Onthaasting was een van de sleutelwoorden bij uw aantreden. Tot op vandaag is hiervan weinig of niets gerealiseerd en ook in de toekomst blijft de invulling van dit begrip onduidelijk. Er komt geen aandacht voor de uitwerking van een echte harmonieuze combinatie tussen arbeid en gezin. Ook de aandacht voor de thuiswerkende ouder ontbreekt volledig, ondanks het feit dat dit een exclusieve bevoegdheid van Vlaanderen is. De adviezen van de Raad van State en het Arbitragehof liegen er niet om. Hier speelt u eigenlijk een dubbelzinnig spel. Het is gemakkelijk om zich populair te maken bij de thuiswerkende ouder via de pers. U doet dit door een voorstel te lanceren van een vergoeding voor de thuiswerkende ouder. De daad wordt echter niet bij het woord gevoegd. Noch in uw beleidsbrief, noch in de begroting wordt dit dossier verder uitgewerkt.

Een andere klemtoon leg ik op de afwezigheid van een duidelijk, coherent en doeltreffend drugsbeleid. Dit ontbreekt hier volledig. U vertrekt vandaag vanuit een beleidsvisie die tot 2010 reikt. Uw doelstellingen liggen immers verder dan 2004. Hoe dit beleid daadwerkelijk wordt ingevuld, blijft onduidelijk.

Dillen

U vertrekt vanuit een verkeerd uitgangspunt, namelijk het gebruik van genotsmiddelen zou eigen zijn aan deze samenleving. Dat is absoluut niet het geval. In Vlaanderen verlangt men naar een duidelijke en coherente aanpak van de drugsproblematiek. Wij stellen vandaag vast dat deze helaas ontbreekt. Er is geen coherente aanpak. Doen en laten doen is duidelijk de enige boodschap die paarsgroen de wereld instuurt. Nochtans is dit niet de wens van de doorsnee-Vlaming.

De doorsnee-Vlaming verlangt een krachtadig, doeltreffend optreden en een duidelijke boodschap dat drugs niet kunnen en onaanvaardbaar zijn. Vanuit Vlaanderen moeten de nodige inspanningen worden geleverd. Helaas is dit niet de boodschap die deze regering aan jongeren en hun ouders geeft, zelfs al is dit het uitdrukkelijke verlangen en de uitdrukkelijke wens van het overgrote deel van de ouders en de opvoeders uit het onderwijs, de jeugdbeweging of de sportwereld. Zij wachten op een duidelijk signaal.

Een laatste punt betreft uw bevoegdheid inzake jeugdbeleid en de bijzondere jeugdzorg. U hebt gedurende het voorbije jaar een aantal extra plaatsen gecreëerd in de gemeenschapsinstellingen voor bijzondere jeugdzorg. Die zijn evenwel onvoldoende. U formuleert in uw beleidsbrief de zeer ambitieuze doelstelling om het aantal POS'ers en MOF'ers te laten dalen. Ik vrees dat, gelet op de concrete realiteit, dit absoluut onrealistische doelstellingen zijn, zeker wat de MOF'ers betreft.

Het aantal jeugddelicten blijft stijgen. De leeftijd van de criminelen ligt steeds lager. Dit zijn objectieve vaststellingen. Bekijk alleen al het stijgende aantal dossiers bij de jeugdrechtbanken. Ik vraag mij af hoe u deze ambitieuze doelstellingen kunt waarmaken. Als u de doelstellingen wilt halen, dan is het nodig dat u op basis van uw bevoegdheden aan een concrete invulling werkt. Hoeveel plaatsen wilt u in 2003 aanbieden? We hebben dat cijfer nodig om te kunnen nagaan of u uw verantwoordelijkheid opneemt. Ik vrees dat u dat niet doet, en dat uw doelstellingen niet realistisch zijn. Mijn fractie is van oordeel dat er fundamentele oplossingen nodig zijn.

Ik wil de klemtoon leggen op de belangrijke bevoegdheid inzake preventie. Om het aantal MOF'ers te verminderen is het nodig de oorzaken ervan aan te pakken. Vandaag stellen we vast dat

steeds meer jongeren een sociaal onaangepast gedrag vertonen. Een voorbeeld van die tendens is het toenemende geweld op scholen. Er moet dringend werk worden gemaakt van preventie. Alle betrokkenen moeten daarbij worden ingeschakeld. Dat is niet gemakkelijk. Toch wil ik oproepen om daarvan prioriteit werk te maken en daarover in de commissie een grondig debat te voeren. (*Applaus bij het VB*)

De voorzitter : Mevrouw Van Den Heuvel heeft het woord.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, geachte collega's, we hebben in de commissie een zeer uitgebreide discussie gevoerd. Dat is een traditie. De minister antwoordt op alle vragen met degelijke antwoorden. Uiteraard zijn er meningsverschillen over de gemaakte politieke keuzen. Ik wil die bespreking niet herhalen. Ik wil op één punt inzoomen dat voor de hele Vlaamse regering van belang is : het budget voor Welzijn en Gezondheid stijgt voor 2003 met meer dan 5 percent, ondanks de krappe budgettaire ruimte. Er is in 2,2 miljard euro voorzien voor Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen.

De sprekers van CD&V hebben hier vooral gepleit voor nog meer geld : voor de uitbreiding van de reguliere en buitenschoolse kinderopvang, voor de geestelijke gezondheidszorg, voor de ouderenzorg en voor de stijgende werkingskosten van de voorzieningen.

De voorzitter : Mevrouw Becq heeft het woord.

Mevrouw Sonja Becq : Ik wil een voorbeeld geven. We hebben bij het aantreden van de regering niet gezegd dat we ervoor zouden zorgen dat we elk jaar 2.500 nieuwe opvangplaatsen in de kinderopvang zullen creëren. We vragen dat de minister haar beloftes houdt.

De voorzitter : Mevrouw Van Den Heuvel heeft het woord.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Het klopt dat er nog vraagtekens kunnen worden geplaatst en dat wellicht nog bijkomende middelen nodig zijn. Minister Vogels weet dat ook. Toch vraag ik me hoe langer hoe meer af of het welzijn van de Vlaming wel recht evenredig toeneemt met de groei van de welzijnsbegroting. Ik vrees dat dat niet het geval is.

Van Den Heuvel

Ik citeer uit het voorwoord van de brochure van de gezondheidsconferentie waarop alle leden van de commissie waren uitgenodigd, maar waarop slechts enkele aanwezig waren. In de brochure staat: 'Uit de cijfers van de gezondheidsenquête van 2001 blijkt dat 20 percent van de volwassenen mentale problemen heeft en 8 percent met depressieve klachten kampt. Als liefst 5 percent of een op twintig volwassenen zegt zich in het afgelopen jaar gedurende een periode van minstens 2 weken somber of depressief gevoeld te hebben, dan is er een probleem! Volgens de gezondheidsindicatoren zouden er in Vlaanderen in het jaar 2000 per 100.000 inwoners 205 zelfmoordpogingen geweest zijn. In 2000 pleegden in Vlaanderen 112 jongeren tussen 15 en 24 jaar zelfmoord. Zelfmoord is na verkeersongevallen de belangrijkste doodsoorzaak in deze leeftijdsgroep.'

Het is uiteraard belangrijk dat tijdens die gezondheidsconferentie over depressie en zelfmoord meer dan 900 mensen hebben gewerkt aan tien strategieën ter voorkoming van zelfmoord en depressies. Ik was op het congres aanwezig, en ik kan getuigen dat er heel hard werd gewerkt en dat de deelnemers heel goede intenties hadden. Toch durf ik hier de vraag stellen of we met deze aanpak niet te veel aan symptoombestrijding doen in plaats van te werken aan het wegnemen van de voedingsbodem: fundamentele eenzaamheid, vereenzaming en sociale versplintering. We moeten ons ook afvragen of we ons niet te veel en bijna exclusief focussen op vroegtijdige detectie en behandeling, want daarvoor individualiseren we de problematiek te veel. We leggen immers te veel de nadruk op het feit dat die mensen allemaal een individueel probleem hebben.

Mevrouw de minister, ik kon me dan ook goed vinden in uw oproep om een extra preventiestrategie te ontwikkelen. U noemt het de nulde preventiestrategie. Het is een strategie waarbij wordt gewerkt aan meer levenskwaliteit. Ik weet dat het een dooddoener kan zijn, maar deze keer zit er meer achter. De strategie streeft naar meer evenwicht tussen werk, gezin en zorg, naar het stimuleren van sociale netwerken en naar het bevorderen van een gezondere leefomgeving.

Veel welzijnswerkers waren niet zo tevreden met de naar hun aanvoelen vrij enge aanpak van de gezondheidsconferentie. De invulling was voor het grootste deel gebaseerd op het medisch model. Ik begrijp dat, en ook u hebt in uw inleiding laten blijken dat u de opmerkingen begrijpt. Ik ben ervan

overtuigd dat het geestelijke onwelzijn niet alleen een psychiatrische of een psychopathologische benadering mag krijgen. Dat is nu wel het geval. De toename van het onwelzijn in onze Westerse samenleving heeft in de eerste plaats te maken met fundamentele, maatschappelijke oorzaken zoals de mechanismen van sociale uitsluiting, de stresserende ratrace en de talrijke individualiseringsrisico's.

Mevrouw de minister, u bent niet alleen verantwoordelijk. Het is daarom goed dat de minister van Begroting aanwezig is en ik hoop dat ook de minister-president onze opmerkingen te horen krijgt. Ook zij moeten achter het voorstel staan om aan meer levenskwaliteit te werken. Het is goed om aan de nulde preventiestrategie te werken. Het is ook goed dat een zorgcongres wordt georganiseerd. De collega's van CD&V hebben wel gelijk dat de mensen niet om een congres vragen, maar ze vragen wel duidelijke keuzes en een duidelijk maatschappelijk debat over de organisatie van de zorg. Ze vragen zich daarbij af hoe ver de 'vermarkting' kan gaan. Ze stellen zich ook vragen over de draagkracht van de samenleving. Het is dan ook goed dat het congres wordt georganiseerd.

Mevrouw de minister, ik pleit ervoor om 2003 uit te roepen tot het jaar om de 'intermenselijke zorgzaamheid' te promoten. Dat klinkt wat prekerig, maar ik permitteer me toch om dit te zeggen. Zorg krijgen, is één zaak en daar moeten we voor instaan. Ik ben er echter ook van overtuigd dat zorg kunnen geven aan anderen de ultieme remedie is tegen verzuring. Daar moeten we met zijn allen voor gaan. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: De heer De Cock heeft het woord.

De heer Frans De Cock *(Op de tribune)*: Mijnheer de voorzitter, leden van de regering, dames en heren, de voorbije week hebben diverse nationale en internationale instituten de groeiprognozes voor 2003 naar beneden bijgesteld. Het ziet er dan ook naar uit dat 2003 – net zoals 2002 – economisch opnieuw een moeilijk jaar zal worden. De Wereldbank voorspelt evenwel dat op langere termijn de groeiverwachtingen aanzienlijk beter zijn en dit aangedreven door technologische vernieuwingen. Vanaf 2004 kan men verwachten dat de economische groei opnieuw fors zal aantrekken.

Niet alleen de slechte conjunctuur, maar ook de sluiting van bijvoorbeeld Philips Hasselt heeft ons met de neus op de feiten gedrukt. Het investeringsklimaat moet dringend meer zuurstof krijgen. De regering mag dan ook niet stilzitten en moet de nodige maatregelen nemen. Met het actieplan Onder-

De Cock

nemen heeft de minister het startschot gegeven voor een grondige hervorming van het economisch overheidsbeleid. Met de uitvoering van het actieplan is men volop bezig. Dat plan draait om vijf assen : bevordering van het ondernemerschap, versterking van de financiële structuur van de ondernemingen, vermindering van de administratieve lastendruk voor ondernemingen, meer ruimte om te ondernemen en internationaal ondernemen. De opleidingscheques zijn duidelijk gericht op kleine ondernemingen. Het decreet dat de expansiesteun moet hervormen en vereenvoudigen, werd in commissie goedgekeurd, maar jammer genoeg nog niet in plenaire zitting. Het project Arkimedes dat de doorstroming van risicokapitaal naar kleine ondernemingen moet bevorderen, krijgt vorm. Eerlang gaan de Huizen van de Economie van start met de befaamde eenheidsloketten.

Hieraan moeten ook de federale maatregelen worden gekoppeld : de verlaging van de vennootschapsbelasting voor KMO's, de stimulansen voor zelffinanciering bij KMO's, de kruispuntbank en de invoering van het uniek ondernemingsnummer. Ten slotte besteedt de minister veel aandacht aan de versterking van de innovatie, met onder andere het Vlaams Huis van de Logistiek. Uit de persberichten over de onderhandelingen die de minister met Motorola voert, blijkt dat het ook hier gaat over een project inzake innovatie en hoogtechnologische producten. Het zou het vertrek van Philips uit Hasselt kunnen opvangen. Graag hadden we van de minister meer informatie gekregen over dit niet onbelangrijke project, waarover evenwel nog weinig duidelijkheid bestaat.

Ik kom nu tot enkele specifieke punten uit de beleidsbrief. Inzake het bevorderen van ondernemerschap is het intussen genoegzaam bekend dat Vlaanderen behoort tot de groep landen met de laagste graad van ondernemerschap. Dit is geen nieuw feit. Het wordt tijd om die trend te keren. We denken dat de maatregelen in de beleidsbrief hiertoe kunnen bijdragen. De beleidsbrief besteedt terecht veel aandacht aan onderwijs, het gebrek aan financiële middelen, de administratieve rompslomp en het gebrek aan ruimte om te ondernemen. Dit zijn vandaag inderdaad de knelpunten die door de ondernemers zelf stevast naar voren worden geschoven. We mogen ons evenwel niet tot een aantal concrete sociaal-economische maatregelen beperken. Dit flankerende beleid zal niet volstaan. Het onderwijs moet meer aandacht aan het ondernemerschap besteden.

Bovendien pleit de VLD voor een maatschappelijk project. De heersende mentaliteit in Vlaanderen bevordert de ondernemingslust niet. De versterking van het ondernemerschap is dan ook in sterke mate afhankelijk van een wijziging van de publieke opinie. Om dit te verwezenlijken, pleiten we voor een totaalproject. Dit project moet onder meer in het onderwijs worden geïntegreerd. We moeten proberen de volledige Vlaamse bevolking te bereiken. Het tot stand brengen van een ondernemingsvriendelijk klimaat is niet eenvoudig. Zoveel mogelijk mensen moeten hun lot in eigen handen durven en kunnen nemen.

De VLD vindt tevens dat we dringend duidelijke en kwantificeerbare doelstellingen moeten formuleren. Een goed voorbeeld hiervan is het streven naar een verdubbeling van het aantal starters op drie jaar tijd. Indien die doelstellingen niet worden bereikt, moeten de maatregelen worden bijgestuurd of moeten nieuwe maatregelen worden getroffen.

Wat de relatie tussen het ondernemerschap en het onderwijs betreft, vindt de VLD dat het onderwijs zijn leerlingen de basiselementen van het ondernemerschap, namelijk creativiteit, zin voor innovatie, verantwoordelijkheidszin, een kritische ingesteldheid en de bereidheid om risico's te nemen, moet bijbrengen.

Algemene kennis over de zakenwereld en over het ondernemerschap moet op alle onderwijsniveaus worden overgedragen. Specifieke modules over het bedrijfsleven moeten een essentieel onderdeel van de leerplannen van het secundair onderwijs, van de hogescholen en van de universiteiten worden. We moeten de inspanningen van jongeren op weg naar het ondernemerschap aanmoedigen en bevorderen. We moeten passende opleidingsprogramma's voor managers in kleine bedrijven opstellen.

Vlaanderen kan zich door buitenlandse voorbeelden laten inspireren. De Verenigde Staten beschikken niet over een nationaal systeem om het ondernemerschap te onderwijzen. Er zijn wel een aantal privé-initiatieven. Een van die privé-initiatieven is de Ewing Marion Kauffman Foundation, die over tientallen miljoenen dollars beschikt om de band tussen het onderwijs en het ondernemerschap te onderzoeken.

Samen met een aantal andere business schools, heeft de Ewing Marion Kauffman Foundation de GEM-onderzoeken en het Celcee-project opgestart. Dit laatste project is een databank die meer

De Cock

dan 10.000 studies en publicaties over het onderwerp bevat.

Ik zou het nog even over de financieringsproblematiek van ondernemingen willen hebben. Vooral kleine ondernemingen hebben het op dit vlak moeilijk.

De situatie is gekend. Er is in Vlaanderen geen gebrek aan risicokapitaal. Als percentage van het BBP scoort enkel de VS beter. Startende en kleine ondernemingen met groeiplannen raken echter steeds moeilijker aan geld. Er zijn in Vlaanderen en in heel België weinig mensen die bereid zijn te investeren in startende bedrijven, via leningen of via risicokapitaal.

De Vlaamse overheid moet in eerste instantie maatregelen treffen om privé-personen te overtuigen om rechtstreeks of via een participatiemaatschappij in beginnende ondernemingen te investeren. Om deze doelstelling te bereiken, moeten we over een performante waarborgregeling beschikken. Dit is momenteel niet het geval. Het marktaandeel van de waarborgregeling in de totale KMO-kredieten bedraagt in Vlaanderen slechts 0,5 percent. In Nederland bedraagt dit 3 tot 5 percent. Dit is maar liefst tien keer meer.

We weten allemaal waarom de huidige regeling tekortschiet. De voornaamste oorzaken zijn de complexe wetgeving, het dubbelwerk tussen de bank en de administratie en het beperkt partnership tussen de participerende banken en het waarborgfonds.

Het is bijzonder positief dat de Vlaamse regering met de Arkimedes-regeling, een met het SBIC-systeem vergelijkbaar systeem, daadwerkelijk stappen heeft gezet om deze knelpunten weg te werken. Het is uiterst belangrijk dat aan deze regeling fiscale stimuli worden gekoppeld. Ik denk hierbij in eerste instantie aan de fiscale aftrekbaarheid van het kapitaal dat ter beschikking wordt gesteld.

Ik zou in dit verband ook even naar het belang van de business angels en van hun netwerken, de zogenaamde BAN's, willen verwijzen. Het geldt dat de business angels verschaffen, wordt vaak slim geld genoemd. De business angels leveren niet enkel financiële middelen. Ze leveren ook kennis.

De Vlaamse overheid moet de business angels helpen kwalitatieve netwerken op te zetten en te ontwikkelen. Deze netwerken moeten tot frequente en kwalitatief hoogstaande contacten tussen de in-

vesteerdens en de ondernemers leiden. Een verlenging van de subsidietermijn zou het ontstaan van dergelijke netwerken ongetwijfeld bevorderen. Momenteel is de termijn drie jaar. De beleidsbrief van de minister stelt terecht dat de meeste netwerken na drie jaar het break-even point nog niet hebben bereikt.

De Vlaamse overheid moet niet bepalen hoeveel BAN's er precies moeten zijn. Door de financiering afhankelijk te maken van performantiecriteriën, kan de Vlaamse overheid het hele proces wel sturen.

Vlaanderen is en blijft een van de meest welvarende regio's van de wereld. De inzinking van de conjunctuur verandert hier niets aan. Het gebrek aan ondernemerschap is veel problematischer. In het verleden vormden buitenlandse investeringen vaak de motor van onze economie. In de toekomst zullen we het ook van het eigen verantwoord ondernemerschap moeten hebben. Dit geldt in eerste instantie voor de starters en voor de innovatieve groeiers.

Dit moet dan ook op alle mogelijke manieren worden gestimuleerd. Maatschappelijk gezien moet het negatieve beeld dat aan ondernemers kleeft, worden bijgesteld, wat overigens ook een taak is voor de bedrijven zelf. In het onderwijs moet ondernemerschap een vak worden, en de overheid moet de nodige sociaal-economische flankerende maatregelen nemen. Enkel met dergelijk geïntegreerd totaalproject kan de trend van verminderd ondernemerschap worden gekeerd. Want de slechte conjunctuur overleven we wel, maar het tanende ondernemerschap niet. (*Applaus bij de VLD*)

De voorzitter : De heer Laurys heeft het woord.

De heer Jan Laurys (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte leden, medewoorden zijn heel snel versleten in de politiek. We hebben het een tijdje gedaan met het 'snel en efficiënt' van de premier, maar die woorden mogen niet meer worden gebruikt. Zo is er nu de uitspraak over het 'dipje' in de economie.

Ik had me nochtans voorgenomen om daar niet mee te beginnen, maar dit drukt het beste uit hoe de regering de huidige sociaal-economische toestand onderschat. Zelfs al was het maar peptalk, een uiting van een positieve ingesteldheid tegen beter weten in, dan nog blijkt uit de feiten dat de regering erop rekent dat alles wel vanzelf in orde zal komen.

Laurys

Een staaltje daarvan kregen we nog vorige week in de commissie voor Economie, Landbouw, Werkgelegenheid en Toerisme. Daar werden de ministers Landuyt en Gabriels geïnterpelleerd over de situatie bij Philips Hasselt. Minister Gabriels was er niet. Hij had ons 's ochtends gezegd dat hij niet mocht antwoorden. Minister Landuyt was er wel, maar hij verklaarde alleen te antwoorden op de vragen inzake werkgelegenheid. Als hij moest antwoorden namens minister Gabriels, dan verwees hij enkel naar de kranten, met name naar een knipseltje uit Metro. Dat was het enige dat we te weten kwamen. Naderhand bleek dat hij een fax van drie bladzijden zou hebben gekregen met het standpunt van minister Gabriels.

Het is niet aan ons om te oordelen wat er precies is gebeurd. Maar we vinden het vrij vreemd dat, op een ogenblik dat 1.000 werknemers van Philips door Amsterdam marcheren om uiting te geven aan hun machteloosheid over het verlies van hun jobs en de sluiting van Philips Hasselt, de twee verantwoordelijke ministers als twee pubers zitten te kibbelen. Blijkbaar voelde één van de twee zich om een of andere reden uitgesloten bij de overnameonderhandelingen. Het maakt niet uit wat er is gebeurd. Op het ogenblik dat er een krachtadig en eendrachtig economisch beleid moet worden gevoerd, stellen de twee bevoegde ministers zich aan als koppige kinderen. Mochten het kinderen zijn geweest, dan hadden we nog een oplossing gevonden. Nu kunnen we ons alleen maar zorgen maken.

Het Philipsdossier is eigenlijk niet het enige. Deze ochtend hebben we het al gehad over de groeicijfers. Het VBO heeft zijn groeivoorzichten bijgesteld tot 1,3 percent. Het zegt dat er van duurzaam herstel nog geen sprake is. Integendeel, de komende maanden zal de onzekerheid nog toenemen. Toch blijft de federale regering zweren bij een groei van 2,1 percent. De Vlaamse regering houdt het op een groei van 2 percent, weliswaar met een conjunctuurprovisie van 0,4 percent.

Met het risico nog eens te worden versleten voor verzuurde zeur wil ik het lijstje nog eens herhalen. De economische groei tussen 2001 en 2003 zou 1 percent bedragen. De werkloosheid is momenteel groter dan bij de start van paars-groen. De jongerenwerkloosheid is toegenomen met 19,5 percent. Er waren 10.000 collectieve ontslagen, 17.000 jobs raakten verloren door faillissementen, en 4.000 jobs gingen in de IC-sector verloren. De buitenlandse investeringen daalden met 80 percent. De privé-tewerkstelling nam af met 2,7 percent. In een

rapport van het World Economic Forum zakte België op de competitiviteitschaal van de 19e naar de 25e plaats. Vooral de afgelopen maanden zijn heel zwaar geweest voor ons : bij Alcatel België, Deutsche Bank, Wanadoo, Bayer, Terlindus, Fantebel Lighting, Richet Bouw, Brepols, Mevi, Fedex, Siemens en Tessenderlo Chemie sneuvelden in totaal 2.500 banen. Verder waren er de faillissementen van Seghers, KPNQ West, Xeikon, Casterman en Trost Group, ter waarde van nog eens 2.000 jobs. Nu komt daar nog de sluiting van Philips, Hover-speed, Savelkoul, Mercator en SBS Siemens bij. Vandaag vernamen we in de krant het verhaal van GGP Zedelgem. Daar gaan nog maar eens 200 jobs verloren.

Minister Gabriels weet dat wel : hij begint zijn beleidsbrief met de mededeling dat de oorspronkelijk vooropgestelde heropleving niet op gang komt, en dat men veeleer kan spreken van een 'double dip scenario'. Dat zou volgens hem het uitgangspunt moeten zijn. Wat stellen we dan vast ? Op een ogenblik dat de overheid zou moeten ingrijpen en er een flankerend beleid zou moeten zijn, is het geld op. In vergelijking met het jaar 2000 – een economisch topjaar, waarbij de werkgelegenheid vanzelf groeide – zijn de beleidskredieten voor economie met 28,7 percent en voor werkgelegenheid met 12,43 percent afgenomen. Op een ogenblik dat de economie goed draait, wordt er zwaar geïnvesteerd en wordt er geld gespendeerd, terwijl er nu geen middelen zijn om een ondersteunend beleid te voeren. Dat is eigenlijk de conclusie : op een ogenblik dat ondernemend en werkend Vlaanderen een overheidssteuntje nodig heeft, kan er geen geld meer worden opgebracht en ligt het sociaal-economisch overheidsinstrumentarium op apegapen.

Ik overloop nog even het lijstje. Ik begin met de overheidssteun. Pas vorige week hebben we in de commissie het nieuwe decreet op de expansiesteun goedgekeurd, drie jaar nadat het was aangekondigd. Het is nog maar een kaderdecreet. Er moeten nog uitvoeringsbesluiten komen, onder andere inzake het voorgenomen callsysteem, dat volgens ons van weinig inzicht getuigt in een investeringsdossier. We kunnen ons niet voorstellen dat dit het duwtje zal geven aan ondernemingen om al dan niet een investering te doen, als ze vermoeden dat binnen de zes maanden via een soort loterijstelsel eventueel nog steun zal komen.

Dan is er het Mercuriusproject. Mijnheer de minister, u hebt zelf gezegd dat dit eigenlijk een heel goed initiatief was. Er is een opvolger aangekondigd, maar we wachten daar nog altijd op.

Laurys

De bedrijven roepen om ruimte om te ondernemen. We hebben het decreet met betrekking tot de zonevrije bedrijven unaniem goedgekeurd, maar de uitvoeringsbesluiten blijven ook achterwege. Ook het amortisatiefonds, dat dringend nodig is, blijft nog achterwege.

Inzake Kyoto erkent iedereen de nood aan duurzame ontwikkeling. Iedereen weet dat de uitstoot van broeikasgassen gereduceerd moet worden. Voor bedrijven is het echter van belang dat ze rechtszekerheid hebben. Ze moeten weten welke concrete doelstellingen gehaald moeten worden en wat de kostprijs van een en ander is. We zijn samen bij Bayer en ook bij Sidmar geweest. U weet ook hoe die onzekerheid nefast kan werken om de investeringen op korte termijn te beïnvloeden.

Dan zijn er de opleidingscheques. Mijnheer de minister, u hebt ook gezegd dat dit systeem nog voor verbetering vatbaar is. Ik denk dat op dit moment een kleine 20 percent van de opleidingscheques aangevraagd zijn. Dat is een beetje een meevaller, want op die manier hebt u eigenlijk middelen kunnen besteden aan de drie assemblagebedrijven. Opel heeft daar kunnen van profiteren. Misschien is dat ook wel een vingerwijzing dat het systeem van expansiesteun een grondiger herziening had moeten krijgen dan wat nu voorligt.

Dan is er de versterking van de financiële structuur van de onderneming, met die nieuwe waarborgregeling. De PMV heeft de Arkimedesregeling moeten uitwerken. Er is dringend nood aan die waarborgregeling. Hoe die financiële kortingen zullen worden toegekend, weten we ook nog niet. Eigenlijk is dat een federale bevoegdheid.

In de commissie hebben we het ook gehad over die institutionele hervormingen. Het wordt heel druk. Er zijn de huizen van de onderneming, er is het Huis van het Nederlands, er zijn de lokale werkinkens en er is het Sociaal Huis – er wordt blijkbaar een hele straat van de overheid gecreëerd. Concreet is er echter nog niets. Ik heb begrepen dat men vorige vrijdag daarover in de regering tot een akkoord zou zijn gekomen. We zullen zien wanneer het decreet er zal komen.

Sedert 1999, en zowel ook in de beleidsbrief van minister Landuyt als in die van minister Van Mechelen, wordt gesproken over het ineenschuiven van de STC's en de streekplatforms. Daar hebben we ook nog niets van gezien. Sinds vorige vrijdag zou door de regering een voorstel worden bespro-

ken om de SERR's en de resoc's een decretale omschrijving te geven.

Ondertussen bent u ook gestart met die provinciale strategische cellen, waarvan we u ook al gezegd hebben dat we dat niet zien zitten. Als de bestaande systemen eigenlijk op waakvlam gezet worden, begint u met een nieuwe structuur en een nieuw model, terwijl dit alles eigenlijk alleen maar voor dezelfde doelstellingen georganiseerd wordt.

Ook inzake werkgelegenheid hebben we in de commissie al gezegd dat, op een ogenblik dat er inderdaad middelen nodig zijn, in vergelijking met het topjaar 2000 de middelen gedaald zijn met 12,43 percent. Minister Landuyt verweet ons toen in de commissie dat we altijd meer middelen vragen en dat we er blijkbaar van uitgaan dat een goed beleid een beleid is dat veel middelen spendeert. Natuurlijk is het ene niet altijd het gevolg van het andere, maar het is wel eigenaardig dat bij een crisis in de werkgelegenheid minder middelen worden besteed dan in een periode waarin die werkgelegenheid vanzelf groeide.

De Septemberverklaring stelde dat er geen extra middelen voor werkgelegenheid zouden komen omdat de sociale partners zelf creatieve initiatieven zouden nemen. We wachten daar nog altijd op. De sociale partners zijn blijkbaar niet meer scheutig omdat ze weten dat er geen middelen zullen zijn. Ook bij de budgetcontrole weet u dat er geen bijkomende middelen zullen worden gegeven.

De sociale partners weten dat ook. Er was een Vesoc-vergadering gepland op 16 november, maar die is ondertussen uitgesteld. Vorige week las ik in een krant dat het VEV en Unizo uitdrukkelijk extra geld vragen, of dat er anders geen sociaal akkoord komt. Mijnheer de minister, zijn er bijkomende middelen voor een Vlaams werkgelegenheidsakkoord, of komen die er niet? De kritiek is dezelfde als die op het economisch ondersteuningsbeleid. Op het ogenblik dat er een flankerend beleid nodig is, ontbreken de basisinstrumenten voor het arbeidsmarktbeleid.

Mijnheer de minister, we hebben in de commissie verwezen naar de vier strategische doelstellingen die u in uw beleidsbrief naar voren had geschoven. De werkzaamheidsgraad zou worden verhoogd, en zou in 2004 op 66,5 percent moeten liggen. U zou de participatie verhogen van alle bevolkingsgroepen die ondervertegenwoordigd zijn op de arbeidsmarkt. U zou de kwaliteit van de arbeid verbeteren, en er zou meer individuele en maatschappelijke ontplooiing komen voor iedereen.

Laurys

Op 22 november van vorig jaar hebt u met de sociale partners het Pact van Vilvoorde gesloten. Ook daarin werd een aantal engagementen aangegaan, onder andere ten aanzien van de kansengroepen. Tot op vandaag is er echter geen enkele concrete maatregel genomen en geen enkele stap voorwaarts gezet om de strategische doelstellingen te realiseren. Op 3 december hebt u in de Schelp een open studiedag gehouden met de sociale partners en de zogenaamde zelfgroepen van de allochtonen. Toen is er een nieuw pact of een verklaring ondertekend, maar verder dan een herneming van de algemene verklaring van het Pact van Vilvoorde viel er niet te ontdekken.

De situatie ziet er, een jaar na de economische crisis, als volgt uit. De werkzaamheidsgraad is niet gestegen, maar gedaald en ligt nu op 63,4 percent. In de drie buurlanden waar we de meeste handelsbetrekkingen mee hebben, is die daarentegen toegenomen met 0,7 percent. Voor 2003 wordt verwacht dat de werkzaamheidsgraad in het beste geval stabiel zal blijven. Volgens sommige gegevens komt er echter nog een daling.

In uw beleidsnota schreef u in 1999 dat er 150.000 nieuwe jobs moesten komen. Dat is elk jaar 30.000. We hebben het nagekeken aan de hand van de gegevens van de RSZ. Op dit ogenblik zijn er sinds het eerste kwartaal van 2000 een kleine 50.000 jobs bijgekomen, goed voor 30.962 voltijds equivalenten.

De voorzitter : De heer Stassen heeft het woord.

De heer Jos Stassen : Mijnheer Laurys, u maakt een heel mooie analyse van het economisch beleid en het werkgelegenheidsbeleid, gezien door uw bril. Dat is uw goed recht, en het is de rol die u hier moet spelen. Maar wat zet u ertegenover ? Vindt u dat er niets veranderd had mogen worden, omdat wat u hebt nagelaten, goed was ? Was de expansiesteun goed, en waren de structuren voor het werkgelegenheidsbeleid goed ? Is dat uw boodschap ? Welke voorstellen hebt u anders ?

Voor enkele weken maakte u in een mooie persconferentietekst een duidelijke analyse. Ik heb daar slechts een beperkt aantal voorstellen in kunnen vinden, maar misschien heb ik het niet goed gelezen. Het is duidelijk dat we beter daar een discussie over voeren. Als uw analyse van het beleid klopt, wat ik betwijfel, dan moeten we vooral discussiëren over uw voorstellen, anders breekt u alleen maar af. Vorige week hebben we een discussie

gevoerd over het economisch expansiebeleid. Het ging onder andere over de wedstrijdformule. Blijkbaar was het een dovemansgesprek, en geraakten we het niet eens. We kunnen dat beter niet opnieuw doen. Ik zou liever praten over uw voorstellen.

De heer Jan Laurys : U hebt daar gelijk in, maar het is nu niet het moment om heel die discussie te voeren. Ik zal echter zo dadelijk zeggen wat we hadden kunnen doen. Bovendien gingen de laatste drie bladzijden van mijn nota volledig over het sociaal-economisch congres in Antwerpen, dat vol sociaal-economische voorstellen zat. onze visie en al onze voorstellen van maatregelen zijn erin verwoord.

Onze hoofdkritiek is dat paars-groen nu drieënhalf jaar bezig is. In het begin is de regering er met een botte bijl doorheen gegaan. Er werd tabula rasa gemaakt met het arbeidsmarktbeleid en het economisch beleid om daarna opnieuw te beginnen. Het kwam immers allemaal van de CVP en het trok op niets. Daarna bleek echter dat het allemaal niet zo gemakkelijk was. Er kwam heel wat bij kijken. Na drieënhalf jaar is er bijgevolg nog niets opgebouwd : de expansiesteun is er nog steeds niet, de VDAB is nog steeds niet hervormd, de werkinkomen zijn nog altijd experimenteel bezig.

Er is dus niets in de plaats gekomen. Dat is de basis van onze kritiek. In 2000 ging het nog vanzelf. En terecht zegt de minister altijd dat wie zegt dat het toen vanzelf ging, de regering nu niet moet verwijten dat het minder goed gaat. Dat is gedeeltelijk waar, maar als de crisis volop toeslaat, zou er toch een arbeidsmarktstructuur moeten zijn en een economisch instrumentarium.

We kunnen de gang van zaken niet vanaf morgen ombuigen. De minister-president heeft vanmorgen terecht gezegd dat we de crisis allemaal ondergaan. We zouden echter ten minste de gevolgen moeten kunnen ondervangen, en een ondersteunend en begeleidend beleid moeten kunnen voeren.

De voorzitter : De heer Stassen heeft het woord.

De heer Jos Stassen : U zegt dat ons economisch en werkgelegenheidsbeleid gewoon de markt volgt. Als de markt aanslaat, geven we meer uit, en als de markt niet aanslaat, geven we minder uit. Dit is hetzelfde wat we hebben verweten aan de vorige regering.

Kunt u mij aantonen dat uw voorstellen op zijn minst een poging doen om anticyclisch te werken ?

Stassen

Uw voorstellen, zoals bijvoorbeeld de jobkaart, zijn maatregelen die alleen maar kunnen aanslaan als er nog werkgelegenheid wordt gecreëerd. U hebt geen echt alternatief.

De heer Jan Laurys : Ik kan niet bewijzen dat als wij aan de macht waren geweest, er zoveel werklozen minder zouden zijn of dat er zoveel bedrijven zouden bijkomen. Er zouden gegarandeerd wel maatregelen zijn genomen en de reglementering zou op punt zijn gezet. We zouden er minstens voor hebben gezorgd dat het basisinstrumentarium er was geweest, zowel voor het arbeidsmarktbeleid als het economisch beleid. De resultaten kan niemand voorspellen, we hebben geen glazen bol, maar we zouden zeker niet met een chaos hebben gezeten zoals die er nu is.

De voorzitter : De heer Van Rompuy heeft het woord.

De heer Eric Van Rompuy : Wat me het meest verwondert en wat ik niet begrijp, is dat de paars-groene regering, en zeker Agalev, niet gewoon zegt dat het minder goed gaat. Er zijn meer werklozen, de groei is laag, de prognose van 2 percent zal er zeker niet zijn. In Nederland past de overheid de groeicijfers aan. Het Planbureau spreekt nu van 0,75 percent, in september sprak het nog van 1,5 percent. Ik lees vandaag dat de Duitse conjunctuurinstituten zeggen dat het 0,6 percent is.

Ik begrijp niet waarom deze regering niet de cijfers noemt als er een internationale crisis is waar ze niets aan kan doen. Minister Van Mechelen blijft bij de 2 percent in plaats van koelweg te zeggen wat de feiten zijn. Van bijvoorbeeld het inwerkingsdecreet voor allochtonen zegt de SERV dat we dat niet nodig hebben omdat er binnen de VDAB al mogelijkheden voor bestaan. De SERV zegt dat we alleen de middelen ontberen om de allochtone werkloosheid ernstig aan te pakken. Zoiets kan ook in het Vesoc-overleg gebracht worden, maar de regering doet dit niet. De werkgevers en de werknemers vragen zich af wat voor een regering dit is. Minister-president Dewael ontvangt hen en zegt dat er geen middelen zijn, want de SERV heeft dit zelf gezegd. Dat sociaal overleg wordt niet ernstig genomen. Bepaalde maatregelen in de diepte komen er niet.

Wat heeft de heer Geysels in de jaren negentig niet allemaal gezegd over werkgelegenheid, over het gebrek aan prioriteiten, over Renault Vilvoorde ! Nu is hier geen enkele emotionele betrokkenheid,

men probeert alles te relativiseren, gewoon omdat het niet past in een bepaald verhaal. Dat stoort me, nog meer zelfs dan een gebrek aan beleid. De minister-president werpt alles van zich af als zijnde oppositiepraat. Andere landen erkennen dat er een serieus probleem is. Hier mogen we dat niet zeggen of we worden als verzuurd en verbitterd beschouwd, en onze uitspraken worden als louter oppositiepraat afgedaan. Alle landen van Europa zoeken naar oplossingen. Mirakeloplossingen bestaan er niet, want men kan niet met een vingerknip jobs creëren.

De voorzitter : De heer Stassen heeft het woord.

De heer Jos Stassen : Mijnheer Van Rompuy, ik begrijp u niet. De regering zal wel antwoorden op uw statement. Ik denk niet dat Agalev ooit heeft gezegd dat we ons geen zorgen hoeven te maken over wat er vandaag aan de hand is.

U spreekt me nu aan als Agalev'er en verwijst naar de heer Geysels en anderen. Namens de meerderheidspartijen zeg ik u dat er inderdaad een aantal economische problemen zijn. Begin dit jaar – en ook nog in het midden van dit jaar – werd gezegd dat het om een relatief tijdelijk probleem, om een dipje ging. Vandaag hebben we echter te maken met een serieuze dip en met een serieus probleem. Het is aan de regering om daar een duidelijk antwoord op te geven.

Ik treed uw analyse van de huidige situatie voor een deel bij. We moeten derhalve goed nadenken over het economisch en werkgelegenheidsinstrumentarium waarover we beschikken. Dat is aan het veranderen om aan de behoeften te kunnen beantwoorden.

De heer Jan Laurys : U bent al 3,5 jaar bezig met het te veranderen. Dat is precies onze kritiek. (*Opmerkingen van de heer Jos Stassen*)

De voorzitter : Minister Gabriels heeft het woord.

Minister Jaak Gabriels : Mijnheer Laurys, ik kan u en de heer Van Rompuy niet goed meer volgen.

Wat de expansiesteun betreft, hebben we op 18 maanden tijd meer dan 5.000 dossiers goedgekeurd voor een totaal bedrag van 20 miljard. Sommige van die dossiers lagen daar al meer dan 3 jaar te liggen. Daarover waren destijds beloften gemaakt zonder dat men daartoe over de nodige middelen beschikte. Is dat dan een goed beleid van de vorige regering ?

Gabriels

Ondertussen hebben we het hele instrumentarium grondig aangepast om het bij te sturen. Het is nogal evident dat de expansiewetgeving na 50 jaar moet worden bijgestuurd. Vandaar dat het nieuwe decreet – dat men in de commissie trouwens heeft proberen te vertragen om het niet op tijd ter stemming te kunnen voorleggen – meer dan op tijd komt. Het houdt een nieuwe visie in waarbij we duidelijk maken dat veel meer steun naar de KMO's gaat.

Bovendien zijn er nog de instrumenten zoals de opleidingscheques, het Garantiefonds, de adviescheques, het risicokapitaal via Arkimedes en het peterschapsproject. Al die elementen werden gemoderniseerd en aangepast aan de economische noden. Dan durft men hier nog beweren dat er geen economische beleid wordt gevoerd en dat er geen afdoende instrumenten worden opgebouwd ! Dat is fundamenteel onjuist en oneerlijk !

De voorzitter : Minister Landuyt heeft het woord.

Minister Renaat Landuyt : We moeten de tekening volledig maken. Wat de werkgelegenheid betreft, hebben we de grootste moeilijkheden gekend in Vlaams-Brabant.

Wij durven beweren dat we dankzij onze organisaties erin geslaagd zijn de mensen opnieuw aan werk te helpen. We zijn daar trouwens nog mee bezig. Ik kan ook verwijzen naar de Kempen waar we in volle samenspraak met alle actoren, waaronder de sociale partners, een programma uitwerken om de moeilijkheden op het terrein aan te pakken. Dit is mogelijk dankzij de hervormingen die we hebben doorgevoerd met betrekking tot de VDAB en de Werkwinkels. U kunt niet langer zeggen dat die experimenteel zijn, want ondertussen zijn er al 90 over heel Vlaanderen actief. Daardoor kunnen we heel snel op de nieuwe vragen inspelen.

Het enige waarin wij verschillen, is de aard van onze emotionele betrokkenheid. Wij staan niet te roepen dat het slecht gaat, net alsof we dan eureka zouden moeten roepen. Wij zijn in die mate emotioneel betrokken bij de problemen van de mensen dat we effectief proberen deze op te lossen. Alle moeilijkheden die we in de voorbije maanden hebben gekend, hebben we zo goed mogelijk opgelost voor de mensen zelf. Dat is de realiteit.

Wie maandelijks de werkloosheidscijfers bekijkt – cijfers die we zelf publiceren -, zal zien dat de nieuwe werklozen de jongeren zijn die niet op de ar-

beidsmarkt kunnen geraken. Precies daar zit de groei. De groei zit niet eens in de benadering van de herstructureringsdie we gehad hebben. Hij situeert zich bij de allernieuwste mensen op de arbeidsmarkt. Daar werken we aan, onder meer via een programma om de jongeren te stimuleren en ondertussen de bedrijven te helpen om, eerder dan door hen berekend, opnieuw mensen aan te werven.

Ik wil het ook nog even hebben over het inwerkingsdecreet. Als u het advies over het inwerkingsdecreet goed leest, kunt u twee stellingen onderscheiden : een groep binnen de SERV heeft niet graag dat we onze inspanningen toespitsen op een zwakke groep op de arbeidsmarkt en dat structureel vastleggen. Een andere groep heeft niet graag dat we daaraan een verplichting koppelen. Die twee groepen hebben elkaar zeer goed gevonden. Ze vragen dat ze voortdurend worden betrokken bij het uitvoeren van ons beleid.

De heer Jan Laurys : Er is nog een ander probleem. Het inwerkingsdecreet is een goede poging, maar de SERV heeft al kritiek geuit. Bovendien, mijnheer de minister, maakt u een specifieke maatregel voor allochtonen. U wilt hen verplichten om een inburgeringscursus te volgen. Als ze dat niet doen, zal de VDAB hun gegevens doorsturen naar de RVA. Wat zal de heer Mahassine, die pas een voorstel van decreet heeft gemaakt over het verbod op discriminatie op de arbeidsmarkt, daarvan zeggen ? Bij de VDAB zullen er twee groepen zijn, de allochtonen die worden gesanctioneerd, en de anderen, die niet worden gesanctioneerd. De heer Mahassine zal dat niet nemen.

Minister Renaat Landuyt : Mijnheer Laurys, het is goed dat u dat aankaart, want er is geen tegenspraak. Enerzijds is er het decreet over de evenredige participatie dat duidelijk zegt dat we een specifieke politiek kunnen voeren voor een bijzondere doelgroep. Anders kunnen we niets meer doen voor groepen die een extra steuntje nodig hebben. Anderzijds is er geen juridisch probleem van gelijkheid, want iedereen die nood heeft aan een inwerkingstraject, moet zich houden aan de rechten en plichten die daaraan verbonden zijn.

Voor alle werkzoekenden geldt hetzelfde : ze worden aan werk geholpen, maar wie geen inspanningen doet, moet daarvan de gevolgen dragen. Dat is een zeer oud basisprincipe van onze sociale zekerheid.

De heer Jan Laurys : Mijnheer de minister, 3 jaar geleden heb ik dat hier gezegd. De heer Stassen

Laurys

sprak toen over een heksenjacht op de werkzoekenden. De minister verwonderde er zich toen over dat iemand uit de vakbond blijkbaar deelneemt aan de jacht op de werklozen. Drie jaar later vindt iedereen dat dat moet kunnen.

Minister Renaat Landuyt : U maakt er een karikatuur van, mijnheer Laurys. Via de geëigende procedures van de VDAB verwijzen we effectief door. Het enige waarover u kunt klagen, is de manier waarop de RVA dat eventueel behandelt. Ook dat is maar een karikatuur als u eruit afleidt dat van onze 5.000 doorverwijzingen, er maar 500 een sanctie krijgen. Dat kan ook komen doordat de RVA het grondiger bekijkt en dan is het terecht dat er maar 500 worden gestraft.

De heer Jan Laurys : Of misschien indien er een goede samenwerking zou zijn tussen de federale en de Vlaamse minister van Werkgelegenheid. Dat kan de zaak ook vooruithelpen. Maar blijkbaar loopt er wat mis op verschillende terreinen. Ik bedoel dat niet cynisch, ik stel dat louter vast.

Minister Renaat Landuyt : Ik hoop dat u aan mijn kant staat.

De voorzitter : De heer Stassen heeft het woord.

De heer Jos Stassen : Het is belangrijk dat er na het inburgeringstraject voor de nieuwkomers op de arbeidsmarkt een soort van inwerking is, dat in het decreet vertaald wordt als een inwerkingstraject, en dat daar de nodige middelen tegenover staan. De manier waarop dat moet gebeuren, kunnen we bediscussiëren als het decreet voorligt. Laten we die discussie in de commissie voeren. We zijn vragende partij dat de nieuwe legale personen correct worden opgevangen en begeleid. Ze zullen trouwens zelf vragende partij zijn wat taal en inwerking betreft.

De heer Jan Laurys : Daarover zijn we het volledig eens. We hebben dat in de commissie al aangekaart. Inwerking is de beste manier om zich in te burgeren. Daarom juist hebben we kritiek op het inburgeringsdecreet. We zullen nu een inburgeringsdecreet goedkeuren, en binnenkort ook een inwerkingsdecreet, en dan komt er waarschijnlijk nog een onderwijsdecreet. We pleiten voor een geïntegreerd decreet voor heel de inburgering, waarin werkgelegenheid en onderwijs belangrijke aspecten zijn. We moeten nog een lange weg afleggen vooraleer al die teksten zijn goedgekeurd.

Tegen dan is het probleem misschien vanzelf opgelost.

Minister Renaat Landuyt : Mijnheer Laurys, u moet oppassen dat u niet zelf de fundamentele fout maakt die u mij aanwrijft, namelijk een speciale regeling uitwerken voor allochtonen. Een echt goed beleid zorgt ervoor dat de regels voor de allochtonen en autochtonen zo vlug mogelijk dezelfde zijn. Als men alles te veel wil groeperen in één concept van inburgering, dan loopt men het gevaar dat er een speciale regeling wordt ingevoerd.

De heer Jan Laurys : Met het ontwerp van inwerkingsdecreet gebeurt dat natuurlijk ook.

Minister Renaat Landuyt : Mijnheer Laurys, ik vraag u de tekst grondig te lezen. Er is een volledige inbedding in de normale werking.

De voorzitter : Mevrouw Declercq heeft het woord.

Mevrouw Veerle Declercq : Mijnheer de minister, er staat toch uitdrukkelijk dat de sanctionering decretaal zal worden verankerd. Dat is toch een ander systeem dan voor de autochtonen. Er wordt wel verwezen naar de VDAB. De klassieke maatregelen kunnen nu ook worden genomen. Ik denk daarbij aan de transmissieovereenkomst.

Ik ben van mening dat er geen specifieke sancties of verplichtingen mogen worden opgelegd. Er is een wettelijke regeling.

Minister Renaat Landuyt : Mevrouw Declercq, geen paniek ! U moet niet vooruit lopen op de feiten. Er zullen nog grondige besprekingen volgen. U zult dan zien dat u zich onnodig ongerust maakt.

Mevrouw Veerle Declercq : Dan is het goed. Ik maak me echter wel ongerust.

De heer Jan Laurys : Mijnheer de minister, de basis van onze kritiek was dat het hele instrumentarium niet klaar was. Ik bespaar u de details. Ik zal het enkel hebben over de hoofdlijnen. Wat de herstructurering van de VDAB betreft, is er een afsplitsing van de commerciële diensten. Voor de rest is er nog niets veranderd. Over de lokale werkwinkels heeft de heer Stassen een voorstel. Ook u hebt er een. Er zou ook een tweede voorstel volgen. Ik weet niet hoever het daarmee staat. Ik weet wel dat een regeling dringend nodig is.

De christelijke vakbond heeft een doorlichting doorgevoerd die u nuanceert. U hebt echter ook

Laurys

zelf een doorlichting gevraagd aan Cap Gemini en Ernst&Young. Ze hebben grondige kritiek geleverd op de lokale werkwinkels. Zo wordt gesproken over organisatorische en historische verschillen tussen werkgelegenheidsactoren. Het zou veel meer gaan om een budget- en locatiegerichte focus, enzovoort.

Er is met andere woorden dringend behoefte aan een decretale basis voor die lokale werkwinkels. We kennen OCMW's en gemeenten die problemen hebben. Ze dreigen af te haken.

Minister Renaat Landuyt : Mijnheer Laurys, de rapporten waarnaar u verwijst, zijn gedateerd. Het onderzoek van Cap Gemini werd een jaar geleden gevoerd. We staan nu verder. Er is een ontwerp van decreet. Ik kan u alle documenten overmaken.

De heer Jan Laurys : We zullen met interesse kennis nemen van het onderzoek. Het Vlaams Parlement heeft unaniem een resolutie goedgekeurd.

Minister Renaat Landuyt : Ik heb maar één probleem met de werkwinkels : ze kunnen de vraag van de gemeenten niet volgen. De regeling is zo succesvol dat elke gemeente er gebruik van wil maken.

De heer Jan Laurys : Mijnheer de minister, u hebt het over het succes van de lokale diensteneconomie. Die staat echter nog nergens. Ze bestaat in nog geen enkele werkwinkel. De dienstencheques werken ook nog niet. De wetgeving dateert van 20 juli 2001, het KB van december. Er is een samenwerkingssakkoord. Vorige week hebben we in de commissie eindelijk het ontwerp goedgekeurd dat het samenwerkingssakkoord bevestigt. Op welke manier de zaak moet worden uitgewerkt en waar de middelen vandaan moeten komen, moet nog blijken.

In de commissie hebben we het gehad over het startbanen+-plan. Ook wat dat betreft, weten we niet hoever we staan. De erkenning van verworven competenties wordt naar voren geschoven om mensen te integreren. In de beleidsbrief van 1999 suggereert u net hetzelfde. Als het dan toch zo'n goed idee is, waarom hebt u daar dan 3,5 jaar mee gewacht ?

De heer Stassen heeft al verwezen naar de jobkaart. Het gaat om nog maar eens een rijbewijs voor de arbeidsmarkt. Wat de maatregelen voor de allochtonen aangaat, heb ik al verwezen naar de

open vergadering van 15 oktober, waar de gezamenlijke platformtekst werd ondertekend. De voorstellen zijn veel te algemeen en te abstract. Er wordt geen enkele concrete stap gezet om de toestand te verbeteren.

Er werd al verwezen naar het voorontwerp van inwerkingsdecreet. De SERV heeft daar brandhout van gemaakt. Ik heb het over het probleem van de heer Mahassine gehad. We zullen die zaak nog eens moeten bekijken. Het grote probleem blijft wie alles zal moeten betalen. Er zijn geen middelen om al die ideeën uit te werken. U hebt gezegd dat we dat tijdens de begrotingcontrole wel zullen bekijken, maar uw budget voor inburgering is met 29 percent gedaald. We hebben dat in de commissie voor Welzijn ook gezegd. Het zou om een derde aanpassing gaan. Waarmee moet ik dan vergelijken ? Er zijn in 2002 heel veel middelen uitgegeven en volgend jaar wordt het budget voor inburgering met 29 percent verminderd. Op die manier zal van al die voorstellen niets in huis komen.

We leven in een periode van economische malaise en dat is niet de schuld van de regering. Het is ook niet gemakkelijk om in een openmarkteconomie die situatie eigenhandig te keren. We vinden wel dat er een gebrek is aan een krachtdadige en geïntegreerde strategie. Het beleid dat nu wordt gevoerd, lijkt op improvisatie. De regering houdt zich meer bezig met de hervorming van bestaande structuren. Ik spreek in dat verband over het afrekenen met de oude CVP. Dat zorgt voor destabilisatie en rechtsonzekerheid bij de bedrijven en de openbare diensten.

Vorige week stonden er inderdaad een aantal voorstellen op de agenda van de regering. Ik denk dan aan het inwerkingsdecreet, de Resoc's, de SERR's en de werkwinkels. Ik was graag op die regeringsvergadering aanwezig geweest, want ik vrees dat er meer tijd is besteed aan het bijleggen van die kinderachtige ruzie tussen minister Gabriëls en minister Landuyt over Philips Hasselt, dan aan het uitwerken van een degelijk beleid dat de slachtoffers effectief had kunnen helpen.

De voorzitter : De heer Hostekint heeft het woord.

De heer Patrick Hostekint (Op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, ministers, collega's, toen de heer Van den Brande in de jaren negentig gedurende twee legislaturen minister-president was, was zijn lijkspreuk jarenlang : 'Wat we zelf doen, doen we beter'. Dat was trouwens ook de lijfspreuk van de heer Geens, zijn voorganger. Hij had nog gelijk ook, toch zeker in verband met het buitenlands be-

Hostekint

leid. Sedert de Sint-Michielsakkoorden van 1993 heeft Vlaanderen steeds meer bevoegdheden verworven op het vlak van het buitenlands beleid en de buitenlandse handel. Straks komt daar nog de ontwikkelingssamenwerking bij.

Met duidelijke prioriteiten en met een bescheiden budget van ongeveer 75 miljoen euro, heeft Vlaanderen een gezicht gekregen voor de wereld. Vlaanderen is gekend in de wereld en wordt geprezen voor zijn welvaart, voor zijn dynamische bedrijven en arbeidskrachten, voor de kwaliteit van zijn producten en voor de manier waarop het samen met de andere gemeenschappen in dit land een vreedzaam samenlevingsmodel heeft kunnen creëren. Dat samenlevingsmodel zou als voorbeeld kunnen dienen voor menig conflictgebied in de wereld. Vlaanderen zou één van de welvarendste of zelfs misschien de welvarendste regio van de wereld zijn.

Ondanks de succesvolle resultaten van het buitenlands beleid is dat op de eerste plaats de verdienste van de sociale en economische actoren zoals de bedrijven en de werknemers. Het zou dus verkeerd zijn mocht Vlaanderen zich op zichzelf gaan terugplooiën. Daarom ga ik helemaal akkoord met wat minister Gabriëls enkele weken geleden in dit verband zei naar aanleiding van een aantal interpellaties over zijn handelsmissie naar Zuid-Afrika.

Tot nader order leven wij nog altijd in een federaal land en niet in een confederaal België, waarvan sommigen, ook binnen de meerderheid, vandaag luidop dromen. In dit federale België is een minimum aan solidariteit nodig met het federale niveau en met de andere gewesten en de andere gemeenschappen.

U zult mij dus nooit horen zeggen dat Vlaanderen voor zijn buitenlands beleid geen samenwerkingsverbanden mag opzetten met het federale niveau of met andere regio's in België. Integendeel zelfs, die samenwerking moet worden aangemoedigd. Wij kunnen daar alleen maar van profiteren. Ook de Walen, die het vandaag op het economische en sociale vlak iets moeilijker hebben, kunnen daarvan profiteren. Voor die samenwerking moeten evenwel duidelijk omlijnde afspraken worden gemaakt, zoals dat onlangs het geval was met het samenwerkingsakkoord tot oprichting van een Federaal Agentschap voor de Buitenlandse Handel, dat hier vorige week in de plenaire vergadering werd goedgekeurd.

Ik wil dus een pleidooi houden voor solidariteit, niet alleen in België, maar ook – en vooral – solidariteit met de derde wereld. Dat brengt mij meteen bij het Vlaams ontwikkelingsbeleid. Ik zie dat de daarvoor bevoegde minister niet aanwezig is. Dat Vlaams ontwikkelingsbeleid is een concentratiebeleid, dat zich richt op een beperkt aantal landen : Zuid-Afrika, Marokko en Mozambique. Het is een horizontaal beleid waarbij alle ministers in de Vlaamse regering worden geresponsabiliseerd. Het is een beleid van sensibilisering en educatie, met als duidelijk streefdoel tegen 2010 0,7 percent van het bruto regionaal product te besteden aan ontwikkelingswerking. Dat staat voor het eerst ingeschreven in een beleidsbrief en dat is zeer positief.

De federalisering van de ontwikkelingssamenwerking bevindt zich momenteel in een cruciale fase : tegen het einde van deze maand moeten een aantal zeer belangrijke beslissingen worden genomen. In dat verband zou ik het volgende willen zeggen : mij is het om het even op welk niveau aan ontwikkelingssamenwerking wordt gedaan. Als dit zowel op federaal niveau als op het niveau van de gewesten en de gemeenschappen gebeurt, is dat zoveel te beter, op voorwaarde dat de middelen voor ontwikkelingssamenwerking gevoelig verhogen, ook in Vlaanderen.

Deze middelen moeten ook efficiënt worden aangewend en moeten in de eerste plaats terechtkomen op de plaatsen waar de noden het hoogst zijn, waar op dit moment nog steeds duizenden mensen creperen van de honger. Ook hier wil ik dus pleiten voor samenwerking. Laten wij zowel op het niveau van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaams Gewest als op het niveau van de provincies en de gemeenten de handen in elkaar slaan en daadwerkelijk iets doen aan de schrijnende, mensonterende toestanden in het Zuiden. (*Applaus bij de meerderheid*)

De voorzitter : Ik stel voor om de vergadering te schorsen.

Is het parlement het hiermee eens ? (*Instemming*)

De vergadering is geschorst.

– *De vergadering wordt geschorst om 18.51 uur.*

– *De vergadering wordt hervat om 19.14 uur.*

Mevrouw Vertriest heeft het woord.

Mevrouw Isabel Vertriest (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, collega's, mijn betoog gaat over

Vertriest

de regionalisering van de landbouw. Het voorbije jaar bracht heel wat overhevelingen van instituten en bevoegdheden met zich mee. De regionalisering is blijkbaar goed verlopen, want er is geen deining rond ontstaan. Ik wil de minister, haar kabinetsmedewerkers en alle personeelsleden die daarbij betrokken waren, daarvoor een bloemetje toegoeden.

In de verscheidene plenaire discussies die over dit thema zijn gehouden, is duidelijk gebleken dat landbouw meer dan andere jaren aan de orde is gekomen. Er wordt nu meer geïntegreerd gewerkt. Vroeger was de landbouwsector erg opgedeeld, hoewel de landbouwer vanuit zijn bedrijf over de sectoren heen werkt. Een landbouwbedrijf blijft hoe dan ook een kwetsbare onderneming. Ik denk aan bijvoorbeeld onvoorziene weersomstandigheden of ziektes.

Er is dus nood aan bedrijfsbegeleiding, zeker wat de keuze van productietype en -methode betreft. Zowel in het boekje van de Koning Boudewijnstichting over armoede in de landbouw als in het boekje van Katrien Verstraete over de landbouwersvrouwen vinden we getuigenissen van mensen die, dikwijls onder druk van banken, te zware investeringen deden of teveel op eenzelfde soort teelt tipten.

Het komend beleid moet aandacht besteden aan de armoedebestrijding in de landbouw. Duurzame landbouw veronderstelt een kennis van de toekomstige trends. Er zijn twee belangrijke problemen. Er is enerzijds het milieuprobleem. De landbouw levert een belangrijke bijdrage voor de vermisting en de verzuring. Zij is immers verantwoordelijk voor 70 percent van de fosfor- en stikstofemissies, 55 percent van de stikstofvervuiling van de oppervlaktewateren en de helft van verzurende deposities door ammoniak. Dat komt door de enorme veestapel die tussen 1990 en 1999 nog is gegroeid.

Uit het MIRA-rapport en de internationale rapporten blijkt dan ook dat België tot de top vier behoort van Europese landen met het hoogste verbruik van en vervuiling door meststoffen en pesticiden. Volgens het MIRA-rapport is tussen 1998 en 2000 een daling ingezet. We zijn dus op de goede weg. De daling bedraagt ongeveer 10 percent voor fosfor- en stikstofoverschotten. Voor pesticiden bedraagt de daling 15 percent. Dat betekent dat de maatregelen de eerste effecten beginnen op te leveren. Die maatregelen zijn de vermindering van de veestapel, de mechanische onkruidbestrijding, sensibilisatie van rationeel gebruik van pesticiden,

het stimuleren van de biologische landbouw, enzovoort.

Er is echter nog veel werk aan de winkel. Ik ben blij dat het energieverbruik in de tuinbouw is geagendeerd. We moeten propere energiebronnen aanboren en het gebruik van pesticiden terugdringen. Die zaken staan in de beleidsbrief. Er zijn grote verwachtingen van het decreet duurzame landbouw.

De prijszetting is een probleem dat de afgelopen 2 jaar nog groter is geworden. De Belgische landbouwproducten brengen de boer steeds minder op. De prijs van braadkuikens daalde met 28 percent en van varkens met 39 percent. De tarweprijs is de afgelopen 20 jaar gedaald met 53 percent. Alleen de melkprijs is enigszins gehandhaafd, dankzij de invoering van de melkquota. Zowel de landbouwsector als de wetgevende overheid staan voor de vraag hoe de prijsparadox kan worden opgelost. De maatschappij pleit voor een duurzame landbouw, maar de consument is onvoldoende bereid om daarvoor te betalen. Daarom is het spijtig dat de VLAM van de landbouw is gescheiden, hoewel het een instrument is om de consument te bereiken en hem dichter bij de producent te brengen.

In de biosector zijn de ketenbeheerders actief. Het is belangrijk dat ze de keten tussen producent en consument zo goed mogelijk organiseren, zodat de landbouwers een optimale prijs voor hun producten krijgen. Ook in de reguliere sector stelt zich het probleem, want daar probeert de grootdistributie de prijzen te drukken. De jongste maanden is dat bijvoorbeeld gebeurd toen Aldi, Carrefour en anderen een strijd voerden om de melkprijs naar beneden te halen. Dat gaat ten koste van de landbouwer.

Anderhalf jaar geleden is in de commissie uitgebreid gediscussieerd over de VLAM. Ik heb de indruk dat die discussie niet is vertaald in concrete maatregelen. Toen hebben alle partijen gesteld dat er te veel overheidsgeld naar de VLAM ging omdat de overheid te weinig impact heeft op de werking van de instelling. Zo komt het programma voor de hoeveproducten nauwelijks van de grond. De nood om producent en consument bij elkaar te brengen, blijft bestaan. De aanpak moet verschillen van een simpele verkoopstrategie. We kunnen ons niet beperken tot het blijven promoten van de aanschaf van varkensvlees.

De maag van de mens is niet zo elastisch als de markt wel wil. Als de aardappelprijs met de helft daalt, zullen we niet twee keer zoveel aardappelen

Vertriest

eten. We moeten niet meer verkopen, maar zo verkopen dat de landbouwer meer inkomsten heeft. Op dit ogenblik gaat amper 10 percent van de verkoopprijs naar de landbouwer. De verwerkingssector krijgt 80 percent en de toeleveringsector 10 percent. Het overheidsgeld dat we vandaag in de VLAM injecteren moeten we gebruiken om het aandeel van de landbouwer op te trekken.

We moeten ook werk maken van de regionale inbedding van de landbouw bij de consument. Twintig jaar geleden zijn uit verontwaardiging met het lot van de arme koffie- en rijstboeren in derdewereldlanden de Oxfam Wereldwinkels ontstaan : een apart circuit om landbouw en andere producten aan een hogere prijs te verkopen aan de consument, maar met de garantie dat de producent een voldoende hoge prijs ontvangt. We hebben een gelijkaardige operatie nodig voor onze eigen landbouwers. Zo'n operatie heeft als bijkomend voordeel dat onnodig transport wordt vermeden, omdat de afstand tussen consument en producent kleiner wordt.

Het is alleen de vraag op welke manier we onze landbouwers een goede prijs kunnen garanderen. Werken we op basis van vrijwilligheid, zoals de Oxfam Wereldwinkels dat indertijd deden ? Is het beter om boerenwinkels en boerenmarkten te installeren ? Er bestaan al zulke initiatieven, maar die vormen slechts een niche. We kunnen ook het voorbeeld volgen van het Franse Confédération Paysanne. Enkele weken geleden heeft die organisatie gestaakt en de grote distributiebedrijven bezet. Ze eist gegarandeerde minimumprijzen. Minimumprijzen kunnen volgens mij alleen als er een productiebeperking aan wordt gekoppeld, want in tegenstelling tot andere sectoren zal een productieverhoging annex prijsverlaging, niet leiden tot meer consumptie.

Tot slot citeer ik uit het verslag van het Comité van de Regio's – want die schetst de problematiek heel duidelijk – : 'Het Comité van de Regio's vraagt zich af of het niet mogelijk is om op een geliberaliseerde markt milieuvriendelijk en toch concurrerend te produceren. De naleving van de regelgeving inzake milieu, voedselveiligheid, arbeidsomstandigheden en dierenwelzijn moet door de WTO of bij aankomst van de producten op Europees grondgebied worden gecontroleerd. Gebeurt dat niet, dan worden de Europese producenten benadeeld en blijven de baten voor het mondiale ecologische evenwicht marginaal.'

Daarom vraag ik om de discussie over de prijszetting en de prijsparadox in 2003 uitgebreid te voeren in dit parlement. We moeten terzake initiatieven nemen en moeten onze onderhandelaars in de WTO vragen om ook rekening te houden met de ecologische en sociale criteria inzake landbouw en voedsel en om te onderzoeken hoe we de prijzen voor de boeren kunnen verhogen. (*Applaus bij de meerderheid*)

De voorzitter : De heer Bogaert heeft het woord.

De heer André-Emiel Bogaert : Mijnheer de voorzitter, dames en heren, papier is gewillig, prognoses zijn moeilijk en de realiteit is het moeilijkst. In slechts 5 minuten moet ik als lid van mijn technische fractie en als commissievoorzitter het woord voeren over vier belangrijke beleidsdomeinen.

Ik moet het hebben over economie, met inbegrip van het economisch overheidsinstrumentarium, over landbouw, een Vlaamse bevoegdheid sinds Lambermont, over werkgelegenheid waarmee we dagelijks acute problemen ondervinden en over toerisme. In dit korte tijdsbestek moet ik deze vier beleidsdomeinen voor een heel jaar en voor heel Vlaanderen bespreken. Daarnaast moet ik ook de berg beleidsdocumenten, cijfermateriaal en begrotingsstukken waarheidsgetrouw becommentariëren. Het wordt een moeilijke klus. Ik zal me dan ook niet wagen aan de analyse van allerhande cijfermateriaal, noch aan het herhalen van delen van de beleidsbrieven of de begroting.

Kapitaal en arbeid zijn ouderwetse begrippen. Economie en werkgelegenheid zijn nieuwe begrippen. De primaire, secundaire, tertiaire en quataire sectoren zorgen op de diverse bestuursniveaus voor ongeveer alle inkomsten waarmee de andere beleidsdomeinen worden gefinancierd. We mogen dat niet vergeten. Bij het – al dan niet kwistig – uitstrooien van miljoenen en zelfs miljarden euro, vergeet de beleidsmaker soms te makkelijk dat alles door de burgers moet worden gefinancierd. Deze beleidsdomeinen kunnen of mogen dus hoege-naamd niet worden onderschat.

Ik wil het belang van de parameters over- noch onderschatten. Ik doe niet mee aan het welles-nietes-spelletje waarbij wordt vertrokken vanuit verbloemde parameters. Het VEV zegt iets, maar het VBO zegt iets anders en het middenveld zegt nog iets anders. Ik waag me er niet aan. Ik ga ervan uit dat beleidsmakers pragmatici zijn die moeten en durven akte nemen van positieve en negatieve parameters. De begroting is een prognose, de begrotingscontrole een controle op die prognose en de

Bogaert

rekeningen het uiteindelijke resultaat. Ik waag me niet aan commentaar op de parameters. Ik zeg alleen dat ze in vergelijking met twee jaar geleden vrij negatief zijn.

We worden dagelijks geconfronteerd met de beperkingen van het huidige federale model en de bevoegdheidsverdeling. Vooral op het vlak van de Siamese tweeling economie-werkgelegenheid ervaren we dagelijks de hoge kaaimuren van de federale staatsstructuur en de verschillende snelheden in de respectieve gewesten. Jaar na jaar, regering na regering krijgen we ambitieuze beleidsbrieven, als nog sluitende begrotingen en positieve prognoses. Ambitie, sluitend zijn en positivisme hangen echter grotendeels af van het in de Weststraat 16 gevoerde beleid. Ik ga me niet bezondigen aan het welles-nietesspel van de vorige en huidige meerderheid. De waarheid ligt ergens in het midden. Iedereen in dit halfroond probeert naar eigen mogelijkheden en met eigen beperkingen het beste van zichzelf te geven.

Het beleid van minister Gabriëls stoelt op een aantal kernbegrippen, op te hangen aan het actieplan Ondernemen. Hij durft te vertrekken van onzekere prognoses. De prognoses zijn inderdaad onzeker, gelet op de verslechterende toestand. Ander kernbegrip is het flankerend beleid. Dat is de mantra van de minister. Dat moet echter zichtbaar worden ingevuld. Ander punt zijn de rondetafelconferenties. De minister heeft daaraan duidelijk inhoud gegeven. De waarheid heeft zijn rechten. Er zijn rondetafelconferenties gehouden in verband met de automotivesector en de petrochemie. De commissie vraagt er nu ook een met de textielsector. Het is echter geen wondermiddel. In 2001 en 2002 ging het leeuwenaandeel van de middelen naar de automobielsector. Denk maar aan middelen voor Opel, Volvo en Ford. In 2001 was er slechts een groei van de werkgelegenheid met 0,6 percent. 80 percent daarvan werd opgenomen door de diensten. Er sneuvelden 6.000 banen in de nijverheid, waarvan het leeuwendeel in de automotivesector. Het investeren van gemeenschapsgelden in sectoren is eerder gestoeld op het behoud van die sector dan op het creëren van bijkomende werkgelegenheid. Dat is de waarheid en de burger heeft daar recht op. Ander kernbegrip is het opvangen van de impact van de globalisering. Dat moet vooral door innovatie gebeuren. Ander doel is de achterstand inhalen via clustering. Hierbij duikt een nieuw woord op: 'mechatronica'.

Wel is het aangewezen om zo vlug mogelijk tot duidelijkheid, uitwerking en coördinatie te komen van alle reeds aangehaalde huizen: de Vlaamse Huizen van de Onderneming, de Huizen van Vlaamse Economie en de Vlaamse Huizen van de Logistiek. In 2003 zullen we punten kunnen geven op het huiswerk van de ministers.

Zoals eerder al gezegd, vormt het vinden van het nodige risicokapitaal het grootste probleem. Het Arkimedessysteem vormt op dit vlak ongetwijfeld een goede aanzet. Ik herinner me evenwel de discussies met de GIMV, met de PMV, met de BAN's, met de SBIC's en met de banksector. De banken hebben verklaard dat het verstrekken van risicokapitaal aan kleine en middelgrote ondernemingen niet langer tot hun core business behoort. Dit betekent dat we andere systemen moeten ontwikkelen. In juni 2002 is 12,5 miljoen euro op de rekening van de PMV gestort. De PMV moet dit geld zo snel mogelijk aanwenden om het startersfonds op te richten.

Het economisch ondersteuningsbeleid vormt eveneens een groot probleem. Het door sommigen afgebroken en door anderen opgehemelde CALL-systeem is een voorbeeld van de nieuwe stijl die we op dit vlak trachten te ontwikkelen. Ik wil me hier niet over dit systeem uitspreken.

Wat ik zeker wil vermijden, zijn de tekortkomingen van het vroegere NMNS-systeem. Ik herinner me dat bedrijfsleiders in het verleden als handelsreizigers in de gang van de minister moesten aanschuiven. In de hoop in de prijzen te vallen, moesten ze hun voorstel met behulp van maquettes en van een valies vol documenten uit de doeken doen.

De Kyotonormen vormen eveneens een groot probleem. Uit de ontmoeting tussen economie en ecologie moet een nieuwe economische kijk op energie voortvloeien. We moeten op voorhand achterhalen welke gevolgen dit op onze economie zal hebben. We moeten beslissen welke normen we zullen hanteren. Indien we de bedrijven de nodige rechtszekerheid willen bieden, moeten we eerst een aantal politieke en bestuurlijke beslissingen nemen.

Het stimuleren van het ondernemerschap vormt ook zo'n groot probleem. De heer De Cock heeft er daarnet al een lans voor gebroken. Vlaanderen bengelt aan de staart van het peloton. Ik hoop dat we onze positie kunnen verbeteren.

Minister Van Mechelen is bevoegd voor het economisch overheidsinstrumentarium. Zijn accurate be-

Bogaert

leidsbrief, die door alle commissieleden werd geapprecieerd, heeft duidelijkheid over het verleden, het heden en de toekomst verschaft. Dankzij deze beleidsbrief beschikken we momenteel over een transparant beeld van de begroting.

Ik wil me evenwel niet tot loftuitingen beperken. Het centralisme van de Vlaamse regering blijft mijn stokpaardje. Ik blijf erbij dat de Vlaamse regering het primaat van de politiek te hoog inschat. Dit moet veranderen. We mogen de bestuurders van de instellingen van het economisch overheids-instrumentarium niet tot marionetten laten herleiden. Tot mijn grote vreugde heeft de minister in de commissie verklaard dat hij op de hoogte is van deze gevoeligheden. De minister is van plan om in 2003 nieuwe spelregels te introduceren. Op deze manier wil hij een werkbaar evenwicht tussen zijn kabinet en de raden van bestuur van de instellingen vinden.

Het positioneren van de PMV, opgericht bij decreet van 6 juli 2001, blijft evenwel een groot probleem. De PMV moet zich over het beheer, de liquidatie en de oprichting van fondsen ontfemen. Vooral voor de PPS is dit belangrijk. We wachten dan ook nog steeds op een decreet over de PPS.

Wat het beleid van minister Landuyt betreft, zal ik bondig zijn. Ik vind dat hij over te beperkte bevoegdheden beschikt om een efficiënt werkgelegenheidsbeleid te voeren. Eigenlijk weten we dit al lang. De grote uitdaging bestaat nochtans uit het aanpassen van de arbeidsmarkt aan de noden van de 21e eeuw. We moeten de oude benaderingen van de 20e eeuw verlaten. België blijft zowat het enige Europese land met meer uitkeringsgerechtigde dan actieve inwoners. De verhouding is 103 tegenover 100. Om het werkgelegenheidsbeleid gestalte te geven, zou het al lang aangekondigde decreet betreffende de VDAB eindelijk in voege moeten treden. We mogen niet langer dagelijks wijzigende parameters hanteren. We moeten de voorrang verlenen aan opleiding en aan vorming. We moeten een transparant financieel systeem creëren.

Wat het beleid van minister Dua betreft, wil ik er even op wijzen dat de commissie de eerste volwaardige begroting na de Lambermontakkoorden met een zekere mildheid heeft besproken. De Lambermontakkoorden, die een belangrijk keerpunt in onze geschiedenis vormen, omvatten immers een aantal belangrijke bestuurlijke en technische ingrepen.

Er is evenwel een groot probleem. De Europese commissaris is eigenlijk de belangrijkste minister van Landbouw. Op het Europees niveau spreekt de bevoegde federale minister eigenlijk ook namens het Vlaams niveau. Dit betekent dat de Vlaamse minister van Landbouw zich enorm moet reppen om de Vlaamse belangen tussen de Europese hamer en het federale aambeeld te behartigen. Aangezien minister Dua dit met verve doet, willen we haar blijven steunen.

In de toekomst zal de voornaamste uitdaging op dit domein bestaan uit het implementeren van het beleid van Europees commissaris Fischler. Hij geeft de voorkeur aan de plattelandsontwikkeling. Dit gaat uiteraard ten koste van de landbouwsubsidies.

Voor de visserij is de uitdaging het terugdringen van de vangstquota tot een ecologisch aanvaardbaar niveau.

Er rest me weinig tijd om het over toerisme te hebben. Bovendien wordt dit beleidsdomein begrijpelijkerwijze gemonopoliseerd door de parlementsleden van de Belgische of Vlaamse kust. Ik wil hen dat voordeel niet afnemen. De pijlers van het beleid zijn de kust, groen Vlaanderen en de Vlaamse kunststeden. Ik wil deze begroting zeker en vast goedkeuren, met de nodige kritische noten, en bekijken wat in 2003 de resultaten zullen zijn. (*Applaus*)

De voorzitter : De heer Sols heeft het woord.

De heer Guy Sols (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte leden, ik zal me in de mij toegemeten tijd beperken tot het aspect van de werkgelegenheid dat aan bod kwam in onze commissie.

De bespreking van de begroting en de beleidsbrief 2003 Werkgelegenheid moest onder een minder gunstig gesternte plaatsvinden. De reden daarvoor lag voor de hand : de vertraging van de economische groei en enkele markante faillissementen en sluitingen van bedrijven. Meteen was dit ook het ogenblik om kritische kanttekeningen te plaatsen bij enkele themata die in de VLD-visie bijzondere aandacht behoeften. We hebben in de commissie uitgebreid de gelegenheid gekregen om al deze zaken in detail te bekritisieren, zij het dan met een constructieve ingesteldheid. Het is niet mijn bedoeling de discussie op dit spreekgestoelte in extenso te herhalen. Ik zal me dan ook beperken tot enkele bijzondere aandachtspunten.

Sols

Mijnheer de minister, onze misnoegdheid werd eigenlijk door uzelf ingegeven, toen u bij de voorstelling van uw beleidsbrief de indruk wekte dat voor liberalen kredieten voor werkgelegenheid in tijden van hoogconjunctuur zonder meer moeten worden teruggeschroefd, omdat er toch voldoende jobaanbod is. Volgens u zouden socialisten bijkomende investeringen in de sociale tewerkstelling verkiezen.

Ik wil dit benadrukken : de VLD heeft niet het minste probleem om kredieten voor werkgelegenheid ook te blijven aanwenden in tijden van hoogconjunctuur, maar die moeten wel worden gericht op activering. Als het de bedoeling is evenveel geld uit te trekken om werkloosheidsuitkeringen te betalen voor minder werklozen, dan zou dat ingaan tegen de geest van het regeerakkoord. Sociale werkgelegenheidsinitiatieven kunnen daar een onderdeel van zijn, met dien verstande dat er blijvend moet worden gestreefd naar een maximale doorstroming van de begunstigten naar de reguliere arbeidsmarkt. Het moet overigens duidelijk zijn dat de VLD bekommerd is om de toekomst van de initiatieven inzake sociale economie nu de nieuwe Europese verordening een feit is.

Ten slotte blijft ook het probleem van de loonkosten chronisch. Alhoewel terzake op Vlaams niveau vooralsnog geen cruciale initiatieven kunnen worden genomen, moet het toch één van onze hoofdbekommernissen blijven. Het moet ook onze bekommernis blijven te streven naar de doelstellingen van Lissabon en de verhoging van de werkzaamheidsgraad tot 70 percent tegen 2010. Dat is geen evidentie, daar het aantal jobs in 2001 is afgenomen en er voor 2002, al naargelang de prognose, ofwel opnieuw een lichte daling ofwel een lichte stijging wordt voorzien.

Zonder afbreuk te willen doen aan de stimulerende maatregelen die worden genomen om de werkgelegenheid te verhogen, wil ik toch even stilstaan bij een minder populair, maar net zo wezenlijk instrument van de arbeidsmarkt, namelijk de controle op de arbeidsbereidheid van werklozen. Het is al enkele jaren zonneklaar dat hier iets schort. De transmissies van werkonwillige werklozen verlopen gebrekkig, vooral dan in Wallonië en Brussel. Maar – laten we daar eerlijk in zijn – ook in Vlaanderen maskeren de hogere cijfers van de VDAB de realiteit, namelijk dat er veel transmissies gebeuren die volledig overbodig zijn, door het feit dat de betrokkene inmiddels een job heeft gevonden of verhuisd is, en dat de bestraffingsgraad in heel het land bijzonder laag blijft. Dat laatste probleem situeert

zich bij de federale RVA. Ik wil dan ook de Vlaamse minister vragen om de situatie dringend en kortdaat aan te kaarten bij zijn federale collega Onkelinx, zeker nu is gebleken dat zij sinds december 2000 het overlegcomité tussen de RVA en de gewestelijke diensten voor arbeidsbemiddeling niet meer bijeen heeft geroepen, ondanks herhaaldelijke berichten van misbruiken, zoals in het Waalse Hornu.

De historie met de sancties voor vreemdelingen die zich weigeren in te burgeren, heeft andermaal aangetoond hoe fundamenteel verschillend de mentaliteit van minister Onkelinx is ten aanzien van het geven van sancties aan werkonwillige werklozen. Het hoeft geen betoog dat mevrouw Onkelinx met een dergelijke houding de roepers naar een regionalisering van de werkloosheidsreglementering een dienst heeft bewezen. Ik begrijp dan ook niet goed waarom minister Tavernier in dit verband het Vlaamse front doorbroken heeft door de stelling van minister Onkelinx als het ware te onderschrijven, zeker wat de inburgering van migranten betreft. Deze vaststelling maakt ons toch wel enigszins bezorgd.

Ook oudere werknemers verdienen onze bijzondere aandacht. De vervroegde uittrekking blijft een groot probleem in Vlaanderen. Niet eens een op de vier werknemers tussen de 55 en de 64 werkt nog. Sommigen schermen graag met het argument dat het aantal bruggepensioneerden afneemt, maar zwijgen strategisch over het groot aantal oudere werklozen en over de zogenaamde 'canada dry's', die feitelijk ook bruggepensioneerden zijn. Vooral de afbouw van de vrijstellingsmogelijkheden voor oudere werklozen als werkzoekenden kan in combinatie met de federale lastenverlaging voor 58-plussers en de uitlooptermijnen via halftijdse loopbaanonderbreking of vierdagenweek voor 50-plussers een impuls geven om oudere werknemers langer op de arbeidsmarkt te houden, weze het op hun eigen ritme.

De VDAB-hervorming moet rigoureus worden uitgevoerd zodat ook de privé-arbeidsmarktintermediairen hun rol, zoals bepaald in het decreet van 1998 en conform de betreffende IAO-conventie, kunnen spelen. De oprichting van een vennootschap met sociaal oogmerk die de meritdiensten van de VDAB groepeerde, moet er dan weer voor zorgen dat de zwakkeren op de arbeidsmarkt bij de VDAB een ultieme reddingsboei vinden om hun kansen op werk te behouden. Toch verdienen de privé-intermediairen een evenwaardige kans in zaken als de arbeidsmarktbanksys die verder gaat dan het louter financieren van het geheel.

Sols

Mijnheer de voorzitter, geachte leden van de regering, collega's, in de commissie hebben sommigen een boompje opgezet over het volgens hen te karge budget voor werkgelegenheidsinitiatieven. Werkgelegenheidsbeleid laat zich echter niet vatten in louter budgettaire oordelen, en zeker niet als men van oordeel is dat het budget per definitie moet stijgen om te kunnen spreken van een 'goed' beleid. Het lijkt ons belangrijk dat het beleid wordt afgestemd op de belangrijkste noden, zoals de ouderen, de sociaal zwakkeren, de allochtonen en de langdurig werklozen, zonder daarbij het volledige plaatje uit het oog te verliezen.

Enige creativiteit, die niet per se veel geld hoeft te kosten, kan hierbij ook helpen. We verwijzen naar de resolutie over telewerken, waarvan we hopen dat ze op een correcte manier tijdig wordt uitgevoerd. Ook de implementatie van dienstencheques wacht zeer dringend op uitvoering.

Mijnheer de minister, ook in het jaar 2003 is er veel werk aan de winkel, onder meer aan de lokale werkwinkel, want ook daar zijn we in blijde verwachting van een ontwerp van decreet. (*Applaus bij de meerderheid*)

De voorzitter : Mevrouw Declercq heeft het woord.

Mevrouw Veerle Declercq (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, geachte leden van de regering, collega's, mijn uiteenzetting is gericht aan de minister van Werkgelegenheid.

De stijging van de werkloosheid neemt onrustwekkende vormen aan. Grote bedrijven zoals Philips en ook kleine bedrijven en ondernemingen sluiten. Mijnheer de minister, ook in onze regio blijven we niet gespaard. Gisteren lasen we over het spijtige vertrek van P&O uit Zeebrugge. Vandaag lezen we dat een grasmaaiproducent in Zedelgem zijn deuren zal sluiten. Opnieuw 102 vaste personeelsleden verliezen hun baan.

De cijfers spreken voor zich. Ik zal ze dan ook niet meer herhalen, want we hebben ze vandaag al genoeg gehoord. Hoe dan ook, het regeerakkoord streeft naar een werkzaamheidsgraad van 66,5 procent tegen 2004. Het Pact van Vilvoorde spreekt van 70 procent tegen 2010.

We willen geen doemdenkers zijn, maar het ziet er niet naar uit dat we die cijfers zullen halen. We trekken van het standpunt dat iedereen recht heeft

op duurzame tewerkstelling. Een economisch herstel is noodzakelijk, maar we weten ook dat we verscheidene factoren niet in handen hebben, zoals oorlogsdreiging of een malaise op de internationale aandelenmarkt. Toch vragen we de minister maximale inspanningen te leveren om de werkloosheid te doen dalen.

Wie wil werken maar geen werk vindt, moet enorm veel aan levenskwaliteit inboeten. Hooggeschoolden of laaggeschoolden, allochtonen of autochtonen, gehandicapten, vrouwen of mannen, het doet er niet toe : wie wil werken, moet dat kunnen.

Uit de cijfers blijkt dat ook de jeugdwerkloosheid opnieuw een groot probleem wordt. Jongeren die eindeloos moeten solliciteren maar niet aan de bak komen, verliezen hun geloof in de toekomst. Dat is heel erg. Langdurige verveling, neerslachtigheid en leegheid kunnen een jong leven vernietigen. Anderen passen zich aan hun situatie aan, maar – vergeef me het woord – ze verdwazen ook. Dat is niet goed.

Daarom vragen we extra maatregelen om de intrede van jongeren op de arbeidsmarkt te bevorderen. Er is een uitbreiding van het werkervaringsaanbod nodig, want bij het zoeken naar werk is de vraag naar ervaring vaak de struikelsteen. Maatregelen als startbanen, inschakelingstrajecten en het bevorderen van opleidingen moeten verder worden ontwikkeld.

Onze bezorgdheid gaat in het bijzonder uit naar de risicogroepen, of de zogenoemde kansengroepen zoals allochtonen, vrouwen, gehandicapten, laaggeschoolden en langdurig werklozen. Als eerste concrete stap moet de overheid dringend het voorbeeld geven.

Mijnheer de minister, we weten dat u al veel inspanningen hebt geleverd voor tewerkstelling van allochtonen, maar de heer Sannen noemde vanmorgen concrete cijfers. Voor ons moet tegen 2007 10 percent van de werknemers van de federale en de Vlaamse overheidsinstellingen van allochtone afkomst te zijn, gespreid over alle functies en sectoren. Ook in overheidsdiensten als de NMBS, De Post, de publieke omroep, het gemeenschapsonderwijs, het gemeentelijk en provinciaal onderwijs en de ziekenhuizen is een inhaalbeweging vereist. Er moet zo snel mogelijk een overleg komen met Selor en Jobpunt Vlaanderen en met de vakbonden over de concrete invulling en de doelstellingen.

Daarbij moet rekening worden gehouden met geografische spreiding. Het blijkt dat steden als Ant-

Declercq

werpen, Gent en Oostende nog meer door de werkloosheid worden getroffen dan andere delen van het land. De huidige wervingsprocedures en -kanalen moeten worden doorgelicht, zodat kan worden bepaald welke initiatieven nog kunnen worden genomen.

Een mogelijk middel is het extra selectie criterium voor de aanbesteding van overheidsopdrachten in de privé-sector dat het personeelsbestand een afspiegeling moet zijn van de beroepsbevolking. We vragen ook specifieke aandacht voor allochtonen in de kinderopvang. De drempel van de tewerkstelling kan lager worden, als ze weten dat hun kinderen ook bij hun mensen terecht kunnen. Een goed voorbeeld is Kind en Gezin, dat een diversiteitsplan heeft.

Het inwerkingsdecreet is op zich een positief initiatief. Echter, hoewel we niet tegen deels dwingende maatregelen zijn, kunnen we uitdrukkelijk niet akkoord gaan met afzonderlijke verplichtingen of speciale sancties voor allochtonen. De huidige wetgeving en het transmissieakkoord volstaan om werkonwilligen aan te pakken.

We zullen er ons ook nooit mee verzoenen dat wordt geraakt aan het leefloon. Iedereen weet dat het met het huidige leefloon moeilijk overleven is. Daar nog aan raken, drijft mensen in extreme armoede of naar criminaliteit. Het kan niet dat mensen die criminele feiten plegen, het in de gevangenis beter hebben dan mensen met een leefloon die dan nog een sanctie zouden opgelegd krijgen.

Ik vraag heel speciaal aandacht voor zwakbegaafden en laaggeschoolden, de meest kwetsbare maar ook grootste groep onder de langdurig werklozen. Voor hen zijn er extra mogelijkheden nodig voor bijscholing. Nu werkt bijscholing immers averechts. Hoe meer iemand heeft gestudeerd, hoe meer hij bijschoolt. Dat is niet correct, want het zou omgekeerd moeten zijn.

Hier wil ik de link maken naar de sociale economie en de sociale werkgelegenheid. Uit verschillende onderzoeken, onder andere van het HIVA over duurzame arbeidsmarktintegratie van de zwakke werkzoekenden, blijkt duidelijk dat sociale tewerkstelling daadwerkelijk extra kansen biedt. Toen het regeerakkoord opgesteld werd, was de regering sterk overtuigd van de meerwaarde en de extra kansen. Ze voorzag in een uitbreiding van 7.500 banen in het geheel van sociale werkplaatsen en een bijkomende uitbreiding van 7.500 banen in

doorstromingsprojecten. Voor zover we over correcte gegevens beschikken – we wachten nog op aanvullingen – kwam er in de sociale werkplaatsen een stijging van 300 voltijdse tewerkstellingen, en dat is het dan. Daarom kijk ik ook uit naar de bespreking van de resolutie over de evaluatie van de tewerkstelling binnen de sociale tewerkstellingsprojecten en de meerwaarde-economie.

Sociale tewerkstelling is een mogelijkheid om werkervaring op te doen, attitudes te leren en door te stromen. We verwachten dan ook duidelijke cijfers en doelstellingen. Er zijn nu tal van initiatieven zoals de regionale incubatiecentra, de adviesbureaus, het Vlaams participatiefonds of de werkwinkel. We zouden graag een duidelijk zicht hebben op de middelen en de resultaten. Daar bovenop komen nog de problemen van de Europese richtlijnen voor de sociale tewerkstelling. Concreet zien we voor sociale tewerkstelling nog tal van mogelijkheden voor de ontwikkeling van groen in de milieusector, voor bosbeheer en in de toeristische sector.

We missen in de beleidsbrief het welzijn op het werk met problemen als pesten, stress, ziekteverzuim en burn-out. Er bestaat wel een federale wetgeving, maar die lijkt niet voldoende. Tal van onderzoeken en realistische verhalen tonen aan dat dit voor de werknemer ernstige gevolgen kan hebben. Deze problemen kunnen ook een aanleiding vormen voor werkloosheid. Iemand die gepest wordt en zich niet goed voelt op zijn werk, is vlugger ziek en zal sneller thuisblijven. Dat kost enorm veel aan bedrijven. Ik denk opnieuw aan de zwakbegaafden en laaggeschoolden die meer risico lopen om slachtoffer te zijn, en vlugger geneigd zijn om te kiezen voor definitieve werkloosheid.

Mijnheer de minister, het klinkt misschien wat pessimistisch, maar ik heb geen tijd meer om de positieve elementen op te noemen. Ik wil wel benadrukken dat in de beleidsbrief tal van positieve voorstellen staan die een oplossing kunnen bieden aan al deze gestelde vragen. We willen dan ook positief staan tegenover deze beleidsbrief maar we hopen dat de voorstellen werkelijkheid worden, dat er nog 500 sociale tewerkstellingsplaatsen bijkomen en dat er concrete maatregelen genomen worden ten aanzien van de verschillende doelgroepen en risicogroepen. Kortom, werk op maat voor iedereen. Ook al dromen Agalev'ers graag, toch willen we heel uitdrukkelijk dat het niet bij goeie intenties, dromen en wensen blijft. (*Applaus*)

De voorzitter : De heer Moreau heeft het woord.

De heer André Moreau (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, geachte ministers, collega's, minister van Landbouw Dua legt in haar beleidsbrief sterk de nadruk op de ontwikkeling van duurzame landbouw. De praktische uitvoering van een beleid dat economie en ecologie met elkaar wil verzoenen, is evenwel geen sinecure.

Een duurzame landbouw hanteert praktijken die economisch efficiënt, ecologisch en sociaal aanvaardbaar zijn, in eerste instantie voor de huidige generatie, maar zonder de kansen van toekomstige generaties te hypothekeren.

De Vlaamse landbouw brengt met 1,8 percent van de beroepsbevolking slechts 1 percent van de toegevoegde waarde van de economie voort. Als we heel het agrobusinesscomplex in overweging nemen, bekleedt landbouw een belangrijke plaats binnen ons economisch bestel. Vele landbouwbedrijven lijden verlies of houden nauwelijks hun kop boven water omwille van hun kosteninefficiëntie omdat de grondgebonden bedrijven relatief kleine bedrijven zijn met dure grond en dure gebouwen, zeker in Europees perspectief.

Het starten of voortzetten van landbouwbedrijven wordt financieel steeds moeilijker en men wordt geconfronteerd met vele administratieve en wettelijke voorschriften die voor éénmansbedrijven moeilijk te dragen zijn. Het steeds verder wegvallen van de Europese prijsondersteuning levert de sector over aan een meer concurrentiële omgeving waar de producenten die onderaan de keten staan, de grootste klappen krijgen. Natuurlijk zijn er ook bedrijven en bedrijfstakken waar het economisch wel goed gaat, maar het globaal beeld is tanend.

De landbouw is in Vlaanderen milieuvriendelijker geworden, maar puur economisch moeten we helaas een achteruitgang vaststellen. Positief is alvast dat door de inspanningen op milieutechnisch vlak en ook inzake voedselveiligheid het imago van de landbouwer verbeterd is.

In elk geval moet de landbouwer door de overheid gesteund worden in zijn verwerving van kennis, ondernemerschap en strategie om het huidige landbouwbeleid van de regering in de praktijk te kunnen omzetten.

Er moeten maximale inspanningen worden geleverd om de economische, ecologische en sociale duurzaamheid te verhogen en de landbouwers een voldoende en menswaardig inkomen te verzekeren voor het produceren van veilig voedsel, landschap en meerwaarden. De landbouwactiviteit moet

meer en meer worden gediversifieerd met onder meer natuurbeheer en natuurwaarden. Deze aandacht voor maatschappelijk verantwoorde vormen van 'boeren' wordt gezamenlijk als Europees landbouwmodel betiteld.

De mestoverschotten vormen een structureel probleem in het Vlaams Gewest en moeten dringend worden weggewerkt door, onder meer, het inschakelen van voldoende mestverwerkingsinstallaties. De Europese nitraatrichtlijn dwingt Vlaanderen tot het nemen van maatregelen met het oog op de verbetering van de kwaliteit van het oppervlaktewater en het grondwater. Het is een pluspunt dat het oppervlaktewaterkwaliteitsmeetnet van de Vlaamse Milieumaatschappij wordt uitgebreid tot 800 meetpunten. Deze nieuwe meetpunten zijn zodanig gekozen dat met zekerheid kan worden gesteld dat vastgestelde nitraatverontreiniging ofwel exclusief van landbouwactiviteiten afkomstig is, ofwel exclusief van niet-landbouwactiviteiten, zo bijvoorbeeld van huishoudelijk afvalwater. Indien de huidige onnauwkeurige meetpunten kunnen worden gecorrigeerd, wordt er ontegensprekelijk een hangend probleem opgelost.

Wat het grondwatermeetnet betreft, is het goed dat de Vlaamse regering op 19 juli 2002 besliste om de installatie van dit grondwatermeetnet uit te stellen. Er is immers op dit ogenblik onvoldoende wetenschappelijke kennis om de gemeten waarden correct te verklaren. Alle grondwatervervuiling zo maar in de schoenen van de boeren schuiven, zou misplaatst en totaal oneerlijk zijn. Toch verklaarde Aminal-Water vorige week in de media dat zij binnenkort zal starten met de uitbouw van dit grondwatermeetnet. Hoe valt de uitspraak van de administratie te rijmen met de beslissing van de Vlaamse regering ?

De opkoopregeling in 2001 en 2002 met betrekking tot de varkenshouderij was een goede maatregel, een goede beleidsbeslissing. De sociaal begeleide afbouw van de Vlaamse veestapel wordt in 2003 uitgebreid naar andere sectoren, namelijk de pluimvee- en rundveehouders. Dit dossier wordt door de rundveehouders onthaald als een echte mogelijkheid tot een warme sanering van de sector.

Met het budget van 24.789.000 euro zullen ongeveer 20.000 runderplaatsen kunnen worden opgekocht. Deze maatregel zal zijn doel niet missen als het gaat om een verlaagde mestproductie. Bovendien zal er ook een beter marktevenwicht ontstaan, aangezien het Belgisch rundvlees van topkwaliteit een afzet vindt op de binnenlandse markten. In-

Moreau

dien er een te groot aanbod is, heeft dit steeds een prijsdrukkend effect voor de boer tot gevolg.

In Vlaanderen zijn er nog steeds ongeveer 2.000 landbouwbedrijven met een veel te lage nutriëntenhalte. Als referentie voor de toekenning werd de veebezetting tijdens de jaren 1996, 1997 of 1998 gehanteerd. Hierdoor hebben heel wat jonge bedrijven, die tijdens de referentiejaren nog volop aan het uitbreiden waren, een te lage nutriëntenhalte toegekend gekregen. Dit betekent dat ze hun stallen niet meer mogen vol zetten, terwijl ze toch over voldoende milieuvergunningen beschikken. Dit is dus een flagrante aanfluiting van de rechtszekerheid voor de veehouders. Eerst geeft de overheid een vergunning, en nadien mogen de stallen niet worden vol gezet door een te lage nutriëntenhalte.

We vragen dat ook het referentiejaar 2000 zou mogen worden gebruikt. Uit een analyse van het probleem blijkt dat de meeste knelpunten dan opgelost zouden zijn. Indien er geen oplossing komt in dit dossier, dreigen er sociale drama's. De betrokken veehouders hebben immers leningen lopen die moeten worden afgelost op basis van een volledige bezetting van de stallen. We pleiten voor ondersteuning aan, begrip en rechtszekerheid voor jonge en startende ondernemingen.

Voor de grondgebonden bedrijven is het vooral uitkijken naar de impact van het VEN. De veehouderij blijft vooral problemen hebben met de mestverwerking. De hervorming van het EU-visserijbeleid legt aan de visvangst van onder meer kabeljauw, schol en tong verregaande beperkingen op. De EU wil de visvangstquota drastisch naar omlaag. Dit is slecht nieuws voor de Belgische vissersvloot, die veel van die vissoorten vangt. Volgens schattingen van de Europese Commissie zou de Belgische vissersvloot, die 130 schepen telt, meer dan gehalveerd worden. Ik ben ongerust over deze gang van zaken en pleit voor een uitgebreid steunprogramma voor deze bedrijfstak. Mevrouw de minister, kunt u deze zienswijze onderschrijven? Ook in 2003 blijven wij met een kritische blik waakzaam toekijken en zullen wij de land- en tuinbouw en de visserijsector voor 100 percent verdedigen. (*Applaus*)

De voorzitter : Mevrouw Van Hecke heeft het woord.

Mevrouw Mieke Van Hecke (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik zal niet

het hele verhaal dat ik in de commissie naar aanleiding van de begrotingsbesprekingen heb verteld, overdoen, maar proberen een homogeen geheel te brengen.

Mijnheer de minister, toen ik de cijfers zag die in de begroting 2002-2003 voor Cultuur stonden ingeschreven, dacht ik spontaan aan de fabel van La-fontaine over de krekel en de mier. Ik zag vrolijke Bert en de collega's van de meerderheid blij stoeiend in het gras, mild uitdelend al het goede dat werd mogelijk gemaakt door de stijging van de middelen, zonder te kijken naar de kosten voor morgen. Daarna zag ik de veeleer zorgelijk kijkende minister Van Grembergen bij het monsteren van zijn erfenis, vol met vele, onbetaalbare beloftes. Er was geen extra geld uit de Vlaamse begrotingspot waardoor het nodig was te besparen.

Een eerste poging om de rekeningen te doen kloppen, kon op weinig gejuich rekenen, wel integendeel. De grote culturele instellingen gingen – terecht overigens – aan de alarmbel hangen. En dus kwam de in een vroeger leven minister van Cultuur en huidige minister-president Dewael tonen hoe het moest. Er werd een klein beetje extra geld vrijgemaakt. Het was niet duidelijk wanneer het beschikbaar zou worden gesteld. De cijfers werden opgesmukt door enkele budgettaire trucs. Verder werd er enkel bespaard in die sectoren die zich niet snel beklagen in de pers.

Wat vandaag voorligt, getuigt van een ietwat krampachtige zoektocht naar de ontbrekende middelen, nu het manna blijkbaar niet meer uit de hemel valt. Daarbij werden zelfs de spaarpotjes van de kinderen leeggehaald. Die kinderen zijn het Ballet van Vlaanderen, het Vlaams Centrum voor Openbaar Bibliotheekwezen, het Vlaams Centrum voor Amateurkunsten, het Vlaams Fonds voor de Letteren, om er maar enkele te noemen.

Een voor een werden ze in het recente verleden opgericht door de Vlaamse Gemeenschap, werden hen via beheersovereenkomsten duidelijke opdrachten gegeven en werden de daaraan verbonden subsidies en dotaties contractueel in de overeenkomst vastgelegd. Er werd wel rekening gehouden met de beschikbare kredieten. In al deze gevallen worden eenzijdig de contractuele verplichtingen opgezegd.

Zo verliest het Koninklijk Ballet van Vlaanderen in 2003 niet minder dan 640.000 euro. Dat gebeurt midden in het seizoen, waarvoor het uiteraard al engagementen heeft aangegaan. Ook al hebben we herhaaldelijk gezegd dat we ermee akkoord gaan

Van Hecke

om de opdracht van deze belangrijke Vlaamse culturele instelling te herzien en nadien uiteraard de financiële middelen om de nieuwe opdrachten uit te voeren aan te passen, dan nog getuigt de stelling dat de thans opgelegde besparing de noodzakelijke hefboom was om de discussie te kunnen voeren, van een kortzichtige houding en een totaal gebrek aan respect voor de werking van deze instellingen.

Wat het VCOB betreft, wordt de basissubsidie verminderd, worden nieuwe geldstromen gezocht door subsidies aan gemeenten en provincies af te romen en wordt de decretale opdracht eenzijdig door de Vlaamse overheid gereduceerd. Dit komt omdat de overheid zich blijkbaar verkeken heeft op de kostprijs van het ambitieuze automatiseringsproject voor de Vlaamse bibliotheken.

De voorzitter : De heer Stassen heeft het woord.

De heer Jos Stassen : Mevrouw Van Hecke, u hebt een mooi beeld geschetst. Er valt ook iets voor te zeggen. In het begin zijn er heel wat zaken veranderd. We hebben vastgesteld dat de 'sky' niet 'the limit' was. Wel was er heel wat geld om een groot aantal zaken te realiseren.

Er kan ook worden gediscussieerd over het feit dat de uitvoering niet altijd perfect is gelopen. Het moest immers snel gaan en er moest veel worden veranderd. U kunt echter niet ontkennen dat het budget tussen 1999 en 2003 met 43 percent is gestegen. Er is 43 percent meer cash geld beschikbaar.

Er kan worden geargumenteed dat een aantal zaken moeilijk uitvoerbaar is. Er is een aantal zaken snel vooruit gegaan, en er zijn besparingen en herzieningen.

Ik zou het appreciëren mocht u het verhaal van de groei van 43 percent vertellen. Een dergelijke groei is immers niet niks. De sector weet ook wel dat die groei niet kan blijven duren. Er moet een tempering van de verdere ontwikkelingen komen. Dat daar slachtoffers bij vallen is blijkbaar onvermijdelijk. Daarover is in de commissie gediscussieerd.

De begroting is dus aanzienlijk gestegen en dat is belangrijk. Er zijn fundamentele veranderingen doorgevoerd. Elk decreet bevat fouten en wordt ooit gecorrigeerd. Dat is nu ook het geval, maar nieuw is dat er massaal veel geld is bijgekomen. Met de huidige portefeuille kan behoorlijk wat worden gedaan.

De voorzitter : Minister Van Grembergen heeft het woord.

Minister Paul Van Grembergen : Ik wil daaraan toevoegen dat ik van bij het begin aan alle sectoren en alle betrokkenen duidelijk heb gezegd wat kon en wat niet kon met de middelen. Ik ben geen minister van beloften. Ik ben een minister van cijfers en mogelijkheden. Die mogelijkheden zijn gegroeid en binnen die financiële marge handel ik, werk ik en neem ik mijn verantwoordelijkheid op.

De voorzitter : De heer Keulen heeft het woord.

De heer Marino Keulen : Dit is geen krimpbegroting. Er komt 1 miljard frank bij. De totale cultuurbegroting is ondertussen opgelopen tot 16 miljard frank. Nooit is er meer geld van de Vlaamse Gemeenschap naar cultuur gegaan. Er zijn natuurlijk een aantal problemen en u geeft daarvan een mooie inventaris. Er kan echter ook een andere inventaris worden gemaakt, maar ik denk dat het Vlaamse publiek begrip heeft voor het feit dat het andere tijden zijn. We maken economisch noodweer mee en bij noodweer moeten de zeilen worden bijgezet. We moeten heroriënteren.

Ik denk dat de minister goed handelt door duidelijk te maken aan de sector hoe het staat. Hij heeft gezegd dat we nog niet zijn toegekomen aan de uitvoering van een aantal overeenkomsten en dat we nog een aantal dingen moeten aanpassen. Ik denk dan bijvoorbeeld aan het decreet SKW. Ik denk nog steeds dat de modale Vlaming begrip opbrengt voor die eerlijkheid. Nood breekt wet. Op een bepaald ogenblik moeten er aanpassingen kunnen komen. Die aanpassingen moeten fair zijn en de mensen moeten weten hoe het zit. Maar wat het geheel betreft : dit is geen krimpbegroting. Er komt bijna 1 miljard frank bij !

Mevrouw Mieke Van Hecke : Er is gigantisch veel geld bijgekomen. Ik moet echter vaststellen dat de extra middelen zijn toegezegd voor bepaalde sectoren en voor een periode van 4 jaar. Met die middelen zullen ongetwijfeld goede dingen worden gedaan, maar wat zal er gebeuren indien er in de toekomst niet voldoende geld bijkomt voor de andere culturele noden.

Het Vlaams Centrum voor Openbare Bibliotheken is opgericht met de gigantische opdracht om het bibliotheekwezen te automatiseren. Daar zijn veel deskundigheid en middelen voor nodig. Ik betreur dat vandaag tegen dat centrum moet worden gezegd dat het zich moet beperken tot het automatiseren van de catalogus, omdat we voor de rest geen

Van Hecke

geld hebben. U hebt mensen aan het werk gezet, u hebt personeel laten aanwerven, en nu zegt u dat er minder mag worden gedaan. Nu moeten ze zich beperken tot het automatiseren van de catalogoog. Ik vind dit erg. Ik vind dit niet correct ten opzichte van de organisatie die u daarvoor hebt opgericht. U hebt die organisatie een opdracht gegeven en nu zegt u dat er niet genoeg geld is. Er is deskundig personeel, maar dat zal misschien niet nodig zijn en zeker niet voor de opdracht waarvoor ze werden aangeworven. Ik geef u gelijk wat de meermiddelen betreft, ik betreur alleen dat u vandaag ondanks die middelen de ene na de andere in zijn werking en groei moet kortwieken. Dat is wat ik vaststel.

De voorzitter : De heer Stassen heeft het woord.

De heer Jos Stassen : Ik weet niet of de ene na de andere in zijn opdracht moet worden beperkt. Er moesten inderdaad wat correcties gebeuren, die we misschien samen kunnen betreuren. Er zijn misschien nog andere analyses die we kunnen maken van de begroting.

Ik wil het volgende zeggen. Tijdens deze legislatuur heb ik de minister van Cultuur slechts één keer geïnterpelleerd en dat was bij de nieuwe ronde voor de podiumkunsten. Ik zei toen dat de minister te veel geld gaf aan de podiumkunsten. Daarmee maakte ik me niet populair. Het ging tussen haakjes om 450 miljoen frank die bovenop de middelen kwamen van de ronde daarvoor. Ik vreesde dat er niet genoeg kwalitatieve ensembles waren om dat te kunnen invullen, en ik vroeg me af of er wel genoeg publiek was om al dat moois te gaan bekijken. Ik vroeg me af of dit kon worden volgehouden. Ik heb toen gezegd dat de volgende ronde sowieso een snoeironde zou zijn. Achter die stelling sta ik vandaag nog steeds.

We kunnen die analyse nu samen maken. Wie er gelijk heeft, doet er niet toe. Er zijn in elk geval een aantal wegen ingeslagen waarvan we kunnen zeggen dat het keuzes waren van de voltallige Vlaamse regering en die de meerderheid mee heeft ondersteund. Dat was een risico. Ik denk dat we nu samen moeten nagaan hoe we het probleem zullen oplossen. Het zal worden opgelost.

Als er ondertussen een aantal zaken moeten worden gecorrigeerd, is het VCOB daarbij niet direct het beste voorbeeld. We gaan namelijk toch proberen om via een voorstel van decreet het tekort aan middelen op te vangen. We gaan die discussie voe-

ren in de commissie. Ik denk dat we moeten proberen een financiële oplossing te geven aan de inhoudelijke problemen die de verschillende instellingen hebben. Dat gaan we doen met het Ballet van Vlaanderen. We – de minister en de commissieleden – gaan de discussie aan met het Ballet van Vlaanderen over hoe dat probleem kan worden aangepakt. Misschien gaan we straks nog discussiëren over het sociaal-cultureel werk.

De voorzitter : Mevrouw Van Hecke heeft het woord.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Omdat de tijd anders te snel vliegt en omdat het reeds zo laat is, noem ik slechts de andere besnoeiingen op. Er zijn de amateurkunsten, waar men de totaliteit van de projectsubsidie heeft moeten schrappen om de structurele subsidies te kunnen betalen, terwijl die projectsubsidie een van de twee pijlers was om vernieuwende experimenten en nieuwe initiatieven te ondersteunen. Dat verdwijnt dus helemaal.

Het Vlaams Fonds voor de Letteren wordt bevroren op het verminderde bedrag van vorig jaar, terwijl was gebleken dat de vermindering was gestoeld op onjuiste gegevens. Die vermindering van de middelen was dus onterecht.

Dat zijn slechts enkele voorbeelden van projecten waarbij men heeft moeten zoeken om geld bij elkaar te krijgen.

De krant De Morgen schreef gisteren echter dat niet alles kommer en kwel was, want 'na de alarmerende berichten over besparingen en krappe cultuurbudgetten van de afgelopen maanden kon het kabinet van Vlaams minister Paul Van Grembergen gisteren nog eens voor kerstman spelen'. Dat ging over twee zaken : de middelen voor de culturele infrastructuur en de middelen voor de culturele impulsen in Limburg.

Minister Paul Van Grembergen : U vergeet nog Re-Creatief Vlaanderen, waarvoor ook middelen zijn.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Dat stond pas vandaag in de krant. Ik heb nog geen kranten kunnen lezen want ik zag pas vanmorgen dat Cultuur vandaag op de agenda stond en dus heb ik eerst mijn uiteenzetting moeten afwerken.

Wat de infrastructuursubsidies betreft, maak ik een kanttekening. Het gaat om de toewijzing van de middelen voor 2002. Voor 2003 zijn geen infrastructuurinvesteringen opgenomen omdat de projecten

Van Hecke

die volgens de meerjarenplanning aan bod zullen komen om een of andere reden vertraging hebben opgelopen. Uitstel van betaling voor deze projecten betekent geen recurrente besparing, maar een eenmalige begrotingsopbrengst.

Wij hebben dat in de commissie besproken. U citeerde toen mijn partijgenoot, “Problemen moesten worden opgelost als ze zich stelden”. Het aanwenden van die eenmalige inkomsten geeft slechts een tijdelijk soelaas voor dit begrotingsjaar alleen. Dit is misleidend en gevaarlijk temeer omdat 2004 voor cultuur geen gemakkelijk begrotingsjaar zal worden. Ik weet niet welke gevolgen het toekomstige budget nog zal ondervinden bij de uitvoering van het lokaal cultuurdecreet. Ook de uitvoering van het nieuwe decreet Volksontwikkeling dient zich aan.

Minister Paul Van Grembergen : Mevrouw Van Hecke vraagt van mij dat ik ofwel op wolken vlieg, ofwel met de beschikbare middelen goed omga. Over het algemeen heerst in de commissie een serene debat, zonder enig voorbehoud. We weten dat we gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor een goed cultuurbeleid in Vlaanderen. Ik feliciteer mevrouw Van Hecke voor de positieve wijze waarop zij aan dat debat deelneemt. We zoeken het samen uit. Het valt te verwachten dat 2004 een moeilijker jaar wordt dan 2003. Ik zal niet met beloften werken, maar uitkijken naar engagementen en er trachten maximaal aan tegemoet te komen.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Mijn opmerking was dus terecht. De eenmalige inkomsten die gepaard gaan met het uitstel van betaling van de infrastructuurmiddelen, waren een hulpmiddel om een moeilijke begroting te overwinnen. Dat zal volgend jaar voor problemen zorgen omdat er zich dan nog grotere problemen aandienen. We weten dit allebei, maar het is mijn plicht om hiervoor uitdrukkelijk aandacht te vragen.

Tijdens de cultuurbegrotingsbesprekingen is meer dan de helft van de tijd besteed aan het nieuwe fonds voor duurzame culturele investeringen in Limburg. Iedereen begreep, behalve de heer Keulen voor wie alles vrij duidelijk was, dat er grote onduidelijkheid heerste over doelstellingen, projecten en procedure. We hadden het in de commissie over het improvisatorisch karakter van de maatregelen. Mijn grote vraag is of het geld ten goede zal komen aan het cultureel leven van de Limburgers.

Ik heb hierover twee fundamentele opmerkingen. Uit een wetenschappelijke studie, onlangs nog gepubliceerd in het jaarboek van het steunpunt Re-Creatief, blijkt dat in Limburg de grootste cultuurspreiding en de grootste cultuurparticipatiegraad aanwezig is. Ik durf zelfs te stellen dat dit zo is omwille van de aanwezigheid van een groot aantal kleinere culturele centra.

En juist daar snoeide de uitvoering van het decreet lokaal cultuurbeleid. Een aantal kleinere culturele centra verloren hun subsidies omdat ze niet in een centrumstad liggen. Ze krijgen geen structurele ondersteuning meer. Als overgangsmaatregel zullen ze gedurende vijf jaar wél een tegemoetkoming krijgen. De centra komen dan wel niet meer in aanmerking voor werkingssubsidies als ze van die overgangsmaatregel kunnen genieten. De kracht van Limburg was precies de spreiding over kleine culturele centra, want dat leidde tot een grote participatie. Daar is vorig jaar een streep door getrokken.

Er wordt gesteld dat Limburg enkel een receptief aanbod heeft. Limburg heeft geen eigen centra waar scheppende kunstenaars aan het werk zijn. Zij bieden de zaken aan die elders zijn gecreëerd. Cultuurhistorisch is dit nochtans altijd al zo geweest dat de kunstexperimenten en -laboratoria van creatie in grootsteden gebeuren. Daar zijn de opleidingen, de kunstenaars en het publiek aanwezig. De overheid kan dat niet zomaar ergens invoeren door 3 jaar lang elk jaar 2 of 3 miljoen frank uit te keren.

Ik zal met veel belangstelling volgen wat er in de volgende periode met het geld gebeurt. Ik zal na gaan of er inderdaad blijvende culturele impulsen aan Limburg worden gegeven. U mag het mij echter niet kwalijk nemen dat ik daar vandaag veel vragen bij heb.

De voorzitter : De heer Keulen heeft het woord.

De heer Marino Keulen : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, dit was het grote discussiepunt tijdens de bespreking van de begroting in de commissie. Ik zet me af tegen de visie van mevrouw Van Hecke.

Vooreerst is er daarvoor een formele reden : dit is een zaak van het parlement en de regering. Van bij het begin hebben we gezegd dat dit geen zaak mag worden van het bedienen van de vrienden van de vrienden. Dat alles moet bonafide gebeuren, onder het gezag van de minister, en bij uitbreiding van het parlement. Dit moet een zaak zijn van regle-

Keulen

menten, officiële onderzoeken en beoordelingscommissies. Dat kan niet in handen worden gegeven van een paar mensen die elkaar goed kennen.

Verder is dit een zaak van verdelende rechtvaardigheid. Mevrouw Van Hecke heeft gelijk dat Limburg inzake culturele basisinfrastructuur en culturele spreiding aan de top staat. We hebben met andere woorden een vruchtbare werkingsbodem. Nergens zijn er zo veel culturele centra, en nergens bloeien de amateurkunsten zo goed als in Limburg. Wat de Kunsten met de grote 'K' betreft – de podiumkunsten, de beeldende kunsten en het erfgoed – komen we echter in het stuk helemaal niet voor. Steeds wordt dat verklaard door onze perifere ligging, onze historische achtergrond en een onvoldoende aanbod van hoger kunstonderwijs. Daar zouden we dan vrede mee moeten nemen. Ik niet !

De cultuurbegroting is op drie jaar tijd met 43 procent gegroeid. Men probeert ook om elders cultuurvormen te brengen die buiten de klassieke ruit Antwerpen-Gent-Brussel-Leuven niet aangeboden worden. In West-Vlaanderen krijgt met grote steun van de Vlaamse regering het Concertgebouw een kans. In Limburg is de culturele basisinfrastructuur er. Daar is ook een provinciebestuur aanwezig dat, bij ontstentenis van Vlaamse en federale belangstelling in het verleden, geld uitgeeft aan cultuur en de kunsten. Als men echter in die laatste sector echt levenskrachtig wil worden en echt een actor wil worden op het terrein, zijn er maar twee keuzes : ofwel neemt men de wijk naar de grote stedelijke centra, ofwel doet men de boeken toe of blaast de kaars uit.

We stellen vast dat beeldende kunsten en podiumkunsten niet aanwezig zijn in de provincie Limburg. We genereerden de afgelopen 3 jaar 43 procent aan extra middelen voor cultuur. Het gaat toch niet op om over Limburg te blijven zeggen dat de provincie pech heeft omdat ze aan de verkeerde kant, de buitenkant, van Vlaanderen ligt. We moeten een zweepslag geven aan de cultuur en de kunsten in onze provincie. In Limburg is heel wat creatief talent aanwezig, maar die mensen wijken allemaal uit. We moeten ervoor zorgen dat het talent kan blijven gedijen in onze provincie. Dat vormde de inspiratiebron van ons verhaal. Onze analyse wordt trouwens in de hele provincie gedeeld. Iedereen is het er ook mee eens dat we de middelen niet zomaar onder elkaar mogen verdelen, maar dat de zaak vormelijk correct moet zijn en bonafide in elkaar moet steken. We hebben onze les geleerd bij de start van de reconversie in het begin

van de jaren negentig. Over de extra middelen voor cultuur in Limburg is het laatste woord echter nog niet geschreven. Maar in essentie blijf ik erbij dat het een zaak is van verdelende rechtvaardigheid.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Mijnheer Keulen, ik bewonder in dit dossier uw gedrevenheid, maar niet uw argumentatie. Ik ben wel bereid om de intuïtie van de Limburgers over het probleem in hun provincie positief in te schatten, maar ik mis de deskundige analyse van de problemen vóór zoveel middelen worden gegeven gedurende 3 jaar. Ik mis de analyse, de diagnose, de remedie en het actieplan om op 3 jaar tijd een duurzame culturele impuls en ontwikkeling te realiseren. U hebt het over verdelende rechtvaardigheid en over de overbediende culturele ruit. U noemt Limburg als specifiek probleemgebied, ik kan ook Zuid-West-Vlaanderen en andere aanduiden. Misschien hadden we inderdaad vanuit Vlaanderen ook impulsen moeten geven aan andere streken. In elk geval hadden we opnieuw eerst een analyse moeten maken en na actieplanning de prioriteiten moeten bepalen.

De heer Marino Keulen : Niets sluit die mogelijkheid uit.

Over de periode van 3 jaar wil ik nog vermelden dat deze regering gewoonweg geen middelen kan geven voor een nog langere periode. De regering is nog in functie gedurende de twee volgende begrotingen en bij de start van een nieuwe legislatuur wordt een begroting niet helemaal overhoop gooid. Het is een redelijke termijn waardoor de opvolger van de minister niet nodeloos wordt belast met beslissingen die vroeger werden genomen.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Ocharme degene die een langduriger project op stapel wil zetten.

De voorzitter : De heer Stassen heeft het woord.

De heer Jos Stassen : Mijnheer de voorzitter, ik moet bekennen dat als ik de voetbaluitslagen bekijk, ik altijd eerst eens kijk naar de ploeg waarbij ik als klein mannetje heb gespeeld. Dat geldt ook voor de uitslagen van het volleybal. Het gaat over Limburgse ploegen. Als ik ergens buikpijn van krijg, is het van het cultiveren van het gevoel van achterstelling in Limburg. Vanuit deze ervaring heb ik nogal kritisch gereageerd op het voorstel over het Cultuurfonds voor Limburg. De beslissing is echter al genomen. Vorige vrijdag heeft de regering ook een beslissing genomen over het reglement en de beleidsnota en die zouden zo snel mogelijk bekend moeten worden gemaakt.

Stassen

Mevrouw Van Hecke, ik ben even afwachting als u. Ook ik vraag me af of de vrij hoge doelstelling die werd geformuleerd door de heren Keulen en Mahassine en werd onderschreven door de regering, zal worden behaald dankzij een investering van driemaal 100 miljoen frank of 2,5 miljoen euro. Ik wacht dus af of een aantal podiumkunstengezelschappen, ensembles en centra voor beeldende kunsten in Limburg dankzij die investering gedurende 3 jaar, in een volgende ronde in het decreet zullen kunnen stappen.

Het klopt dat Limburg veel talent in huis heeft. Denken we maar aan de filmregisseurs Dominique De Ruddere, Stijn Coninx en Patrice Toye. Het is juist dat ze allen zijn verhuisd naar Gent, Brussel of Leuven. Ivo Van Hove maakt het mooie weer in Amsterdam. Ik ben ervan overtuigd dat het nodige talent aanwezig is in Limburg.

De vraag is of het na drie jaar zal lukken. We zullen nauwgezet opvolgen dat het reglement wordt toegepast. De adviescommissie zal een evenwichtig oordeel vellen. We zullen nagaan of men na 2005 in staat is om in een aantal decreten in te stappen. Als dat lukt, wens ik de heer Keulen proficiat. Lukt het niet, dan hebben we tenminste toch geprobeerd en moeten we daar een aantal conclusies uit trekken.

De voorzitter : Minister Van Grembergen heeft het woord.

Minister Paul Van Grembergen : De regering heeft ervoor gekozen om de scheppende kunsten zoals podium- en beeldende kunsten een kans te geven in Limburg en die niet alleen te koppelen aan de grote stadscentra. Dit beleid wordt niet in Limburg bepaald : het wordt mee in het parlement bepaald, zoals dat voor alle andere streken in Vlaanderen het geval is. Dat zal niet in een soort afzonderlijke adviesraad gebeuren.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Het geloof is niet gestoeld op cijfers en documenten. We wachten de resultaten af binnen een of twee jaar. Mijn geloof in dit project is vandaag niet groot. Ik zal dit evenwel kritisch volgen. Ik heb het onevenwicht willen aantonen tussen enerzijds de organisaties die worden beknot, en anderzijds de vele centen voor een project zonder duidelijke invulling van de doelstellingen.

Minister Paul Van Grembergen : Ik wil nog een voorbeeld geven. In Brugge hebben we het Concertgebouw ingeplant. Dit heeft hoe dan ook een

aantal risico's met zich meegebracht. Ook daar zal invulling aan moeten worden gegeven in de toekomst. Dat zal gebeuren in een gezamenlijk gesprek.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Ook daar blijven de vraagtekens bestaan. De hefboom was Brugge 2002. Iedereen vraagt zich vandaag af wat er binnen 5 jaar zal gebeuren. Ook het creatieve aspect in de cultuurbeleving ontbreekt in Brugge omwille van de eigenheid van de stad. De broeihaarden van experimentele kunst zijn er vandaag niet, maar niemand kan toekomstige evoluties voorspellen.

Mijnheer de minister, de gulheid van uw voorganger en de weinig planmatige besteding van de extra middelen tijdens de vette begrotingsjaren, hypothekeren zeer zwaar uw beleidsmarges. Daarenboven beschaamt de Vlaamse overheid het vertrouwen van haar partners, namelijk dat de beheersovereenkomsten correct zouden worden uitgevoerd. Om die redenen zullen we deze begroting niet goedkeuren.

De voorzitter : De heer Keulen heeft het woord.

De heer Marino Keulen (*Op de tribune*) : Mijnheer de minister, dames en heren, het is zowat een traditie dat cultuur als een hekkensluiter van de dag functioneert bij de begrotingsbespreking in de plenaire vergadering. We krijgen zelfs fans. Meestal zitten hier enkel de commissieleden, maar nu zijn er ook leden van andere commissies aanwezig. We kunnen ons daar alleen maar over verheugen.

Er zijn recent heel wat krantenartikelen over cultuur verschenen. Wie deze artikelen heeft gelezen, vraagt zich allicht af wat er allemaal aan de hand is. Na zoveel jaren van ongebreidelde groei lijkt het wel alsof de Vlaamse regering plots een aantal organisaties wil kortwieken en minder geld aan cultuur wil besteden.

Ik wil hier nogmaals herhalen dat het hier een groeibegroting betreft. Aangezien we ons positief imago van de voorbije jaren blijkbaar zijn kwijtgespeeld, kan dit niet genoeg worden herhaald. Op jaarbasis besteden we haast 16 miljard frank aan cultuur. De cultuurbegroting is op 3 jaar tijd met 43 percent gestegen. Dit is een ongeziene stijging. Ik heb zelf de tijd van beperkte uitvoeringspercentages voor zowat alle cultuurdecreten meegemaakt. Toen ik nog op het kabinet van een vroegere minister van Cultuur werkte, zaten we met uitvoeringspercentages van 70 tot 75 percent.

Keulen

Toen vertegenwoordigde de VLD 17 percent van de bevolking, de toenmalige CVP 34 percent. Hoewel we toen, met CD&V in de regering, met uitvoeringspercentages werkten, werpt mevrouw Van Hecke van CD&V zich nu op als woordvoester van diezelfde broze, kwetsbare sector. Ik wil hier enkel aantonen dat we ooit andere tijden hebben beleefd.

Aangezien ik niet veel tijd heb, zal ik me op een enkel punt concentreren. Ik zou hier een fenomeen ter sprake willen brengen dat me zorgen baart. De minister van Cultuur is politiek verantwoordelijk voor dit fenomeen. Ik heb het hier over de steunpunten. De steunpunten zijn tijdens de vorige begrotingsbesprekingen al meermaals aan bod gekomen. Ik wil hier nogmaals de aandacht vestigen op de rol die de steunpunten vervullen, op de relatie tussen de steunpunten en de belangenbehartigers, op de soms vrij arbitraire opdeling van de sector in steunpunten en op de kleine kantjes van de onderlinge concurrentie tussen bepaalde steunpunten.

Ik ben recent op de hoogte gebracht van de competitie tussen Cultuurnet Vlaanderen en Cultuur Lokaal. Deze discussie draait blijkbaar enkel om de vraag welke instelling het best met de lokale organisaties communiceert.

Ik wil hier tevens de aandacht vestigen op het grote aantal steunpunten. Indien ik iemand vraag hoeveel steunpunten er precies zijn, vraag die persoon me meestal of ik het zelf weet. Blijkbaar is iedereen het overzicht en de tel kwijt.

De heer Stassen heeft de steunpunten twee jaar geleden met het Mexicaans leger vergeleken. Ik heb vorig jaar gevraagd of we niet beter een steunpuntgeneraal zouden oprichten. Dit heeft niets met militant taalgebruik te maken : ik vond gewoon dat er nood is aan een coördinerende instantie die het overzicht over de verschillende steunpunten weet te bewaren.

Dat dit fenomeen zich als een olievlek blijft uitbreiden, verontrust me ernstig. Ik heb vandaag een artikel over de oprichting van het steunpunt Re-Creatief Vlaanderen gelezen. Dit steunpunt zal jaarlijks over 30 miljoen frank voor de werking kunnen beschikken. Dit is geen klein bedrag. Er gaat heel wat geld om in de steunpunten.

Ik weet dat de steunpunten een belangrijke rol moeten vervullen. Het is vooral de ongebreidelde, ongecontroleerde groei van het aantal steunpunten

die me verontrust. Ik ben bezorgd vanuit het standpunt goed bestuur. Ik vind dit nog steeds een notie die ons, over de partijgrenzen heen, moet blijven inspireren. Deze notie vormt de finale toetsing van alle beslissingen.

Ik wil de verhouding tussen de steunpunten en de notie 'goed bestuur' vanuit twee perspectieven benaderen, namelijk een inhoudelijk en een financieel perspectief. Halen de steunpunten de vooropgestelde doelstellingen ? Hebben de steunpunten een meerwaarde voor de sector en voor het beleid ? Aangezien de Vlaamse overheid de steunpunten financiert, mogen we bepaalde verwachtingen koesteren.

Belastinggelden moeten steeds op een bonafide wijze worden besteed. Om mijn standpunt te verduidelijken, zal ik hier even overdrijven. Hebben de steunpunten niet alles in huis om binnen afzienbare tijd in de blunderboeken van het Rekenhof te belanden ?

Ik zou in dit verband nog een andere beeldspraak willen gebruiken. Misschien lijken de steunpunten wel op een rode vlek op de huid. Dergelijke vlekken voelt men pas als ze beginnen te jeuken of op een andere manier beginnen te irriteren. Onder een dergelijke vlek kan evenwel een ontsteking schuilgan. Ik ben bang dat het met de steunpunten dezelfde richting uitgaat.

De collega's die niet vertrouwd zijn met de werking van de commissie voor Cultuur, Media en Sport vragen zich misschien af waarmee die steunpunten zich bezighouden ? Wel houden zij zich voornamelijk bezig met de inhoudelijke voeding van de sector. Officieel heet dit praktijkondersteuning en -ontwikkeling. Daarnaast hebben ze tevens een verzamel- en researchfunctie.

De belangenbehartigers daarentegen treden min of meer als de syndicaten van de sector op. Als de overheid met de sector in contact wenst te treden, vormen zij het aanspreekpunt. In theorie valt het onderscheid tussen belangenbehartigers en steunpunten goed af te bakenen. In de praktijk blijkt een gedeeltelijke overlapping niet uit te sluiten. Iemand heeft ooit voorgesteld om de steunpunten en de belangenbehartigers te laten samensmelten. Ik vind niet dat een belangenbehartiger tegelijkertijd een steunpunt van de Vlaamse overheid kan zijn. Mij lijkt dit een contradictie. Ik kan me bovendien niet voorstellen dat de belangenbehartigers hun rol kunnen vervullen zonder zelf de nodige deskundigheid in huis te hebben.

Keulen

Die steunpunten zijn vooral expertisecentra. Die expertise kan men ook deels terugvinden bij de belangenbehartigers. Ik wil teruggrijpen naar een van de eerste beleidsnota's van uw voorganger. Nu we in de praktijk de filosofische verzuiling achter ons hebben gelaten, aldus de heer Anciaux, moesten we er ons voor hoeden om terecht te komen in een soort corporatistische verzuiling. Deskundigheid is vandaag bijna onaantastbaar. Wanneer iemand het aureool van expert heeft, ook als die persoon volledig werkt met het geld van de overheid, dan is men daar op een bepaald ogenblik de greep op kwijt. Als men over verantwoording begint, dan beklagen die deskundigen zich erover dat ze worden belaagd. Het zou niet de eerste maal zijn dat degene die wordt gevoed door de overheid zich afzet tegen degene die hem voedt. Voor sommigen is dat juist een bewijs van onafhankelijkheid. Daar ben ik bang voor. De steunpunten functioneren met het geld van de overheid. Dit moet dus altijd doorzichtig blijven. Ik heb nogal wat moeite met parallelle structuren. Vandaag zijn we het overzicht over die structuren wat kwijt.

Mijnheer de minister, ik heb eens geprobeerd om een overzicht te krijgen van die steunpunten. Ik heb daarvoor een beroep gedaan op uw kabinetschef. Er is het steunpunt Jeugd, het enige in de jeugdsector. In de kunstensector is er het Initiatief Beeldende Kunst en het Initiatief Audiovisuele Kunsten. Er is het Vlaams Theaterinstituut, dat optreedt voor de podiumkunsten. Er is het Muziekcentrum. Er is het Architectuurinstituut. Bij het sociaal-cultureel werk is er Socius. Voor de amateurkunsten is er het Vlaams Centrum Amateurkunsten. Voor de bibliotheken is er het VCOB. Er is Cultuur Lokaal. Bij het erfgoed is er sprake van steunpunt Volkscultuur en steunpunt Culturele Biografie. Vandaag is er voor de participatie het steunpunt Re-Creatief Vlaanderen opgericht. Dat is heel veel. We bevinden ons nog in een beginfase, hoewel sommige steunpunten al volwassen worden maar deze steunpunteninflatie kan niet blijven voortduren ! Noch budgettair noch naar controle en toezicht !

De voorzitter : Minister Van Grembergen heeft het woord.

Minister Paul Van Grembergen : Ik kan u volledig volgen. Het was noodzakelijk dat er steunpunten kwamen. Het was noodzakelijk dat er expertise kwam bij de diverse keuzes die moesten worden gemaakt in het culturele veld. Maar het gevaar bestaat inderdaad dat deze steunpunten rationalise-

ren, alleen om zichzelf in werking te houden en zichzelf te dienen. Dat is natuurlijk niet de opdracht. De opdracht moet steeds functioneel zijn en geen opdracht waarbij men voortdurend zichzelf gaat rechtvaardigen. Dat gevaar moeten we zeker voor ogen houden en zonodig bijsturen.

De heer Marino Keulen : Dan zou ik voorstellen dat we per sector tot één steunpunt trachten te komen : één voor jeugd, één voor de kunsten, één voor het sociaal-cultureel werk en één voor het erfgoed. Dan zou het evenwicht hersteld zijn. Dan krijgen we opnieuw een overzicht.

Ik wil ook waarschuwen voor het onbeperkt organiseren van de deskundigheid buiten de administratie. Als liberaal ben ik voor een slanke overheid, maar dan wel een die goed is uitgerust, zowel materieel als inhoudelijk en intellectueel. We moeten oppassen als we die culturele deskundigheid uitsluitend in die steunpunten onderbrengen. Dit is heel belangrijk vanuit het oogpunt van een beter bestuurlijk beleid. Daar is al heel veel over verteld. Een van de belangrijkste verwezenlijkingen terzake is de afschaffing van de ministeriële kabinetten. Als we die stap zetten, dan wordt de administratie nog zoveel belangrijker. De administratie zal dan immers de beleidsvoorbereiding moeten doen in plaats van het kabinet. Het is dus in het belang van het beleid en de titularis van het departement van dat ogenblik dat hij deskundigheid heeft in zijn administratie. Anders betaalt hij daarvoor. Om zijn taak ten volle te kunnen uitoefenen is het belangrijk om deskundigheid te hebben binnen de administratie.

Mijnheer de minister, u kunt op mijn volledige steun rekenen, maar dit pleidooi is in de feiten een zaak van goed bestuur en het nemen van verantwoordelijkheid en van alert te zijn voor dingen die de kiem van ontsparingen in zich dragen.

De voorzitter : Mevrouw Van Hecke heeft het woord.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Ik kan me natuurlijk niet inhouden om te refereren aan een aantal zaken die ik in de commissie heb gezegd over de afbakening van die opdrachten : administratie, steunpunt, belangenbehartiging. Ik vind dat we per sector moeten bekijken waar deze organisaties een meerwaarde zijn. Ik ben er tegen om van bovenaf te zeggen dat er voor een zekere sector bepaald wordt dat er maar één steunpunt mag komen. Het kan nu juist zijn dat er nood is aan twee. Er zullen ook sectoren zijn waar er geen nood is aan steunpunten, waar de administratie de opdracht kan in-

Van Hecke

vullen en waar de deskundige ondersteuning voor een sector zelf niet nodig is. In andere gevallen zal er al dan niet een belangenbehartiger nodig zijn.

Die afbakening van opdrachten heb ik dus eigenlijk altijd gevraagd. Dat is trouwens ook wat u aanklaagt : die vanzelfsprekendheid van 'we zijn maar een sector die zichzelf respecteert als we een be-toelaagd steunpunt hebben', zonder te kijken of er al dan niet een meerwaarde is. Wat dat standpunt betreft, onderschrijf ik ten volle de woorden van de heer Keulen.

Minister Paul Van Grembergen : Als het dat zou zijn, zou het natuurlijk een perfide systeem zijn. Die steunpunten moeten ook voortdurend geëvalueerd worden. Wat ook essentieel is, is dat steunpunten niet steunpunten om zichzelf mogen worden of verantwoording in zichzelf vinden. Dat kan dus nooit de bedoeling zijn.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Steunpunten mogen ook nooit de opdracht van de administratie overnemen, want dat is eigenlijk een verarming en het uit handen geven van opdrachten die mijns inziens door de overheid zelf moeten worden ingevuld.

Minister Paul Van Grembergen : De filosofische kritiek die ik op dit ogenblik ontvang, wil ik mee in rekening brengen. We moeten echter ook kijken of de steunpunten zoals ze op dit ogenblik functioneren, hun doelstelling invullen. Ik heb op dit ogenblik niet de indruk dat we voorbij de grenzen lopen. Ik zeg natuurlijk niet dat dit gevaar in de toekomst niet zou kunnen ontstaan. Dat zullen we steeds in het oog moeten houden.

De voorzitter : De heer Stassen heeft het woord.

De heer Jos Stassen : Mijnheer de voorzitter, ik heb inderdaad die uitspraak gedaan over een Mexicaans leger omdat er in die bepaalde begroting van 2001 opeens vijf steunpunten werden opgericht. Zelfs voor mensen die het beleid van nabij volgden, was dat moeilijk om volledig te doorgronden.

Men ziet trouwens in de praktijk wanneer een steunpunt goed of niet goed werkt. Vroeger was er in het sociaal-cultureel werk het Vlaams Centrum voor Volksontwikkeling of VCVO. We konden onder elkaar zeggen dat we daar eigenlijk heel wat vragen bij konden stellen.

Vandaag zien we dan weer SoCiuS werken. We zien wat dat nieuwe steunpunt allemaal doet. We zien hoe het onder andere het nieuwe decreet aan het voorbereiden is. Er is de regionale volkshogeschool. We zien hoe ze die VZW's gestalte proberen te geven. Ze zorgen voor een inhoudelijke inbreng. We zien dus echt wel dat SoCiuS een steunpunt is met meerwaarde.

Ik heb een aantal vragen bij de overkoepelende steunpunten. In welke mate hebben die echt een meerwaarde ? Er is Re-Creatief Vlaanderen. Er is CultuurNet, het vroegere VCCC. Ik vraag me af in welke mate dat nodig is. Ik denk dat we eens rustig moeten discussiëren over die grote overkoepelende steunpunten, vanuit de analyse die de heer Keulen terecht maakt.

Waar moet men die kennis hebben ? Moet men die kennis in een steunpunt apart hebben ? Moet men die in de administratie zetten ? Het is niet omdat de administratieve procedures om nieuw personeel aan te werven met de PIP's en de PEP's zo ingewikkeld is, dat we dat met het systeem van steunpunten moeten gaan ondergraven. Steunpunten moeten op zichzelf een meerwaarde hebben en moeten niet opgericht worden omdat een administratieve uitbouw eigenlijk te veel tijd in beslag neemt.

De heer Marino Keulen : Mijnheer de minister, ter afronding wil ik nog het volgende zeggen. Dit lijkt me nu echt een thema om eens over te discussiëren in de commissie voor Cultuur. Dat mag over meerdere vergaderingen gaan. Dit gaat over de structuur die heel bepalend is voor de kwaliteit van het beleid. Daar zit daadwerkelijk veel expertise in die steunpunten. Dat is in het belang van de sector en bij uitbreiding ook van ons allemaal die daar beleidsmatig verantwoordelijkheid voor dragen. Laten we die verantwoordelijkheid inderdaad ook opnemen. Op initiatief van het parlement of van de minister kunnen daarover afspraken worden gemaakt. Laten we proberen kamerbreed tot een akkoord te komen.

De voorzitter : Minister Van Grembergen heeft het woord.

Minister Paul Van Grembergen : Ik ervaar in elk geval bij de steunpunten een grote ambitie om te bouwen aan de sector waarvoor ze zijn opgericht. De sfeer is bijzonder positief, maar ik kan uiteraard niet zeggen of het zo zal blijven. Een discussie in de commissie kan altijd zorgen voor een goed evenwicht.

De heer Marino Keulen : Zowel naar de vorm als naar de inhoud. (*Applaus bij de meerderheid*)

De voorzitter : Mevrouw De Gryze heeft het woord.

Mevrouw Niki De Gryze (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, in het korte tijdsbestek dat ons is toegemeten, is het onmogelijk dieper in te gaan op alle aspecten van de beleidssectoren Cultuur, Sport en Media, en bovendien nog het ontwerp van decreet houdende de derde aanpassing van de algemene uitgavenbegroting voor het begrotingsjaar 2002 en het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting voor 2003 te bespreken. Daarom beperk ik me tot de bevoegdheid cultuur. Vooraf wil ik echter de minister bedanken voor al de overzichten die we mochten ontvangen en die ons toelieten een duidelijker zicht te krijgen op de begrotingsuitgaven.

Mijnheer de minister, in de beleidsbrief Cultuur hebt u het onder andere over de opvolging van resoluties en met redenen omklede moties. Een van deze resoluties heeft betrekking op de circussen. We beklemtonen nogmaals dat u volgens ons te ver gaat met het voorstel om circussen die nog met exotische dieren werken, vanaf 2007 geen overheidssteun meer te geven. Daar is geen enkele reden voor. Intussen is immers door de inspecteurs van Dierenwelzijn bevestigd dat er in geen enkel circus onaanvaardbare toestanden konden worden vastgesteld. Er is geen beter bewijs mogelijk dat de circusmensen goed zorg dragen voor hun dieren, die tenslotte hun kapitaal vormen.

Wel zouden we begrijpen dat individuele circussen die hun dieren op een of andere wijze slecht behandelen, streng worden bestraft. Maar een hele sector bij voorbaat straffen door hem enkele van hun meest typische elementen te ontnemen, lijkt ons van het goede te veel. Wat is een echt circus nog zonder olifanten en leeuwen ?

Ik pik ook enkele onderwerpen uit de begrotingsbespreking van onze commissie. In feite doen we de tentoonstelling PORN AR(t)OUND THE WORLD die plaatsvond in Mechelen te veel eer door er hier nogmaals over te spreken. We weten wel dat het parket ten slotte is opgetreden, en dat de Vlaamse Gemeenschap beloofd heeft rekening te houden met de resultaten van het onderzoek bij haar evaluatie, maar het kwaad is intussen geschied. Voor het grote publiek heeft de Vlaamse overheid gewoon een pornotentoonstelling gesubsidieerd, en niet meer. Dat is niet alleen het geval

in de ogen van enkele puriteinen, maar ook van mensen als Jan Hoet of Dennis Black Magic, beiden moeilijk te beschuldigen van overdreven puritanisme.

We durven alleen maar te hopen dat bij een nieuwe subsidieaanvraag van kunstencentrum nOna rekening zal worden gehouden met deze geldverspilling en haar kwalijke invloed op de reputatie van de Vlaamse Gemeenschap.

De voorzitter : Minister Van Grembergen heeft het woord.

Minister Paul Van Grembergen : Mevrouw De Gryze, beoordelingscommissies zullen een verslag maken van de voorbije periode, en dat aan de minister bezorgen. Een minister heeft niet de majestieusheid om zelf over alle situaties een oordeel te vellen. Hij laat zich door een jury of commissie met kennis van zaken bijstaan.

De voorzitter : De heer Stassen heeft het woord.

De heer Jos Stassen : Mevrouw De Gryze, we zullen afwachten wat het parket doet met de vaststellingen. Het is niet omdat we erover hebben gelezen in de krant, dat we al tot conclusies moeten komen. We zullen zien wat de uitspraak is, als het ooit tot een proces komt.

Bijna iedereen die er ooit uitspraken over nOna heeft gedaan, begon zijn uiteenzetting met 'Ik ben er niet geweest, maar ...' Dat geldt zowel voor Jan Hoet als voor de beroemde Dennis Black Magic en voor een heleboel mensen die er commentaar op hebben geleverd. Ook ik ben er niet geweest, maar de mensen die er wel geweest zijn, praten er veel genuanceerder over.

Het is belangrijk dat we zeer kritisch nagaan op welke manier podiuminstellingen, zij het nOna of andere, omgaan met de middelen die ze krijgen, maar we hebben ze via het decreet de vrijheid gegeven om er binnen de contouren mee om te gaan. Het is aan het publiek om hierop te reageren. Achteraf zal de minister daarover beslissingen nemen voor de volgende ronde. Wanneer er strafrechtelijke zaken gebeuren, dan zal het parket wel ingrijpen en zal de minister ook zijn conclusies trekken. Laten we toch geen zaak opblazen die eigenlijk alleen maar in de kranten een hele reeks reacties heeft losgemaakt en waarbij men zich kan afvragen of het grote publiek daar effectief wakker van heeft gelegen.

Mevrouw Niki De Gryze : Ik denk toch dat de publieke opinie belangrijk blijft. Dat iemand als Dennis Black Magic naar het parket moet stappen, vind ik bedenkelijk.

De heer Marino Keulen : Ik wil waarschuwen voor ongewilde effecten. Ik denk dat die tentoonstelling meer reclame heeft gekregen dan men bedoeld had door het vele commentaar dat erop is gegeven. Ik zou willen waarschuwen voor dingen die ons bijna in een sfeer van 'Kulturkampf' brengen. Dan staan we dicht bij de zwartste bladzijden uit onze geschiedenis. Er bestaat nog altijd het parket dat gelukkig onafhankelijk is. Ook de stedelijke overheid kan optreden. Er zijn dus voldoende corrigerende instanties.

Men biedt hier een forum enerzijds aan mensen die niet liever hebben dan volop in de schijnwerpers te staan, zoals Dennis Black Magic, en anderzijds aan de makers van de tentoonstelling die ongewilde reclame hebben gekregen. Men bekomt het tegenovergestelde effect dan wat men beoogt, en dat is jammer.

Mevrouw Niki Degryze : Indien als gevolg van het kerntakendebat het Designmuseum te Gent effectief een Vlaams museum wordt, kan dit voormalig Museum voor Sierkunst en Vormgeving misschien opnieuw een Nederlandstalige naam krijgen. Vermits er een probleem blijkt te zijn met het beleidsdomein Economie, kan men misschien opteren voor de naam 'museum voor de kunst van de vormgeving'.

Ik raak nog enkele punten aan die mevrouw Van Hecke reeds heeft besproken. De periode waarin de vermindering van de dotatie voor het Ballet van Vlaanderen werd aangekondigd, al dan niet bewust, was op zijn minst gezegd slecht gekozen. Het was net voor het zomerreces zodat onvoldoende snel kon worden gereageerd door het parlement. Bovendien blijkt nu een budgetcontrole mogelijk. Was dit reeds vroeger gebeurd, dan had men zonder de dotatie te verminderen, het ballet zijn volledige programma kunnen laten uitvoeren. Wat de naamgeving betreft, suggereren wij het adjectief 'Koninklijk' te laten vallen, wat in de praktijk onder meer in de media steeds meer gebeurt.

Het Vlaams Fonds voor de Letteren heeft lange tijd met moeilijkheden gekampt en de oorspronkelijke dotatie werd verminderd. Vermits nu blijkbaar een beginnend herstel optreedt, menen we dat het ogenblik is gekomen om de oorspronkelijk bedoelde dotatie te hernemen. Ook het door het fonds

gesubsidieerde Poëziecentrum is immers het slachtoffer geworden van de interne perikelen.

Wat het Vlaams Audiovisueel Fonds betreft, werd blijkbaar het aspect promotie in de beleidsbrief vergeten. Dit is onbegrijpelijk vermits het niet voldoende is een film te produceren, hij moet ook nog verspreid worden. We menen dan ook dat het niet opgaat in de derde begrotingsaanpassing van de algemene uitgavenbegroting voor het begrotingsjaar 2002 de middelen van het Vlaams Audiovisueel Fonds te verminderen. Wij willen integendeel het oorspronkelijke bedrag behouden, deels om ongelukken zoals bij het Vlaams Fonds voor de Letteren te vermijden en deels om een efficiënte promotiepolitiek mogelijk te maken.

Minister Paul Van Grembergen : In het Vlaams Audiovisueel Fonds zijn werkmiddelen voorzien die mee de promotie moeten dragen. De werkskosten zijn niet alleen bedoeld voor de betaling van het personeel, want dat is zeer beperkt. Er zijn ook middelen voorzien voor de promotie.

Mevrouw Niki De Gryze : Dat werd niet in de beleidsbrief benadrukt, en ik vind dat zeer essentieel.

De begroting voor 2003 voorziet in impulssubsidies voor duurzame culturele initiatieven in Limburg. Dit zogenaamde Limburgfonds viel onlangs plotseling uit de lucht. We hebben niets tegen Limburgers, wel integendeel. We hebben wel iets tegen de wijze waarop dit fonds plotseling uit het niets opdook, zonder enige voorafgaande discussie in de commissie. In het huidige stadium kan dit fonds dan ook niet echt onze goedkeuring wegdragen.

De heer Marino Keulen : Is het Vlaams Blok voor of tegen het Cultuurfonds Limburg ?

Mevrouw Niki De Gryze : Ik ben tegen het principe om plotseling iets in een begroting te lanceren.

De heer Marino Keulen : Is het Vlaams Blok voor of tegen ? Ja of neen ?

Mevrouw Niki De Gryze : Op deze wijze ben ik er tegen. Als ik denk aan het Ballet van Vlaanderen of aan andere instellingen waarvan het geld zomaar afgepakt wordt, ben ik er tegen.

De heer Marino Keulen : Wat is uw argument om er tegen te zijn ?

Mevrouw Niki De Gryze : Het feit dat het zo plotseling uit de lucht komt vallen. In de commissie voor Cultuur hebt u eens op een blauwe maandag

De Gryze

laten vallen dat er in Limburg maar weinig te beleven valt. Dat was amper een maand voor de oprichting van dat fonds.

De heer Marino Keulen : Dat was een jaar ervoor, naar aanleiding van de begroting 2002. U kunt dit nagaan in de Handelingen. De begrotingsgroei was toen nog heel fors en toenmalig minister Anciaux beaamde dat er inderdaad nog een duidelijke witte vlek was, alsook een gebrekkige aandacht van het beleid. Ik heb dat eigenlijk als kapstok gebruikt om de volgende stappen te zetten, daarin onder meer gesteund door de heer Mahassine alsook – achteraf – door enkele regeringsleden. Dit alles is dus niet zomaar uit de lucht komen vallen. Er is een voor geschiedenis die u in de Handelingen kunt nagaan.

Mevrouw Niki De Gryze : Dat is niet besproken.

De heer Marino Keulen : Ik heb dat geargument eerd. Ik heb dat dus niet zomaar gezegd. Daar be staat een verhaal over.

Mevrouw Niki De Gryze : U krijgt één derde van het budget ! U krijgt 2,5 miljoen euro op jaarbasis.

De heer Marino Keulen : Ja, maar dan wel binnen een vormelijk kader. Ik dacht eerst dat u misschien een probleem had met de Limburgers. Misschien weet u dat niet, maar eigenlijk zijn we Luikenaars. Misschien dat het prinsdom Luik u historisch nog parten speelt.

Mevrouw Niki De Gryze : Ik ben met een Limburger getrouwd.

Tot slot kan ik het als Gentenaar niet nalaten het nog even te hebben over het Gents Muziekforum. Voor ons blijft dit voorlopig niet meer dan een architectuurwedstrijd zonder afgebakend voorwerp.

Een van de voornaamste taken van de Vlaamse overheid is de verspreiding van kunst en cultuur. We kunnen niet ontkennen dat er op dit gebied positieve maatregelen genomen werden. Dit belet evenwel niet dat er in het voorbije jaar ook enige missers waren. Denk maar aan het project van voormalig minister Anciaux ter leesbevordering. Daarbij werden 40.000 exemplaren van het boek 'Vuur' van Bart Koubaa gratis uitgedeeld, onder meer op de trein. Dit kostte de gemeenschap zo'n 75.000 euro.

Minister Paul Van Grembergen : Persoonlijk vond ik dat een schitterend initiatief. Zo leerden de bur-

gers opnieuw lezen en lieten zij zich niet langer enkel door beelden, tekeningen en oppervlakkigheden bepalen.

Mevrouw Niki De Gryze : Het boek zelf vond ik niet zo schitterend.

De heer Joris Van Hauthem : Wie mag er nog een boek aanbieden op kosten van de belastingbetaler ? Zou dat ook gebeuren met een boek dat ik geschreven zou hebben ?

Minister Paul Van Grembergen : Het was toch geen boek van Bert Anciaux zelf ! Het ging om een gelauwerd boek. (*Opmerkingen van de heer Joris Van Hauthem en de heer Marino Keulen*) (*Opmerkingen van minister Paul van Grembergen*)

De heer Joris Van Hauthem : Mijnheer de minister, in 1942 was ik nog niet geboren.

Mevrouw Niki De Gryze : Ik heb in de commissie gevraagd om de volgende keer voor poëzie te kiezen in plaats van een roman. Het is gewoon zijn doel voorbijgeschoten. De bedoeling was dat erover zou worden gepraat. Ik heb niet de indruk dat dit gebeurd is.

Bepaalde initiatieven die tot doel hebben de jongeren in contact te brengen met culturele evenementen, krijgen geen subsidies. De Filharmonie, die jongeren uit beroepsscholen in contact brengt met klassieke muziek, is hiervan een voorbeeld. Ondanks het vrij positieve resultaat – mensen blijken achteraf verder naar de concerten te komen luisteren – kwam er voor zover we weten, nooit enige tegemoetkoming van de overheid. We denken aan de acties van de heer Allaert met Music Hall, waarbij jongeren tegen dumpingprijzen zijn producties kunnen bekijken. Dat maakt zo'n 30.000 leerlingen per jaar. Die komen kijken na drie voorbereidende lessen. Vroeger waren daar wel subsidies voor, nu niet meer. Les Misérables kreeg 1 miljoen frank uit het onderwijsbudget, 5 miljoen frank van de Nationale Loterij, en 20 miljoen frank uit het economiebudget. Nu blijken er problemen te zijn – het dossier wordt doorgeschoven van Cultuur naar Economie en terug naar Cultuur – en wordt er niets gegeven.

Het subsidiebeleid van de Vlaamse overheid verliep niet altijd op de juiste manier. Subsidies werden toegekend aan nutteloze projecten, zoals aan de pornotentoonstelling in Mechelen, of aan projecten die beter nog eens grondig geëvalueerd zouden worden, zoals Vuur, het Gents Muziekforum en het Limburgfonds. Ze werden verminderd voor

De Gryze

projecten of instanties waarvan het cultureel belang wel vaststaat, zoals het Vlaams Fonds voor de Letteren, het Audio-visueel Fonds en het Ballet van Vlaanderen. Ze zullen in sommige gevallen worden afgeschaft, zoals de circussen.

Een betere verdeling van de subsidies, op basis van interne en externe criteria, lijkt ons een eerste noodzaak. Op basis van interne criteria was er de steun aan nOna. Het belachelijk maken van de Vlaamse instellingen kon worden vermeden. Op basis van externe criteria zou men alleen maar subsidies kunnen geven aan evenementen die bereikbaar zijn met het openbaar vervoer, toch een stokpaardje van deze regering. Een tweede noodzaak is dat er voldoende middelen zijn voor projecten.

De heer Jos Stassen : Mevrouw De Gryze, er bestaan geen 75 manieren om subsidies te geven aan de cultuursector. Ofwel gebeurt het zoals vroeger, via een puur politieke beslissing met eventueel een paar adviseurs van de minister, ofwel wordt het volledig uitbesteed aan de sector zoals bij het Fonds voor de Letteren, en het Vlaams Audio-visueel Fonds, ofwel gebeurt het met een tussenstructuur, een adviescommissie samengesteld in overeenstemming met het Cultuurpact, die op basis van een decreet een advies geeft, en de minister die beslist.

Wat u voorstelt is nog iets anders. U zegt dat iedereen elke keer mag meedoen, en dat per keer beslist wordt wie waarvoor geld ontvangt. Dan zal de minister niets anders moeten doen dan rondlopen en kijken wie wat krijgt. Zo werkt het niet. De keuze is gemaakt om een structurele subsidie te geven op basis van 4 jaar, op basis van een dossier, van een advies en van een decreet. Dat wordt minstens één keer geëvalueerd door de administratie en de adviescommissie met een tussentijds verslag. Na 4 jaar komt er een nieuwe ronde en kan men opnieuw meedoen. Zo werkt het. Uw voorstel gaat terug naar de duistere middeleeuwen van de politisering. U moet mijns inziens beter nadenken over uw voorstellen.

Mevrouw Niki De Gryze : Toch blijf ik erbij dat er vlug moet worden ingegrepen als er iets misloopt.

Natuurlijk is het noodzakelijk dat er voldoende fondsen voorhanden zijn om projecten die de moeite lonen te ondersteunen. De middelen blijken reeds met 42 percent te zijn toegenomen. We dachten echter dat het streefdoel 5 percent van de

Vlaamse begroting is. We zitten nog maar aan 2,23 percent.

Wat het verspreiden van kunst en cultuur betreft, moeten we nog afwachten of het aangekondigde steunpunt Cultuur en Onderwijs iets zal opleveren. Ik vraag me nu reeds af of het weer zal dienen om het zogenaamd democratisch bewustzijn aan te leren of om inderdaad cultuur en kunst te leren kennen. Zorgt het nieuwe uitvoeringsbesluit voor jeugdcultuur niet voor een eerste overlapping met het project voor cultuur en onderwijs ?

Om al deze redenen stemmen we tegen deze begroting. (*Applaus bij het VB*)

De voorzitter : De heer Gysbrechts heeft het woord.

De heer Peter Gysbrechts (Op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, op het einde van de dag het woord nemen, is niet bepaald een voordeel. Naast cultuur moet er nog één onderwerp ter sprake worden gebracht, namelijk sport. Het grote voordeel is dat ik op het einde van de dag nog een positieve boodschap kan brengen. Sport is een materie waarin opnieuw beweging zit.

Mijnheer de minister, onder uw leiding komt het sportbeleid opnieuw aan de orde. Ondanks de goede bedoelingen van uw voorganger, moeten we concluderen dat het sportbeleid in die periode zo goed als stilgevallen was. Het was windstil in deze sector.

Als we het hebben over een sector die opnieuw beweegt, dan hebben we het al zeer vlug over financiële middelen. We zijn vandaag op de juiste plaats om daarover te praten. Het is een wetmatigheid in de politiek dat als er aan de collega's geen extra middelen worden gevraagd, de middelen ook niet ter beschikking worden gesteld.

Minister Vanhengel houdt zich wel degelijk bezig met sport en wenst middelen om zaken te kunnen realiseren. In het recente verleden waren er wel goede bedoelingen maar geen resultaten.

Geachte collega's, sport is belangrijk. Iedereen beseft dat. Bij begrotingsbesprekingen is het belangrijk dit nog even te onderstrepen. Niet iedereen schat sport naar waarde. Sport zorgt voor een gemeenschapsgevoel. Sport heeft een belangrijk sociaal doel. Sport werkt het negativisme en de verzuring tegen. Sport houdt de kinderen van de straat. Sport is gezond.

Gysbrechts

Sport zorgt voor gigantische besparingen in diverse beleidsdomeinen. Ik verwijs daarbij naar de gezondheidszorg. Iedereen schaaft zich wel achter die verklaring. Sommigen zijn echter niet bereid de financiële prioriteiten te geven waaraan sport nood heeft. Mijnheer de minister, ik vraag u verder te gaan op de ingeslagen weg.

Ik zou ook nog een kleine bedenking willen maken. Als gratis openbaar vervoer het sociaal leven moet aanwakkeren, dan heeft sport een nog veel grotere rol.

Een zeer belangrijke pijler in de beleidsbrief en de begroting is de topsport. Het nieuwe topsportbeleid heeft zeker recht op de uitgetrokken middelen. In de beleidsbrief staat welke aanzetten in het recente verleden reeds werden gegeven. Op het veld was er echter nog niet veel merkbaar. Een eerste stap werd gezet begin 2002 om de coördinatie en communicatie in het topsportbeleid te verbeteren. Het Vlaams Overlegplatform voor Topsport werd in het leven geroepen.

Na deze eerste stappen is het nodig over te gaan tot een krachtenbundeling met als doel betere structuren te creëren en alle actoren te integreren. Het Bloso zelf is goed voor 10 miljoen Belgische frank. Het Instituut Topsport Vlaanderen is goed voor 20 miljoen frank, de VLAS voor 10 miljoen frank. In de begroting wordt er nog eens 50 miljoen extra vrijgemaakt. Deze bedragen zijn absoluut noodzakelijk om het topsportbeleid een nieuwe injectie te geven.

De subsidiëring van de federaties en de topsportscholen is van zeer groot belang. Vorige week konden we bij de uitreiking van de Trofee voor de Sportverdienste vaststellen dat onze topsportscholen het goed doen. Die scholen moeten de prioriteit krijgen, want ze vormen de basis van onze sport en ze kunnen topatleten kweken. Topatleten staan garant voor sport voor allen. Dat is bewezen, want ze zetten iedereen aan tot sportbeoefening. Al deze factoren en budgetten, samen met de volledige betrokkenheid van deze organisaties die volledig op elkaar moeten worden afgestemd, zijn noodzakelijk om tot resultaten te komen. Eén afdeling topsport voor Vlaanderen is de enige manier om vooruit te komen.

Mijnheer de minister, het vroeger reeds veel besproken ontwerp van decreet op de lokale sportdiensten is niet zo erg zichtbaar in de beleidsbrief. Ik ben er mij wel van bewust dat er in de relatief

korte periode die u in deze legislatuur nog rest, keuzes moeten worden gemaakt. Ik wil een en ander in de juiste context plaatsen. Ik heb uw voorganger een tijdje geleden over deze kwestie enkele vragen gesteld na een verklaring op een congres. Een vraag was of hij zou kiezen voor een snelle maar minieme wijziging van het huidige decreet op de sportdiensten, of voor een grondige benadering gekoppeld aan een nieuwe bespreking van de materie met de gemeentelijke sportdiensten. Ook in het parlement zou in dat laatste geval opnieuw worden gediscussieerd. Er was toen ook al overleg gepleegd op verschillende niveaus.

Op 28 maart 2002 zei minister Anciaux dat hij het sportbeleid niet ambitieus genoeg vond. Er moest misschien ook eens worden geheroriënteerd. Het decreet van 2001 met betrekking tot de intergemeentelijke samenwerking was de kapstok waaraan andere decreten zouden worden opgehangen. Veel gebeurde er echter niet. De vergelijking met het cultuurbeleid en het jeugdbeleid werd nog te veel gemaakt en bleef uiteraard beperkt tot het structurele aspect. Qua middelen heeft het beleidsdomein Sport nog heel wat in te halen en dus maakt men de financiële vergelijking niet graag.

Uit de bespreking van de beleidsbrief en tijdens de volgende commissievergadering bleek dat minister Anciaux te vinden was voor verdere gesprekken hieromtrent. De financiële weerslag van een en ander was hem misschien wel duidelijk geworden. Ik wil hierbij zelf nog een bedenking maken : in hoeverre moeten de overheid en de gemeenten zelf sportactiviteiten organiseren ? Moeten ze niet meer zorgen voor het aanbieden van sport ? Moeten ze niet eerder de krijtlijnen trekken, een kader creëren en voor infrastructuur zorgen ?

Mijnheer de minister, in de korte tijd die ons nog rest in deze legislatuur, moeten er inderdaad keuzes worden gemaakt. In dat opzicht ben ik gefascineerd door de twee laatste zinnen in de beleidsnota. Daarin staat dat er werk zal worden gemaakt van een grondige behoeftenstudie inzake sportinfrastructuur en van een betere infrastructuur, ook voor de gemeentelijke, intergemeentelijke en regionale sportdiensten. Dan rijst natuurlijk de vraag of er geen keuze zal moeten worden gemaakt tussen de lokale sportdiensten en de lokale infrastructuur. Infrastructuur is hoe dan ook het element bij uitstek dat de voorwaarden schept en dat ervoor zorgt dat een kader kan worden gecreëerd.

Ten slotte stel ik tevreden vast dat de middelen voor Sport volgend jaar stijgen met bijna 400.000 euro. Voor de toekomst dienen we er dan ook over

Gysbrechts

te waken dat de middelen worden vrijgemaakt voor de uitvoering van het wel heel belangrijke decreet op de sportfederaties. Dat decreet is eigenlijk volledig afgewerkt en moet ook integraal worden uitgevoerd. Ik denk dat het een uitdaging is voor de komende periode om ervoor te zorgen dat deze middelen worden vrijgemaakt.

Mijnheer de minister, de voorliggende beleidsbrief biedt een uitgebalanceerd geheel, waarin alle aspecten van sportbeleid aan bod komen. De beleidsbrief Sport en de daarbij horende begroting zorgen inderdaad voor een continuïteit, bijvoorbeeld op het vlak van Contract Jeugdsport, Project Zaalwachters, Sportlint enzovoort. Er is een continuïteit met het beleid van de beide voorgangers, maar ook enkele nieuwe heel belangrijke beleidslijnen zijn duidelijk en concreet aanwezig. Er is zoals reeds gezegd het topsportbeleid, maar ook de evolutie in het dossier van de gemotoriseerde sportinfrastructuur, een stokpaardje van mij. Onlangs kon ik bij een door mijzelf gestelde vraag om uitleg samen met de collega's vaststellen dat de minister ook werk wil maken van die motorsport. Heel de sector juicht dat toe. Ook de actie 'Bij een sportclub zit je goed' is iets wat de sport in de schijnwerpers plaatst.

Mijnheer de minister, collega's, samenwerking, optimalisering en concretisering is de boodschap. Het zal dan ook niemand hier verbazen dat de voltallige VLD-fractie deze begroting Sport voluit zal steunen. (*Applaus bij de meerderheid*)

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter : Dames en heren, hiermede zijn wij aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor vandaag.

Wij komen morgen om 10 uur en 14 uur opnieuw bijeen om onze agenda verder af te handelen.

De vergadering is gesloten.

– *De vergadering wordt gesloten om 21.28 uur.*
